

Näringsutskottets betänkande

1999/2000:NU13

Vissa näringspolitiska frågor

Ärendet

I detta betänkande behandlas 64 motioner från allmänna motionstiden om vissa näringspolitiska frågor.

Upplysningar och synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av direktör Bengt Månsson, f.d. chef för SimpLex-kommissionen vid Näringsdepartementet. Skrivelser har inkommit från branschorganisationen Svenska Träskivor och från Sveriges Dövas Riksförbund.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet drygt 120 yrkanden om olika näringspolitiska frågor. Samtliga yrkanden avstyrks. Utskottet redovisar sin syn på hur näringspolitiken allmänt bör inriktas och utformas. När det gäller yrkanden om småföretagsutveckling, kapitalförsörjning, stöd till uppfinnare och innovatörer, teknikspridning, kvinnors företagande, kooperativa företag och regionala tillväxtavtal hänvisar utskottet till bl.a. det utrednings- och beredningsarbete som pågår inom Näringsdepartementet och till en aviserad proposition om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken. I reservationer (m, kd, c, fp) presenteras dessa partiers gemensamma uppfattning om hur näringspolitiken bör utformas allmänt och för de olika nämnda områdena, med undantag för frågan om kooperativa företag där det finns en reservation (m, kd, fp) respektive en reservation (c) och frågan om regionala tillväxtavtal med reservation (m, kd, fp).

Motionsyrkanden om regelförenkling avstyrks också. Utskottet hänvisar till ett riksdagsuttalande våren 1999 om behov av ytterligare åtgärder på området. Utskottet efterfrågade då en årlig redogörelse för regelförenklingsarbetet; en första sådan redovisning lämnades i budgetpropositionen för år 2000. Vidare anmodades regeringen att formulera ett mål för arbetet; ett sådant mål är aviserat till 2000 års ekonomiska vårproposition. Utskottet framhöll också att regelförenklingsarbetet bör avse även befintliga regler. Initiativ av riksdagen beträffande regelförenklingsarbetet efterlyses i en reservation (m, kd, c, fp).

Utskottet avstyrker vidare motionsyrkanden om turistnäringen med hänvisning till av statsmakterna vidtagna åtgärder och till pågående arbete. I en reservation (m, kd, c, fp) redovisas andra bedömningar av behovet av åtgär-

der. Några yrkanden om särskilda branschfrågor avstyrks också av utskottet, med hänvisning till bl.a. pågående beredningsarbete. Slutligen avstyrker utskottet ett antal yrkanden om auktorisation, m.m. När det gäller auktorisation för teckenspråkstolkar förutsätter utskottet att ett arbete med syfte att införa en sådan kommer i gång skyndsamt inom regeringen. I en reservation (m, kd, c, fp) framläggs förslag om ett riksdagsuttalande i saken. Beträffande frågan om införande av ett marknadsanpassat regelsystem för tolkning hänvisar utskottet till pågående beredningsarbete, medan det i en reservation (m, kd, c, fp) förordas att förslag om ett sådant system skall föreläggas riksdagen.

Motionerna

1999/2000:Fi211 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med en utarbetad plan för utförsäljningar av statlig egendom.

1999/2000:Fi213 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att stimulera lokal kultur och uppbyggandet av lokala och regionala nätverk.

1999/2000:Sk692 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den företagspåverkande politiken,

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en plan som redogör för planerade privatiseringar av statliga bolag i enlighet med vad som anförts i motionen,

19. att riksdagen hos regeringen begär förslag till regelförenklingar för företagen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sk694 av Cristina Husmark Pehrsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att utvärdera gjorda småföretagspolitiska insatser.

1999/2000:Sf615 av Ana Maria Narti (fp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av mikrokrediter för blivande småföretagare.

1999/2000:So488 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om auktorisation av teckenspråkstolkar.

1999/2000:Kr201 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om turism.

1999/2000:MJ306 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning och utveckling.

1999/2000:N201 av Inger Strömbom (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om osund statlig konkurrens.

1999/2000:N205 av Sten Andersson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av respekt och stimulans avseende företag och nyföretagande.

1999/2000:N206 av tredje vice talman Rose-Marie Frebran (kd) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om statlig bankgaranti för att tillförsäkra ny- och småföretagande nödvändigt riskkapital.

1999/2000:N212 av Kenneth Johansson (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riskkapital.

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnors möjlighet att påverka arbetet i tillväxtavtalen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnors företagande,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lättnader för företag.

1999/2000:N218 av Carl G Nilsson och Göte Jonsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att förenkla processen att starta eget företag.

1999/2000:N223 av Göte Jonsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om snabba åtgärder för att underlätta för familjeföretagen i vårt land.

1999/2000:N224 av Ingvar Eriksson och Jeppe Johnsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om potatisförädlingsindustrin i Sverige.

1999/2000:N229 av Claes Stockhaus (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om världsmarknadsföringsvärdet av Indalsleden.

1999/2000:N232 av Karin Falkmer (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av regionala BIC-organisationer i Sverige.

1999/2000:N236 av Rigmor Ahlstedt (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om enklare regler och kortare handläggningstider hos myndigheterna för företag.

1999/2000:N238 av Inger Strömbom m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillväxtpotentialen inom evenemangsturismen och konferensturismen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den småskaliga landsbygdsturismens betydelse,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av minskad byråkrati, myndighetskontroll och regel-förenklingar,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om villkor för turismen, avseende skatter, avgifter, finansiering och marknadsföringsinsatser likvärdiga med dem som finns i andra länder,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om turistnäringens behov av tillgång till riskkapital.

1999/2000:N239 av Per Westerberg (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningarna för en snabbväxande kunskaps- och tjänsteindus-tri,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ökad rörlighet för kunskap och forskningsresultat mellan universitet och företag i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:N248 av Cristina Husmark Pehrsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att bättre belysa kvinnors situation som företagare.

1999/2000:N250 av Göran Lindblad och Per Bill (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inkuba-torer.

1999/2000:N253 av Willy Söderdahl m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att frågan om speciella behörighetskrav för att driva restaurang eller sälja alkoholhaltiga drycker bör utredas.

1999/2000:N263 av Lars Elinderson och Lars Hjertén (m) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till riksdagen om en lagreglerad auktorisation av begravningsentreprenörer och företag som transporterar avlidna m.m.

1999/2000:N264 av Birger Schlaug (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen på att begränsa antalet styrelseuppdrag för styrelse-ledamöter inom statlig verksamhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att genom ägarinflytande arbeta för att begränsa antalet styrelse-uppdrag.

1999/2000:N265 av Lena Ek (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om enklare regler och förenklad myndighetshandtering.

1999/2000:N268 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett stabilare regelverk införs där alla företag behandlas lika,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att minska antalet regler och göra dem tydligare,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att minska samhällets kostnader för regelverket,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Småföretagsdelegationens och BEST-gruppens förslag genomförs,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att SimpLex-gruppen bör förstärkas.

1999/2000:N269 av Kenth Skårvik m.fl. (fp, m, kd, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda ensamföretagarens situation.

1999/2000:N272 av Karin Falkmer och Tomas Högström (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett förbättrat företagsklimat,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om minskat nyföretagande,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bryta bidragsberoendet.

1999/2000:N273 av Per Westerberg m.fl. (m, kd, fp) vari yrkas

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nytt marknadsanpassat regelverk för tolkning i enlighet med vad som anförts i motionen,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvantitativt mål för avregleringsarbetet,

25. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av tidsbegränsade regler i enlighet med vad som anförts i motionen,

26. att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av en s.k. solnedgångsparagraf, innebärande att alla regler genomgår en rullande översyn och att de som inte tillämpats på fem år avskaffas,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om information till företagen,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beslutsfattande med god framförhållning,

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade befogenheter för tjänstmän och handläggare,

31. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på förkortade handläggningstider,

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett virtuellt utbildningscentrum,

34. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om akademiker till småföretag,

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringsverksamhet inom vård- och omsorgssektorn,

38. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samverkan mellan företag.

1999/2000:N277 av Harald Bergström m.fl. (kd) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Småföretagsdelegationens regelförändringar.

1999/2000:N287 av Agneta Ringman m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringsidkares identifikation.

1999/2000:N288 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet till auktorisering för teckenspråkstolkar.

1999/2000:N289 av Hans Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om auktorisering av teckenspråkstolkar.

1999/2000:N290 av Nils-Erik Söderqvist och Tomas Eneroth (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda nya finansieringsformer för små och medelstora kooperativa företag.

1999/2000:N294 av Ola Karlsson och Mikael Odenberg (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att under en tioårsperiod minska mängden regler för företagsamhet med en faktor tio.

1999/2000:N296 av Per Rosengren m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheten att i Sverige införa ett särskilt nyföretagarstöd för högteknologiska företag enligt den israeliska modellen.

1999/2000:N302 av Lennart Beijer m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vidareförädling av skogsråvaran,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkurrensen om restprodukter från sågverken.

1999/2000:N305 av Stig Eriksson och Peter Pedersen (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda statliga stimulanser för skapandet av regionala och lokala fonder.

1999/2000:N308 av Ann-Kristine Johansson och Sven-Erik Österberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett sammanhållet program för design, utveckling, marknadsföring och förädlingsgrad av skogsråvara.

1999/2000:N312 av Lena Sandlin och Ingemar Josefsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning av nya företagare för att undvika konflikter på arbetsmarknaden som grundas i okunskap.

1999/2000:N319 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en systematisk utförsäljning av statens företag.

1999/2000:N322 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen begär en plan för försäljning av statlig verksamhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:N323 av Mikael Oscarsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklade regler för småföretag.

1999/2000:N324 av Dan Kihlström (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny nationell strategi för utveckling av fisketurismen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regelförenkling för företagare och entreprenörer,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Värmland som ett försökslän för utveckling av svensk fisketurism.

1999/2000:N327 av Ulla-Britt Hagström (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av kvinnors möjligheter att få en aktiv roll i tillväxtavtalen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillskapandet av entreprenörsfonder.

1999/2000:N335 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrade villkor för företagandet.

1999/2000:N337 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kooperativt företagande.

1999/2000:N340 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillväxtavtalen,

1999/2000:N341 av Birgitta Ahlqvist och Agneta Brendt (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning av kvotering till styrelseposter i företag med statligt ägande.

1999/2000:N348 av Karin Olsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den sociala ekonomin.

1999/2000:N360 av Sven Bergström och Birgitta Sellén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en översyn av de sociala och ekonomiska skyddsnäten.

1999/2000:N361 av Elver Jonsson och Helena Bargholtz (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sådan utformning av näringslivet som leder till fler nya och växande företag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att aktiva riskpengar lättare kan komma i fråga för mindre företag och viktiga samhällstjänster där räntabiliteten bedöms måttfullt,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att näringslivet inriktas på att stimulera till ”närstyrning” och att ”fjärrstyrningen” inte favoriseras,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tjänsteföretag inom service, vårdsektorn och turism kan komma i fråga för särskild stimulans,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att stödja och uppmuntra kvinnligt företagande.

1999/2000:N363 av Lars Bäckström (v) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning av förutsättningarna för en riktad satsning på tillämpad forskning inom miljöanpassad transportteknik i Västra Götaland–Fyrbodadalregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att – för det syfte som angivits i yrkande 1 – söka utveckla samarbete mellan transportindustrin i Fyrbodalområdet, regionfullmäktige, Högskolan i Trollhättan/Uddevalle samt länsstyrelsen.

1999/2000:N367 av Gunilla Wahlén m.fl. (v) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillväxtavtalens utvecklingsstrategi för att säkra kvinnors rätt till arbete och rimliga livsvillkor.

1999/2000:N384 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens roll i näringspolitiken,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en referensgrupp av företagare och forskare,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en grupp för avreglerings- och småföretagarfrågor i Statsrådsberedningen,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om åtgärder för enklare registrering och uppgiftsredovisning för småföretag,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en s.k. solnedgångsparagraf,

11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om nytt marknadsanpassat regelverk för tolkning i enlighet med vad som anförts i motionen,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett Internetbaserat informationssystem för företagare,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de små företagens tillgång till riskkapital,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnligt företagande,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om forskning, utveckling och innovationer,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad ägarspridning genom utförsäljning av statliga företag.

1999/2000:N386 av Johan Pehrson och Karin Pilsäter (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av en förenklad företagsregistrering,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av mikrolån,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om selektivt företagsstöd.

1999/2000:N387 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagets betydelse för samhället,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringspolitik för regional tillväxt,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anført om vikten av att en noggrann analys genomförs för att komma åt problemen med utflyttande av företags huvudkontor,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny företagsgaranti,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av dagens företagsstöd,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om problem och lösningar för invandrades kontakt med banker, myndigheter och organisationer,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nytt program för att stimulera kvinnors företagande,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om värdet av den kooperativa företagsformen.

1999/2000:N388 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppföljning av turistnäringen,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokala kooperativa utvecklingscentrum.

1999/2000:N389 av Sven Bergström m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förbättra villkoren för de mindre företagen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utarbetande av samlade nationella och regionala program för att utveckla skogsnäringen och vidareförädlingen av skogsråvaran,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att tillskapa regionala träcentrum/utvecklingscentrum.

1999/2000:A230 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre villkor för småföretagande,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppdrag till ALMI och NUTEK att rikta sig mot utsatta förorter och invandrare,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av s.k. mikrolån.

1999/2000:A231 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnligt företagande.

1999/2000:A805 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett förbättrat företagsklimat.

Utskottet

Näringspolitikens inriktning

Motionerna

Sverige behöver en ny politik för kreativitet och företagsamhet, anför det i partimotion 1999/2000:Sk692 (m). Denna politik berör skatterna och företagandet, arbetsmarknaden, skolan, den högre utbildningen och forskningen. Motionärerna förordar en politik för kreativitet och företagsamhet som utgår från den enskilda människans förmåga och från att Sverige i allt större utsträckning är del av en global gemenskap. Universitet, skolor, arbetskraftens kompetens och lagar utsätts för internationell konkurrens och jämförs vid företagsetableringar, varför framgång för ett land kräver att företagsklimatet, forskningen och utbildningen, de kreativa miljöerna samt den ekonomiska politiken är i världsklass, anför motionärerna. Målet för Sveriges tillväxtpolitik måste vara att få fram produkter, system och metoder som genom god konkurrenskraft kan bära höga löner. Det innebär, enligt motionärerna, ett betydande förändringstryck på traditionella monopol och offentliga verksamheter. Det måste skapas ett samhällsklimat som främjar att människor utnyttjar sina möjligheter till egen och samhällelig vinning, sägs det.

Även i partimotion 1999/2000:A805 (m) efterlyses åtgärder för att åstadkomma ett förbättrat företagsklimat. Det innebär också ett gynnsamt klimat för kvinnors företagande, säger motionärerna och redovisar följande åtgärder som de anser bör vidtas: skatten på arbete och företagande bör sänkas; arbetsmarknaden bör avregleras och moderniseras; etableringsfriheten bör stärkas inom sektorer som för närvarande är offentliga monopol; avknoppningar från offentligt driven verksamhet bör uppmuntras; marknaden för hemnära tjänster bör öppnas genom att en skattereduktion på 50 % införs för kostnader för sådana tjänster upp till maximalt 25 000 kr per hushåll och år.

Villkoren för företagandet måste förbättras, anför det också i motion 1999/2000:N335 (m). Nyföretagandet i Sverige minskar, från en redan låg nivå, säger motionärerna och redovisar att antalet nyregistrerade företag minskade med 16,7 % mellan perioderna januari-juni 1997 och januari-juni 1999 och att under första halvåret 1999 var nedgången 6,6 %. Motionärerna anser att ett utmärkt sätt att stimulera nyföretagandet är att den offentliga

sektorn öppnas för konkurrens, vilket framför allt skulle gynna kvinnors företagande. Andra åtgärder som bör vidtas är, enligt motionärerna, följande: företagsreglerna bör göras färre, enklare och mer stabila; skatterna på arbete, kapital och kompetens bör sänkas; dynamiken på arbetsmarknaden bör öka.

Det är av största vikt för Sveriges möjligheter att minska arbetslösheten att det skapas ett positivt och stimulerande klimat för företag i allmänhet och nyföretagande i synnerhet, sägs det i motion 1999/2000:N205 (m). Många företagare upplever att de i sin vardag i alltför stor omfattning tvingas syssla med sådant som inte berör produktion och försäljning, säger motionären. Han hävdar att en företagare som utökar verksamheten i sitt företag och tjänar pengar på det ibland betraktas som litet ”skum”, medan de personer som vinner stora belopp på den mångfald av lotterier som bedrivs under statligt ansvar inte sällan i medier och den allmänna debatten betraktas som ”hjältar”. Dessa attityder måste förändras, anför motionären.

Det bör skapas gynnsamma förutsättningar för en snabbväxande kunskaps- och tjänsteindustri, anför det i motion 1999/2000:N239 (m). Liksom politiken är även arbetstagar, universitet, skolor och lagar utsatta för internationell konkurrens och jämförs vid företagsetableringar, säger motionären och anser att Sverige i större utsträckning måste ta till vara initiativkraften hos enskilda människor, tillhandahålla god utbildning samt ha god anpassningsförmåga och företaganda. De nordiska länderna – särskilt Sverige – har ett unikt läge för utveckling av kunskaps- och tjänsteindustrierna, anför motionären. Sverige har, liksom den amerikanska västkusten, en av de högsta användningsnivåerna i världen av Internet, pc och mobiltelefoner. För att denna nya, unika förutsättning skall kunna nyttiggöras fullt ut, fordras att skatteregler, företagsmiljöer och nätverk utformas så att de kan mäta sig med motsvarande i Förenta staterna och att det sker en fortsatt utbyggnad av bredband och mobiltelefoni, anför motionären.

I stort sett alla är överens om att det är i småföretagen som de nya jobben kommer att skapas, sägs det i motion 1999/2000:N272 (m). Det är därför viktigt att såväl attityderna till som villkoren för företagande och entreprenörskap förbättras, anför motionärerna. De hänvisar till Nyföretagarbarometern från Jobs & Society, enligt vilken nyföretagandet sedan länge har minskat i stora delar av landet. Även i Västmanland har nyföretagandet minskat kraftigt – en nedgång med 8,6 % mellan åren 1997 och 1998 och med 10 % under första halvåret 1999. För att bryta denna nedåtgående trend behöver regler och skattesystem anpassas så att företagen kan konkurrera och därmed skapa en grund för ökad efterfrågan på arbetskraft, hävdar motionärerna. Att göra företagsreglerna färre, enklare och mer stabila är en angelägen reform för att få fler företag och fler arbeten till Västmanland, anser de. Bidragsberoendet kan och skall brytas genom lägre skatter, ökat företagande och möjligheter till nya, riktiga jobb, och riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att lägga fram förslag i denna riktning.

Statens roll i samhällsekonomin skall vara att sätta ramar och övervaka spelreglerna på marknaden, ansvara för samhällsplanering och infrastruktur samt att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt, anför det i partimotion 1999/2000:N384 (kd). När staten agerar såväl domare som spelare på marknaden är risken stor att konkurrensen snedvrids och att investeringar inte görs

på ett optimalt sätt i de företag som har de bästa förutsättningarna, anser motionärerna. En av statens viktigaste uppgifter är vidare att bedriva en ansvarsfull finanspolitik som ger förutsättningar för stabila statsfinanser, låg inflation och minskande statsskuld, sägs det. Den politiska attityden till företagare och företagande är viktig för att fler skall känna att det är lönt att starta och vidareutveckla företagsidéer eller verksamheter, anför motionärerna. De hävdar att attityden inte sällan har varit att de flesta företagare nog är skattesmitare som behöver hållas efter med fler och hårdare regler, vilket har lett fram till en ständigt växande regelskog och ett ständigt växande kontroll- och uppgiftslämnarsystem. Småföretagarens betydelse i svensk ekonomi har ökat och kommer att öka i framtiden, säger motionärerna. Omkring tre fjärdedelar av de privata företagen i Sverige har ingen anställd. Det är viktigt att Sverige får ett mer småföretagsvänligt klimat än hittills, eftersom det är i små företag som de flesta nya arbetstillfällen skapas, anser motionärerna.

Huvudinriktningen för en politik för fler företag och företagare måste vara att skapa goda villkor för företagandet genom låga skatter och minskat krångel, anför det i motion 1999/2000:N387 (c). Det personliga ägandet måste värnas och kapital som placeras i företag får inte missgynnas, säger motionärerna. Vidare är tillgången till en fungerande infrastruktur av största vikt. På kort sikt kan faktorer som regelverk, kapitaltillgång och konkurrens- lagstiftning åtgärdas och ge snabbt genomslag, medan det på längre sikt också är viktigt att arbeta med attityder, menar motionärerna och tillägger att ett förutsägbart och långsiktigt skattesystem dessutom är absolut nödvändigt för företagandet. Ett väl fungerande samspel mellan nationell och regional tillväxtpolitik är avgörande, anför motionärerna vidare och anser att en nationell, sektorssamordnad tillväxtpolitik för regionerna måste utvecklas. Landets regioner/län måste vara internationellt konkurrenskraftiga, i fråga om investeringar i allmänhet och i fråga om kunskapsintensiva investeringar i synnerhet, sägs det. Centerpartiet anser att regeringens agerande när olika företag valt att flytta ut sina huvudkontor är svagt, sägs det i motionen. Allt bör göras för att huvudkontoren skall ligga kvar i Sverige. En noggrann analys bör genomföras för att finna orsaker till den nuvarande situationen och för att finna lösningar för att komma till rätta med problemet, anför motionärerna.

Trots att alltfler tycks ha blivit medvetna om vikten av ett bra företagsklimat, behövs det fortfarande förändringar för att skapa enklare regelverk, sänkta arbetsgivaravgifter, förbättrad riskkapitalförsörjning, m.m., anför det i motion 1999/2000:N360 (c). Ett område som, enligt motionärerna, ofta glöms bort i sammanhanget är frågan om hur det sociala skyddsnätet skall vara utformat för att passa ett arbetsliv där alltfler inte längre har en traditionell anställning utan i stället startar eget, har projektanställningar etc. Därför behövs det en översyn av de sociala och ekonomiska skyddsnäten, anser motionärerna. En sådan översyn bör avse regler för a-kassa, starta-eget-bidrag, sjuk-kassa, m.m. och ta upp frågor om samordning av system och frågor om en bättre och mer flexibel tillämpning av systemen.

I motion 1999/2000:N389 (c) begärs ett riksdagsuttalande om förbättrade villkor för de små företagen. I motionen nämns minskad skatt på arbete, en

mindre reglerad arbetsmarknad med större möjligheter till projekt- och visstidsanställningar samt mer flexibla och kortare arbetstider.

Statsmakterna måste bidra till en sådan utformning av näringslivet som leder till fler nya och växande företag, anför det i motion 1999/2000:N361 (fp). Det gäller de ekonomiska villkoren på kredit- och lånesidan, regelsystemet i arbetslivet och det allmänna näringsklimatet. I motionen tas också upp den allt starkare internationaliseringen, som sägs kunna leda till att stora företag har s.k. fjärrstyrda verksamheter. Detta är särskilt problematiskt när ett företag finns på en ensidig arbetsmarknad och företaget i fråga dominerar orten, anser motionärerna och pekar på att avståndet mellan ägare och företaget med dess anställda kan medföra problem. Statsmakterna bör vara uppmärksamma på detta problem och generellt främja ”närstyrning” i stället för att favorisera ”fjärrstyrning”, sägs det. Även företag som ger sig in på nya verksamhetsområden, t.ex. tjänsteföretag inom service, vårdsektorn och turism, bör kunna komma i fråga för särskild stimulans, anser motionärerna. Det gäller framför allt små företag och företag där kvinnor har en ledande ställning.

De selektiva företagsstöden bör avvecklas, anför det i motion 1999/2000:N386 (fp). Ofta innebär stöd till ett visst företag att jobb går förlorade hos konkurrenten, påstår motionärerna. De förordar därför att de selektiva stöden skall minskas och ersättas med förbättrade, generella villkor. Sänkta arbetsgivaravgifter och förbättrade skattevillkor i övrigt för småföretag samt avregleringar och minskat krångel är ett bättre sätt att stödja företagen, åtgärder som inte heller innebär någon snedvridning av konkurrensen, anför motionärerna.

Det behövs bättre villkor för småföretagandet, anför det i motion 1999/2000:A230 (fp). Under decennier har det rests nya hinder för företagandet, hävdar motionärerna. De anser att de politiska åtgärder som krävs för ett bättre företagsklimat i huvudsak är generella – lägre skatter på arbete och investeringar och mindre krångel för företagen.

I partimotion 1999/2000:Fi213 (mp) begärs ett riksdagsuttalande om behovet av att stimulera lokal kultur och uppbyggandet av lokala och regionala nätverk. Diskussionen kring småföretagandets villkor tenderar att kretsa kring löner, skatter och räntor, trots att en mängd andra faktorer har lyfts fram i Småföretagsdelegationens förslag och trots att en mängd studier visar att det är annat som avgör konkurrenskraft och utvecklingsförmåga, säger motionärerna. De beklagar att det har varit ett svagt intresse för byggande av nätverk och för att bygga upp ett samarbete mellan små och medelstora företag. Det är, enligt motionärerna, viktigt att framväxten av en stark lokal kultur och identitet, en gemensam kompetensbas samt ett lokalt förankrat kapital stimuleras. Ett samspel mellan offentliga satsningar på regionala högskolor och de lokalt förankrade industriella utvecklingscentrumen, förordas av motionärerna. De menar att det finns goda möjligheter att skapa en positiv samverkan med svensk storindustri genom kraftfulla och profilerade högskolesatsningar som knyter an till och bygger vidare på ett befintligt regionalt näringsliv. En central fråga bör därvid vara hur dynamiska, ekonomiska relationer mellan små och stora företag samt mellan småföretag inbördes kan stimuleras, sägs det.

Utskottet behandlade – kortfattat – frågan om näringspolitikens inriktning senast i december 1999 i betänkande 1999/2000:NU1 om utgiftsområde 24 Näringsliv. I reservationer (m, kd, fp; c) redovisades respektive partiers syn på näringspolitikens inriktning. Riksdagen följde utskottet. I det näringspolitiska betänkandet 1998/99:NU6 våren 1999 behandlades också – mer utförligt – frågan om näringspolitikens inriktning, med reservationer (m, kd, fp; c).

Regeringen har aviserat en proposition om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken till den 22 mars 2000. Underlaget för propositionen är främst två utredningar som har letts av rektorn vid Kungliga tekniska högskolan (KTH) Anders Flodström respektive direktörerna Elisabet Annell och Peter Nygårds. I den förstnämnda utredningen föreslås bildande av följande fyra nya funktioner:

- Ny forsknings- och innovationsberedning inom Regeringskansliet.
- Ny FoU-myndighet, baserad främst på verksamheter inom nuvarande Kommunikationsforskningsberedningen, Rådet för arbetslivsforskning och den enhet inom Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) som ansvarar för teknikfrågor.
- Nytt nationellt centrum för verksamhetsutveckling, baserat på centrala funktioner vid NUTEK och ALMI Företagspartner AB.
- Ny analysfunktion, benämnd Strukturinstitutet, baserad på främst NUTEK:s analysfunktioner och Statens institut för kommunikationsanalys.

I den andra utredningens sammanfattning presenteras slutsatser och förslag under följande rubriker:

- Det startas för få småföretag i Sverige.
- Dagens småföretagspolitik står på en bräcklig grund.
- De direkta ekonomiska stöden kan i huvudsak läggas ned.
- Staten bör utveckla en beställarroll inom småföretagspolitiken.
- Information, kunskap och nätverk är den nya generationens småföretagspolitik.
- Tre regelsystem där det lilla och växande företaget kommer i kläm måste förändras. (De regelsystem som avses är de s.k. stoppreglerna, fåmansbolagslagstiftningen och de administrativa regelkraven, vilka samtliga konstateras vara under behandling på annat håll. Härtill nämner utredarna också arbetsrättslagstiftningens utformning.)
- Myndighetsrollen inom småföretagspolitiken måste renodlas.

De två utredningarna har behandlats vid hearingar, anordnade av Näringsdepartementet i januari och februari 2000. Utredarna Elisabet Annell och Peter Nygårds har fortsatt sitt arbete, enligt ett beslut från Näringsdepartementet i december 1999, med ett uppdrag att föreslå organisatoriska förändringar för de näringspolitiska aktörerna i linje med förslagen i den rapport som utredarna lade fram i december 1999. Utredarna redovisade resultatet av detta arbete i början av februari 2000 i en rapport. I denna föreslås att statens framtida arbete för fler och växande företag skall baseras på följande sju hörnstenar:

- ett enhetligt system för rådgivning och finansiering,

- arbete med kunskapsplattformar på alla nivåer,
- fokusering på några få prioriterade grupper,
- strategiska, regionala utvecklingsinsatser,
- symmetriska och rättvisa regelsystem,
- möjlighetsskapande konkurrensutsättning,
- en lärande politik.

Näringsdepartementet har nyligen presenterat rapporten Benchmarking av näringspolitiken (Ds 2000:12) som ett led i departementets verksamhetsplanering. I rapporten jämförs Sveriges utveckling med andra OECD-länders. Åtta av de sjutton verksamhetsmål som formulerats inom Näringsdepartementet för att representera det övergripande målet tillväxt, och som är möjliga att mäta i en internationell jämförelse, har studerats. Dessa åtta mål är följande:

- en förbättrad lönebildning,
- en väl fungerande arbetsmarknad,
- Sverige – en ledande IT-nation,
- hållbar kommunikationsförsörjning,
- fler och växande företag i hela landet,
- fungerande marknader och konkurrens,
- väl fungerande arbetsrättsliga regler,
- en god arbetsmiljö.

Av rapporten framgår att Sverige är den ledande IT-nationen i Europa och tillsammans med Förenta staterna ligger i världstoppen. Arbetsmiljön är i Sverige mycket god vid en internationell jämförelse – Sverige har näst lägst frekvens olycksfall i arbetet. Sverige är ett föregångsland även när det gäller trivsel och inflytande på arbetsplatsen. Rapporten visar också att Sverige har en hög interregional flyttningsbenägenhet och högst uppmätt baskunskap hos arbetskraften. Dessutom är byråkratin vid företagsstarter bland de lägsta i världen. Ett annat område där Sverige visar på bra resultat i rapporten är möjligheter till vidareutbildning.

Rapporten visar emellertid också på områden där Sverige intar en sämre position. Det finns t.ex. en stor skillnad mellan olika regioners tillväxt. Arbetskraftsdeltagandet för män och personer med utländskt medborgarskap är jämförelsevis lågt. För verksamhetsmålen En förbättrad löneutbildning och Fungerande marknader och konkurrens visar undersökningen att nästan alla andra länder som jämförts med Sverige har nått bättre resultat. Den svenska lönebildningen har historiskt sett inte fungerat väl, och av jämförelser med de länder som har klarat lönebildningen bäst framgår att dessa har haft en god produktivitetutveckling. Den svenska prisnivån översteg såväl den genomsnittliga EU-nivån som Förenta staternas prisnivå med 20 %.

Utskottets ställningstagande

Utskottets syn på näringspolitikens inriktning överensstämmer med den som redovisades i budgetpropositionen för år 2000 och som hade föregåtts av överläggningar mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Inledningsvis konstaterar utskottet att den svenska ekonomin utvecklas väl. De offentliga finanserna är sanerade, inflationen och räntenivån är historiskt låga, den inhemska ekonomin växer starkt och bytesbalansen visar på stora överskott. Arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas gynnsamt. Efterfrågan på arbetskraft, avspeglad i nyanmälda lediga platser vid arbetsförmedlingarna, var i februari 2000 den högsta på tio år. Sysselsättningen stiger kraftigt och arbetslösheten sjunker. Industriproduktionen har ökat med drygt 15 % mellan åren 1995 och 1999. Antalet nystartade företag uppgick år 1998 till 33 860 – under åren 1994 till 1998 har antalet nystartade företag legat på i genomsnitt drygt 35 000 per år. Antalet konkurser fortsätter att minska. År 1999 uppgick antalet företagskonkurser till 6 645, vilket var det lägsta antalet under hela 1990-talet.

Utskottet anser att vägledande för den näringspolitik som bör bedrivas är att den skall bidra till att skapa förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och välfärd i hela Sverige. Det är viktigt att understryka att tillväxten skall vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar.

Utskottet vill också erinra om att Sverige ligger i framkant på IT-området. I en nyligen publicerad undersökning av en internationell dataorganisation, International Data Corporation (IDC), – World Times Survey 2000 – jämfördes 55 länder avseende 23 variabler på IT-området, t.ex. pc-infrastruktur, social infrastruktur, Internet-användning och utbildningsnivå. I denna jämförelse placerar sig Sverige först, följt av Förenta staterna och Finland.

Sveriges ledande position på IT-området framgår också av den benchmarkingrapport som Näringsdepartementet nyligen presenterat. Sverige ligger vidare väl till i en internationell jämförelse när det gäller sådant som arbetsmiljö, vidareutbildning och enkelhet vid företagsstart.

I en nyligen publicerad rapport från Invest in Sweden Agency (ISA), Klimatet för utländska investeringar i Sverige, anges det svenska företagsklimatet höra till de bästa i världen. I en internationell jämförelse ligger Sverige på sjunde plats. Jämfört med år 1998 har Sverige passerat sådana länder som Storbritannien, Nya Zeeland och Taiwan. Den positiva bilden förstärks av den dynamik som kännetecknar den svenska IT-sektorn, sägs det i rapporten.

Enligt utskottets mening har Sverige ett modernt och bra företagsklimat, som dock kan bli bättre, speciellt för de små företagen. Sverige skall inte konkurrera med låga löner och okvalificerade arbeten utan med kunnande, kompetens och ett högt tekniskt innehåll i tjänste- och varuproduktionen. I den näringspolitik som krävs för framtiden ingår olika delar som berörs i vissa av de här aktuella motionerna. Ett område är förenklingar för småföretagen. Ett annat område avser olika åtgärder för att främja förnyelse av näringslivet. Det rör sig om teknikspridning, kompetensutveckling och innovationsfrämjande åtgärder. Vidare måste lönsamheten för investeringar i företag ligga på en rimlig nivå, och riskkapital kunna tillhandahållas framför allt till små, växande företag. En effektiv konkurrens är också av stor betydelse, såväl för de små företagen som för konsumenterna. Utskottet återkommer i det följande till flertalet av de nämnda områdena.

I motion 1999/2000:Fi213 (mp) berörs, som redovisats, betydelsen för småföretagen av lokala och regionala nätverk och behovet av samverkan. Detta är områden som ingår i den näringspolitik som utskottet förordar. I den

nya regionala näringspolitik som nu håller på att ta form, främst genom tillväxtavtalen, är målet just att utifrån de regionala förutsättningarna stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt. Utskottet utgår från att det som motionärerna efterfrågar kommer att ingå som en naturlig del av den framtida näringspolitiken, varför något riksdagsuttalande i saken inte erfordras. Utskottet behandlar tillväxtavtalen i ett senare avsnitt.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga här aktuella motioner – 1999/2000:Sk692 (m), 1999/2000:A805 (m), 1999/2000:N335 (m), 1999/2000:N205 (m), 1999/2000:N239 (m), 1999/2000:N272 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:N360 (c), 1999/2000:N389 (c), 1999/2000:N361 (fp), 1999/2000:N386 (fp), 1999/2000:A230 (fp) och 1999/2000:Fi213 (mp) – i berörda delar.

Statliga företag

Motionerna

Två olika typer av frågor berörs i de här aktuella motionerna rörande statliga företag, nämligen förslag om försäljning av företagen och förslag om ändrad sammansättning av styrelserna för företagen.

Riksdagen bör hos regeringen begära en utredning om kvotering till styrelseposter i företag med statligt ägande, anför det i motion 1999/2000:N341 (s). Motionärerna hänvisar till statistik som redovisades i Kvinnomaktutredningens betänkande Ledare, makt och kön (SOU 1997:135), enligt vilken både kvinnor och män är familjeförsörjare och den politiska och fackliga makten är jämnare fördelad mellan könen än tidigare. På dessa områden har kvinnor sålunda ekonomisk makt, konstaterar motionärerna. I näringslivets ledarskikt saknas dock i stort sett kvinnor – 58 % av de privata arbetsplatserna saknar kvinnliga chefer helt, och 99,6 % av börsföretagens verkställande direktörer är män. Männerna innehar en klar majoritet av styrelse- och ledningsposterna i statliga företag, konstaterar motionärerna vidare och påpekar att i regeringens skrivelse 1999/2000:20 angående företag med statligt ägande finns ingen redogörelse för jämställdhet. En sådan redovisning planeras för år 2000, men av årsredovisningarna framgår att kvinnorna i stort sett saknas på styrelseposterna, säger motionärerna. De förordar kvotering för att öka kvinnors andel på beslutande poster inom näringslivet – en ordning som för närvarande diskuteras i Norge.

En plan för försäljning av statlig verksamhet begärs i partimotion 1999/2000:N322 (m). Statens främsta uppgift inom näringspolitiken är att skapa ramar och regler för företagets verksamhet och bidra till att skapa gynnsamma förutsättningar för långsiktig tillväxt, fler företag, fler arbetstillfällen och god konkurrens, anför motionärerna. De anser att en privatisering av de statliga företagen skulle åstadkomma följande: renodla statens roll som lagstiftare och normgivare, stärka de privatiserade företagen, sprida intresset för sparande i aktier till nya grupper och bredda riskkapitalmarknaden samt ge staten inkomster som kan användas till andra, mer angelägna ändamål.

Motiven för det statliga ägandet är svaga och otillräckliga, sägs det vidare i motionen. All verksamhet som kan bedrivas bättre eller lika bra i privat som

i offentlig regi bör vara privatägd, anför motionärerna och menar att konkurrensutsatt verksamhet bör bedrivas i privat regi. All verksamhet som lika effektivt eller bättre kan drivas i full konkurrens skall utföras på ett sådant sätt, sägs det. Även monopolverksamhet anses ofta kunna bedrivas bättre i privat än i offentlig regi, t.ex. genom att driften av en monopolbetonad verksamhet läggs ut på entreprenad genom ett öppet upphandlingsförfarande. De förordade privatiseringarna bör genomföras på ett sätt som bidrar till att långsiktigt bredda riskkapitalmarknaden. Detta bör främst åstadkommas genom följande tre huvudtyper av åtgärder: en reformering av skattesystemet, främjande av intresset hos allmänheten för att äga svenska aktier samt ökade möjligheter för anställda att äga aktier i de företag där de arbetar. Försäljningarna bör, enligt motionärerna, genomföras enligt följande tre principer: försäljningen skall stärka företaget, allmänheten skall erbjudas att köpa aktier samt de anställdas delägarskap skall underlättas.

Moderata samlingspartiet anser att i första hand ett trettiotal statliga företag bör privatiseras helt eller delvis. Privatiseringarna kan delas in i följande tre grupper: breda aktiespridningar över börserna, direktförsäljningar samt bolag eller verksamheter under någon form av strukturering eller med behov av omstrukturering där ägarbreddning eller försäljning kan bli aktuell. I motionen lämnas en utförlig redovisning över de privatiseringar som förordas. Vidare beskrivs hur försäljningarna av de olika bolagen och verksamheterna bör utföras. Redovisningen upptar följande bolag: AmuGruppen AB, Apoteket AB, Arlanda och Landvetters flygplatser, Assi Domän AB, Celsius AB, Luossavaara Kiirunavaara AB (LKAB), Luftfartsverket, Nordbanken Holding AB, Posten AB, Samhall AB, SAQ Kontroll AB, SAS Sverige AB, Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB), Statens Järnvägar, AB Svensk Bilprovning, Svenska rymdaktiebolaget, AB Svenska Spel, AB Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, Sveriges Radio och Sveriges Television, Telia AB, Teracom AB, AB Tumba Bruk, Vasakronan AB, Vattenfall AB, Vin & Sprit AB, Vägverket Produktion, Värdepapperscentralen VPC AB.

Regeringen bör omgående presentera en plan för privatiseringar av statliga bolag, anför det också i en annan partimotion från Moderata samlingspartiet, 1999/2000:Sk692 (m). Konkurrens bör präglade hela den svenska ekonomin och konkurrensen bör stärkas genom att statligt ägande i näringslivet avvecklas, menar motionärerna. De anser att en privatisering av de statliga företagen tydliggör statens roll som lagstiftare och normgivare, ökar statskassans inkomster, breddar riskkapitalmarknaden till nya grupper och stärker de privatiserade företagen.

Riksdagen bör göra ett uttalande om ökad ägarspridning genom utförsäljning av statliga företag, anför det i partimotion 1999/2000:N384 (kd). Staten är en mycket stor aktie- och företagsägare, konstaterar motionärerna med beklagande. Ett skäl för försäljning av statens aktier i företag är, enligt motionärerna, att renodla statens roll – staten skall sätta ramar och övervaka spelreglerna men inte sköta företagandet. Ett annat skäl är att ägandet bör spridas. Ett tredje skäl är att det förbättrar förutsättningarna för de berörda företagen. Ytterligare ett skäl är att minska statens räntebörda genom ett minskat lånebehov. Värdet på statens företagsägande kan beräknas till ca 500

miljarder kronor, säger motionärerna. De anser dock inte att alla företag skall säljas, t.ex. bör staten inte avhända sig inflytandet över och ansvaret för Systembolaget.

Försäljningen av statliga företag skall ske till marknadsmässiga priser och i den takt som är möjlig med hänsyn till andra introduktioner på aktiemarknaden, sägs det. Till de företag som snabbt anses kunna säljas hör bl.a. Telia AB, Nordbanken Holding AB, Vasakronan AB, Assi Domän AB och SBAB. Det sammanlagda värdet för dessa företag anses ligga runt 110 miljarder kronor. De företag som är aktuella är sådana som är verksamma inom konkurrensutsatt verksamhet, anför motionärerna – det finns självfallet ingen anledning att byta ett monopol mot ett annat. Vid utförsäljning bör allmänheten och de anställda i företagen vara en viktig målgrupp.

Statlig monopolverksamhet får inte utnyttjas till konkurrensnedvridande verksamhet, anför det i motion 1999/2000:N201 (kd). Det gäller bl.a. Systembolaget AB, Posten AB och Apoteket AB. Genom ensamrätten till försäljning av vissa varor lockas kunder till försäljningsstället, där det erbjuds en rad varor som av tradition kunnat köpas i privata butiker, säger motionären. Hon uppger att de statliga företagens sidoverksamhet ökar snabbt i omfattning och uppskattas till 6–7 miljarder kronor. Som exempel nämns att det på postkontoren säljs CD-skivor, kort, böcker och papper, att det på apoteket säljs icke-medicinska artiklar som tvål, tandkräm och tandborstar och att det på SJ erbjuds presentchoklad. Då kostnaderna för lokaler och personal uppbärs av den ordinarie, statliga verksamheten innebär det ekonomiskt en snedvridning av konkurrensen, anser motionären och menar att marknadens spelregler måste vara tydliga och gälla lika för alla.

Riksdagen bör begära att regeringen lägger fram en plan för utförsäljningar av statlig egendom, anför det i partimotion 1999/2000:Fi211 (c). Det kapital som finns i en rad statliga bolag skulle kunna göra mycket större nytta på annat håll, anser motionärerna och framhåller att eftersom inkomster från utförsäljningar är av engångskaraktär lämpar de sig väl för avbetalning på statsskulden, som vid 1999 års utgång beräknades uppgå till nästan 1 400 miljarder kronor. Genom att sälja statliga bolag och använda inkomsterna till att amortera på statsskulden skulle de statliga räntorna (för år 2000 beräknas de uppgå till 81,8 miljarder kronor) kunna minska kraftigt, vilket i sin tur skulle få till följd att statens resurser skulle kunna användas till andra ändamål, anför motionärerna. De anser att det dessutom finns en moralisk aspekt i att minska statsskulden, genom att kommande generationer inte skall behöva drabbas av att Sverige tidigare levt över sina ekonomiska tillgångar. Centerpartiet anser att det finns stora rationaliseringsvinster i en avveckling av monopolställningen för Apoteket AB. Intäkterna härav beräknas till ca 130 miljoner kronor för år 2000, ca 450 miljoner kronor för år 2001 och ca 500 miljoner kronor för år 2002. Försäljning anses också kunna ske av en del av den mark som finns i det statligt ägda bolaget Sveaskog samt av Telia, Nordbanken Holding AB och Vasakronan. Sammantaget föreslår Centerpartiet en i förhållande till regeringen ökad utförsäljning av statlig egendom med 10 miljarder kronor. Ränteeffekterna härav beräknas till 250 miljoner kronor för år 2000.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att det skall ske en systematisk försäljning av statliga företag, anför det i motion 1999/2000:N319 (fp). Staten bör inte äga bolag och driva affärsverksamhet – det är en olämplig sammanblandning av uppgifter, anser motionärerna. De menar därför att i princip skall allt offentligt ägande av företag avvecklas. Skälen härför är följande: staten skall inte både vara domare och spelare; marknadsekonomi förutsätter privata ägare; andra företag diskrimineras; effektivitet kräver tydlig rollfördelning; demokratisk styrning av Sverige och lönsamhetsstyrning av företagen skall åtskiljas; regering och riksdag har viktigare saker att syssla med. Den globala kapitalmarknaden bör kunna erbjuda goda möjligheter till försäljning av statliga företag till bra priser, varför processen att avlasta statskulden genom att sälja statliga företag inte skall behöva störa den inhemska riskkapitalmarknaden, anser motionärerna. De pekar på att det under kommande år, fr.o.m. år 2001, finns mycket riskvilligt, svenskt kapital som skall placeras i aktier. Det rör sig om premiepensionsdelen av pensionssparandet, ca 50–60 miljarder kronor vid den tidpunkten, samt ca 350 miljarder kronor av de reformerade AP-fonderna som skall placeras, varvid det nya placeringsreglementet kommer att tillåta att medlen placeras i aktier i väsentligt större utsträckning än för närvarande. De företag som står på Folkpartiets lista över försäljning är främst det statliga ägandet i Telia, Nordbanken Holding, Vasakronan, Assi Domän, SBAB, VPC, Svenska Skeppshypotekskassan och Celsius. I nästa steg bör följande privatiseras: hela eller delar av Vattenfall, LKAB, SAS, SJ, Posten, Apoteket, Arlanda och Landvetters flygplatser, Luftfartsverket, Svensk Bilprovning, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut samt Teracom, anger motionärerna.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att antalet styrelseuppdrag per person i statliga bolag skall begränsas och att staten genom sitt ägarinflytande skall arbeta för detta, anför det i motion 1999/2000:N264 (mp). Sverige är ett litet land, i vilket en handfull människor har gjort det till vana att utse varandra till styrelseledamöter i varandras styrelser, säger motionären och anser att det är ett demokratiskt, men sannolikt också ett ekonomiskt och näringspolitiskt, problem. Ungefär 2 000 svenskar har mer än tio styrelseuppdrag, uppger motionären och ifrågasätter om de som har styrelseuppdrag i flera stora företag verkligen förmår göra ett bra arbete. Staten bör vara ett föredöme för näringslivet i detta avseende, genom att riksdagen ger regeringen i uppdrag att se över problemet, med inriktning att antalet styrelseuppdrag per person inom de statliga bolagen skall begränsas, anför motionären.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avtog våren 1999 motioner med förslag om utförsäljning av statliga företag, liknande de här aktuella (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1999/2000:170). Bakom det som blev riksdagens beslut stod företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, medan företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet gemensamt hade en annan syn på det statliga ägandet. Hösten 1999 behandlade riksdagen regeringens skrivelse 1999/2000:20 med redogörelse för företag med statligt ägande (bet. 1999/2000:NU7). I ett särskilt yttrande (m, kd, c,

fp) erinrades om tidigare framförda uppfattningar beträffande statliga företag.

Riksdagen beslöt våren 1996 om riktlinjer för statens företagsägande (prop. 1995/96: 141, bet. 1995/96:NU26), enligt vilka följande huvudprinciper skall gälla för förvaltningen av statliga företag:

- Statligt ägda företag skall arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.

- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag skall med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta erforderliga åtgärder för att företaget skall uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.

Härutöver beslöt riksdagen att bemyndiga regeringen att – med vissa givna restriktioner – kunna minska statens ägande i åtta angivna företag, nämligen Assi Domän AB, Celsius AB, Enator AB, Pharmacia & Upjohn Inc., SAQ Kontroll AB, AB Svensk Exportkredit, SBL Vaccin AB och Lantbrukskredit AB. Detta bemyndigande ersatte det bemyndigande som riksdagen lämnat år 1991 (prop. 1991/92:69, bet. 1991/92:NU10). Samtidigt angavs att av riksdagen tidigare lämnade bemyndiganden avseende Nordbanken, Securum AB och Svenska Skogsplantor AB skulle fortsätta att gälla.

Våren 1998 behandlade utskottet ett förslag från Riksdagens revisorer (1997/98:RR9) om statens roll som ägare av bolag. Förslaget avstyrktes med hänvisning till pågående utvecklingsarbete inom Regeringskansliet. I en reservation (m, fp, kd) tillstyrktes förslaget. Utskottet avstyrkte också motionsyrkanden om att regeringen skall presentera en plan för riksdagen angående försäljning av statliga bolag, med hänvisning till att inga nya omständigheter hade framkommit som motiverade en ändrad grundinställning. I reservationer (m, fp, kd; c; mp) redovisades respektive partiers uppfattning i frågan om försäljning av statliga företag. Riksdagen följde utskottet.

Riksdagen beslöt våren 1999, på regeringens förslag, att godkänna ett samgående mellan svenska Telia och norska Telenor (prop. 1998/99:99, bet. 1998/99:NU14). Sammanslagningen sågs som en väsentlig förutsättning för att företagen skulle kunna hävda sig i den allt hårdare konkurrenssituationen i Europa. Företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna accepterade sammanslagningen av Telia och Telenor under förutsättning att det skedde en omförhandling av aktieägaravtalet; i annat fall avvisades propositionen. I en annan reservation (c) tillstyrktes sammanslagningen av Telia och Telenor på villkor att riksdagen uttalade att en utbyggnad av digital infrastruktur skall komma till stånd, med den finansiering som förordades i reservationen. Folkpartiets representant avstyrkte propositionen och förordade i stället att hela Telia skall privatiseras. I december 1999 meddelade de svenska och norska regeringarna att fusionen mellan Telia och Telenor skulle avbrytas.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet väckte i januari 2000 frågan om initiativ av utskottet i ärendet om Telia AB, med innebörd att riksdagen skulle ge regeringen fullmakt att sälja Telia. Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet avvisade detta förslag, varefter företrädarna för de övriga fyra

partierna reserverade sig mot beslutet och menade att utskottet borde ha tagit ett sådant initiativ.

Näringsminister Björn Rosengren har informerat utskottet om att frågan om Telias framtid skall behandlas i den IT-proposition som är aviserad till den 22 mars 2000 och att en separat proposition med förslag om försäljning av delar av statens aktier i Telia samtidigt skall föreläggas riksdagen. Utskottet behandlar mot bakgrund härav inte frågan om försäljning av Telia i detta betänkande.

Av de företag som tas upp i motion 1999/2000:N322 (m) har försäljning skett av SAQ Kontroll AB (juni 1999) och av Värdepapperscentralen VPC AB (juli 1999). Utskottet har nyligen tillstyrkt försäljningen av statens aktier i Celsius AB (prop. 1999/2000:29, bet. 1999/2000:NU9). Beträffande AB Tumba Bruk kan noteras att bolaget ligger under Riksbanken och att därmed riksdagen själv har beslutandemakten.

Beträffande frågan om osund statlig konkurrens, som tas upp i motion 1999/2000:N201 (kd), kan noteras att ett av de företag som nämns i motionen, nämligen Posten, inte har monopol, utan att postmarknaden är avreglerad. Generellt gäller, enligt Näringsdepartementet, att staten som ägare ställer starka krav på att kommersiell verksamhet inte får subventioneras med medel från monopolverksamhet.

Frågan om andelen kvinnor i styrelser för statliga bolag, som berörs i motion 1999/2000:N341 (s), behandlades senast av utskottet våren 1999 (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). Det konstaterades att kvinnorepresentationen i de statliga bolagens styrelser uppgår till närmare 30 %, att jämföra med motsvarande andel hos de börsnoterade bolagens styrelser som ligger på 3–4 %. Det förutsattes att den målsättning om jämställd representation, lön och inflytande som riksdagen vid ett flertal tillfällen uttalat, och som en bred opinion klart ställt sig bakom, leder till en ökande andel kvinnor i både styrelserna och ledningarna för de statliga företagen.

Enligt den sammanställning över styrelseledamöter i de statliga bolagen som finns i regeringens skrivelse 1999/2000:20 med 1999 års redogörelse för företag med statligt ägande utgjorde kvinnor 28 % av samtliga personer i sammanställningen. Detta var en procentenhet lägre än vad som gällde enligt 1998 års redogörelse. Om hänsyn tas till att vissa personer har mer än ett uppdrag är andelen kvinnor med styrelseuppdrag 28 % enligt 1999 års redogörelse – samma andel som gällde enligt 1998 års redogörelse. Målet är, enligt uppgift från Näringsdepartementet, att nå 50 %, och ett etappmål är 40 % år 2003. Enligt en rapport till Kvinnomaktutredningen – Ledare, makt och kön (SOU 1997:135) – uppgick andelen kvinnor i de börsnoterade aktiebolagens styrelser till 3,4 % år 1996.

Beträffande yrkandet i motion 1999/2000:N264 (mp) om begränsning av antalet styrelseuppdrag i statliga företag kan noteras att, enligt Näringsdepartementet, antalet uppdrag per ledamot är lågt. På departementet finns ingen sammanställning över vilka uppdrag de berörda personerna har utöver dem de har i statliga företag. Det kan dock antas att de har flera uppdrag, eftersom det enligt departementet är just den typ av personer som anses önskvärda i de statliga företagens styrelser, nämligen erfarna personer med nätverk som anses effektivt kunna bidra till det berörda företags utveckling.

Statliga företag bidrar av flera skäl till en hög servicenivå och likvärdighet för hela landet, anser utskottet. Ett statligt ägande är motiverat av bl.a. sysselsättnings- och regionalpolitiska skäl och behövs därutöver för att bevaka viktigare naturtillgångar som skogen och malmen. Dessutom kan statliga företag ha andra funktioner att fylla.

Utskottet ser inget behov av att en plan för försäljning av statliga företag tas fram. I vissa fall kan det vara motiverat med försäljning av ett statligt bolag – ett exempel på ett sådant bolag som nyligen har varit aktuellt är Celsius, där riksdagen i februari 2000 beslöt om försäljning av statens aktier. Den ordning som för närvarande gäller och som innebär att regeringen – i det fall den inte redan har beslutsmöjlighet – lägger fram ett förslag till riksdagen om försäljning, anser utskottet vara ändamålsenlig. Likaså anser utskottet att de krav som ställs på förvaltningen av statliga företag, dvs. krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning, är utformade med utgångspunkt i att det statliga företagskapitalet skall bevaras och utvecklas.

Beträffande förslaget i motion 1999/2000:N341 (s) om en utredning om könskvotering till styrelseposter i de statliga bolagen konstaterar utskottet att kvinnorepresentationen uppgår till närmare 30 %, att jämföra med motsvarande andel hos de börsnoterade bolagens styrelser där den ligger på 3–4 %. Utskottet förutsätter att den målsättning om jämställd representation, lön och inflytande som riksdagen vid ett flertal tillfällen uttalat, och som en bred opinion klart ställt sig bakom, leder till en ökande andel kvinnor i både styrelserna och ledningarna för de statliga företagen.

I motion 1999/2000:N264 (mp) tas upp en annan fråga om sammansättningen av styrelserna i de statliga företagen, nämligen antalet uppdrag per person. Enligt utskottets mening står här två goda principer mot varandra. Den ena är att det kan anses positivt att antalet uppdrag som en person har begränsas, och den andra är att det är önskvärt att ha erfarna personer med nätverk i de statliga företagens styrelser samtidigt som denna kategori av personer ofta tenderar att ha flera styrelseuppdrag. Utskottet utgår från att regeringen har denna intressekonflikt i åtanke vid tillsättandet av styrelserepresentanter.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:N341 (s), 1999/2000:N322 (m), 1999/2000:Sk692 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N201 (kd), 1999/2000:Fi211 (c), 1999/2000:N319 (fp) och 1999/2000:N264 (mp) i berörda delar.

Regelförenkling

Motionerna

Frågan om regelförenkling tas upp i 14 motioner.

Riksdagen bör hos regeringen begära förslag till regelförenklingar för företagen i enlighet med de förslag som Småföretagsdelegationen lade fram, anför det i partimotion 1999/2000:Sk692 (m). Specifikt omnämns införan-

det av en s.k. solnedgångsparagraf, vilken innebär att alla regler fortlöpande ses över och utmönstras automatiskt om de inte har tillämpats på fem år.

Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att utreda vilka möjligheter som finns för att förenkla möjligheterna att starta eget företag, anför det i motion 1999/2000:N218 (m). Den som vill bli egen företagare möter en svårhanterlig byråkrati och krångliga regler, säger motionärerna och nämner de problem som är förknippade med inregistrering av en firma eller ett bolag hos Patent- och registreringsverket (PRV). Motionärerna redovisar exempel på personer som fått vänta i månader på besked om huruvida ett förslaget namn blir godkänt. Enligt deras uppfattning borde – med nuvarande möjligheter till databehandling – en registrering av namn hos PRV kunna behandlas med vändande post.

I motion 1999/2000:N223 (m) begärs att en heltäckande översyn skall göras av familjeföretagandets villkor, med Småföretagsdelegationens förslag som grund och i nära samarbete med företrädare för familjeföretagarna. Därefter bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag till åtgärder. Motionärerna anser att statsmakterna måste slå vakt om familjeföretagandet och underlätta för denna form av ägande och likaså främja nyföretagandet.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att mängden regler för företagsamhet skall minska med en faktor tio under en tioårsperiod, anför det i motion 1999/2000:N294 (m). Begreppet faktor tio, som ofta används i samband med hållbar utveckling, innebär att om en hållbar utveckling och god standard över hela jorden skall uppnås, måste den rika världen minska sin förbrukning av naturresurser med en faktor tio, dvs. till 10 % av vad som används för närvarande. Motionärerna menar att faktor tio måste införas även när det gäller regler och föreskrifter, särskilt för företagen. Svenska företagare är bland de hårdast reglerade i världen, hävdar motionärerna och uppger att en företagare i Sverige måste rätta sig efter över 4 000 regler, motsvarande 20 000 trycksidor, och att reglerna för företagen ökar med ca 5 000 nya/omarbetade sidor varje år. Skall nyföretagandet öka måste regelmängden minskas kraftigt, menar motionärerna.

Avregleringarnas betydelse för den framtida ekonomiska utvecklingen måste betonas tydligare, och främjande av konkurrens och förnyelse måste bli en central del av näringspolitiken, anför det i motion 1999/2000:N273 (m, kd, fp). Under den socialdemokratiska regeringen har avregleringsarbetet tappat tempo och Sverige ligger långt efter övriga Europa vad gäller regelförenklningar, hävdar motionärerna. De säger att det visserligen har talats en hel del om att genomföra Småföretagsdelegationens förslag, men att situationen i stället har förvärrats för företagarna genom att fler nya regler införts och genom att beslutade avregleringar återställts. Arbetet med att slopa, förenkla eller förbättra reglerna för företagen bör nu bedrivas med full kraft, och genomförandet av förslagen i Småföretagsdelegationens betänkanden brådskar, anför motionärerna. I motionen läggs en lång rad förslag fram enligt följande.

Ett tydligt och kvantifierbart mål för regelförenklingsarbetet under mandatperioden bör anges, anser motionärerna. Detta kan utformas antingen som krav på att regelvolymen eller företagens administrativa belastning av regelverket skall minskas i viss angiven omfattning. Vidare bör mål anges för

arbetet med de befintliga reglerna, med innebörd att alla regler skall gås igenom under mandatperioden. En försöksverksamhet med tidsbegränsade regler bör genomföras, sägs det vidare. Regeringen bör också införa en solnedgångsparagraf, vilket som nämnts innebär att alla regler skall genomgå en rullande översyn och att de som inte tillämpats på fem år skall tas bort.

Regeringen bör uppdra åt myndigheterna att dessa i kontakter med småföretagare skall ägna särskild uppmärksamhet åt information till företagen, anför motionärerna vidare. Företagen bör även i god tid informeras om regel­förändringar så att de hinner anpassa verksamheten, och informationsansvariga kontaktpersoner bör inrättas vid statliga myndigheter och kommuner. Beslut av regeringen som berör företagandet bör fattas i god tid före ikraftträdande, så att företagen ges erforderlig tid för anpassning till de nya förut­­sättningarna. För att underlätta och effektivisera samspelet mellan myndig­heter och företag bör handläggare så långt möjligt ges ökade befogenheter och ansvar. Regeringen bör uppdra åt myndigheterna att lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ett ärende. Om myndigheten inte hör av sig inom angiven tid bör detta medföra ett automatiskt avgörande av ären­det till företagarens fördel.

En rad åtgärder för att åstadkomma förenklingar för företagen föreslås i partimotion 1999/2000:N384 (kd). Det gäller inrättande av en referensgrupp bestående av företagare och forskare, inrättande av en grupp för avregle­rings- och småföretagsfrågor i Statsrådsberedningen, åtgärder för enklare registrering och uppgiftslämnande för småföretag, införande av en solned­gångsparagraf och införande av ett Internetbaserat informationssystem för företagare. Erfarenheterna från andra länder där avregleringsarbetet tas på allvar, såsom Storbritannien, Nederländerna och Irland, visar att det krävs ett starkt politiskt stöd från allra högsta nivå, säger motionärerna. De menar att statsministern och finansministern bör leda och politiskt ansvara för arbetet och att detta bör ske genom att en gemensam grupp bildas i Statsrådsbered­ningen och Finansdepartementet, med uppgift att initiera och följa avregle­ringsarbetet i departement och myndigheter. Varje år bör en redogörelse för avregleringsarbetet lämnas till riksdagen, och varje departement och varje myndighet bör vara ansvarig för rapportering till den nämnda avreglerings­gruppen.

Småföretagsdelegationens rapport innehåller en lång rad förslag som är av sådan art att de dramatiskt – utan statsfinansiella kostnader – skulle under­lätta för småföretagen, säger motionärerna. De anser sig kunna konstatera att endast knappt hälften av Småföretagsdelegationens förslag åtgärdats trots återkommande löften från regeringen. Kristdemokraterna menar dock att de flesta av delegationens återstående förslag skyndsamt kan och bör genomfö­ras. Också i denna motion påpekas att en svensk företagare har ungefär 4 000 regler och ca 20 000 trycksidor att hålla reda på och att varje år tillkommer ca 5 000 sidor med omarbetade eller nya regler. Också Kristdemokraterna anser att en solnedgångsparagraf bör införas så att företagsregler som inte använts på fem år eller mer slopas. Många företagare upplever att myndig­heter har dålig service och inte är tillgängliga, säger motionärerna vidare. De anser att myndigheterna bör ändra attityden till företagare och i högre ut­sträckning betrakta dessa som sina kunder och att de också bör kunna lämna

bindande löften om hur lång tid det får ta att avgöra ett ärende. Myndigheterna bör också anpassa servicenivå och "öppettider" till efterfrågan och utse informationsansvariga kontaktpersoner för företagen, anser motionärerna. De föreslår att myndigheterna i sina årsredovisningar skall redovisa hur service- och informationskraven klarats gentemot företagen när det gäller handläggningstider, väntetider i telefon osv. I motionen tas slutligen också IT-området upp. Den offentliga sektorn bör göra all upphandling elektroniskt, och den bör ske på ett sådant sätt att även små företag har möjligheter att ta del av förfrågningar och att lägga anbud, anför motionärerna. De anser att alla offentliga handlingar bör kunna nås elektroniskt och kostnadsfritt.

Småföretagsdelegationens samtliga förslag bör genomföras, anför det i motion 1999/2000:N277 (kd). De förslag om regelförenklingar som lämnas i budgetpropositionen är inte tillräckliga för att göra företagsklimatet tillräckligt bra, anser motionärerna och menar att i regelverk och förordningar måste företagets, men också företagarens, förhållanden beaktas.

Det behövs förenklade regler för småföretag, anför det i motion 1999/2000:N323 (kd). Småföretagsdelegationen har presenterat ett stort antal konkreta förslag på hur regelverket skulle kunna förenklas, bl.a. det som gäller vid registrering av nya företag, erinrar motionären om. Han framhåller Kanada som ett föregångsland på detta område. Där kan nyföretagare via egen dator, kommunens näringslivskontor eller statligt bibliotek registrera sitt företag med namn, anmäla sig för olika skatter och försäkringskassa samt ordna ytterligare nödvändiga tillstånd, vilket beräknas ta ca 20 minuter. Proceduren vid registrering av företag bör, enligt motionären, förenklas på följande sätt: kommunikation med myndigheter skall kunna ske via Internet, och en person som vill starta företag skall endast behöva kontakta *en* myndighet; det skall vara lätt att skaffa F-skattsedel; förenklad självdeklaration för småföretagare bör införas.

Riksdagen bör göra ett uttalande om regelförenkling för företagare och entreprenörer, anför det i motion 1999/2000:N324 (kd). Organisationer och myndigheter måste vara lyhörda för önskemål och krav från entreprenörer, och riksdag och regering måste också vara beredda att bidra till rimliga, långsiktiga förutsättningar för företagande, säger motionären.

I motion 1999/2000:N268 (kd, m, c, fp) begärs riksdagsuttalanden i följande avseenden: om att ett stabilare regelverk bör införas där alla företag behandlas lika; om att antalet regler bör minskas och göras tydligare; om att samhällets kostnader för regelverket bör minskas; om att förslagen från Småföretagsdelegationen och från den s.k. BEST-gruppen (Business Environment Simplification Task Force) bör genomföras; om att SimpLex-kommissionen bör förstärkas. Ett stort problem är att reglerna för företagen är så många och att de ändras så ofta, anför motionärerna och påpekar att de administrativa kostnaderna för småföretagen blir högre ju mindre företaget är. Därför är det nödvändigt att antalet regler minskas samt att de befintliga reglerna förenklas och förtydligas. Motionärerna refererar till en undersökning av Företagarnas Riksorganisation enligt vilken många småföretagare känner sig främmande inför lagstiftningen och utlämnade till tjänstemännens bedömning. De små företagen vill, enligt undersökningen, ha ett stabilt regelverk där alla behandlas lika. Av Småföretagsdelegationens alla förslag har

hittills bara åtta genomförts på ett sätt som märks för företagen, hävdar motionärerna och menar att ett förslag kan anses genomfört först den dag företagen märker det i sitt dagliga arbete. EG-kommissionen tillsatte hösten 1997 en grupp, BEST-gruppen, med syfte att ta fram regelförenklingar för små och medelstora företag, och som ett resultat härav antog ministerrådet våren 1999 en handlingsplan riktad till medlemsländerna, konstaterar motionärerna. De påstår att den svenska regeringen inte har agerat med anledning härav och finner detta vara anmärkningsvärt. Regeringen har efter brittiskt mönster inrättat en särskild funktion inom Näringsdepartementet, SimpLex, med uppgift att identifiera områden med behov av enklare regler och att genomföra granskning enligt förordningen (1998:1820) om särskild konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor, erinrar motionärerna vidare om. De anser att det är viktigt att ytterligare resurser anslås till detta arbete.

Det måste till bättre åtgärder för att underlätta för de små företagen, anför det i partimotion 1999/2000:N214 (c). Förenklingar i lagar och regler som berör företagandet måste snabbt komma till stånd, anser motionärerna och säger att ett alltför omfattande regelverk är en av de mest hämmande faktorerna för de små företagen. Regeringen måste därför, enligt motionärerna, snarast återkomma med förslag i enlighet med det sagda.

Reglerna för att starta eget företag måste förenklas och handläggningstiderna måste förkortas, anför det i motion 1999/2000:N236 (c). PRV har 6–8 veckors handläggningstid, säger motionären. Om konto skall öppnas eller inköp göras för företagets räkning hos leverantörer och grossister måste man kunna visa att man har ett företag och ett F-skattebevis. Fakturering kan inte heller ske utan att företaget är momsregistrerat. Skattemyndigheten har 6 veckors handläggningstid, påpekar motionären. Hon anser att myndigheternas agerande avsevärt förlänger tiden innan en nyföretagare kan ta ut lön och leva på sitt företag.

Riksdagen bör göra ett uttalande om enklare regler och förenklad myndighetshandtering, anför det i motion 1999/2000:N265 (c). Både enskilda personer och företag drabbas av ett stort antal regler och förordningar, varav en del framstår som berättigade, medan andra verkar tillkomna i något slags byråkratisk yra, säger motionären. Hon föreslår att regeringen skall anmodas att ge varje statlig myndighet i uppdrag att aktivt verka för förenklingsarbete. Varje revision vid en myndighet bör innefatta en kontroll av hur myndigheten bedrivit förenklingsarbetet, anför motionären. Hon anger att målet exempelvis kan vara att 2 % av respektive myndighets blankettflora skall avvecklas eller förenklas per år och att i varje revisions- och uppföljningsrapport skall redovisas hur regler ändrats, så att de blivit enklare och hur enskilda ärendens hantering förenklats.

En förenklad företagsregistrering bör införas, anför det i motion 1999/2000:N386 (fp). Enligt Folkpartiets mening bör det införas en enkel och lättförståelig blankett för registrering av företag, vilken skall sändas till förslagsvis PRV. Denna skall lätt kunna kombineras med ansökan om F-skatt och momsregistrering, etc. Efter två tre dagar borde PRV kunna återkomma med en bekräftelse, om inget mer komplicerat förhållande råder och skattemyndigheten kunna skicka F-skattsedeln, anser motionärerna och hänvisar till förhållanden i Kanada, där en blivande företagare kan registrera sitt före-

tag, anmäla sig för olika skatter och ordna eventuella tillstånd via Internet. Hela proceduren skall inte behöva ta mer än 20 minuter, säger motionärerna. De ställer detta i kontrast till förhållandena i Sverige, där en blivande företagare behöver kontakta PRV, skattemyndigheten (ofta flera olika uppboordsenheter) och försäkringskassan. Dessutom kan tillstånd behövas från länsstyrelsen, kommunen eller någon annan myndighet. Hela proceduren kan ta månader, säger motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen beslöt våren 1999, på utskottets förslag, om ett uttalande till regeringen om att det behövs ytterligare åtgärder för att intensiviera det arbete som regeringen bedriver på regelförenklingsområdet (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). För att utvecklingen i fråga om regelförenklningar kontinuerligt skall kunna följas bör regeringen lämna en årlig redogörelse till riksdagen om regelförenklaringsarbetet, med en första sådan redovisning i budgetpropositionen för år 2000, anförde utskottet. Därvid bör ett mål för regelförenklaringsarbetet formuleras och en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag göras. Utskottet framhöll vidare vikten av att den befintliga regelmassan – och inte bara nya regler – uppmärksammas, så att onödiga regler kan slopas och förenklningar och anpassningar göras i de regler som bedöms som nödvändiga. I en reservation (m, kd, c, fp) föreslogs ett riksdagsuttalande med krav på ett flertal omedelbara åtgärder på regelförenklingsområdet.

Hösten 1999 avslög riksdagen ett par motioner med yrkanden om kortare handläggningstider vid PRV (bet. 1999/2000:NU1). Utskottet anförde att det – inte minst för småföretagen – är viktigt att handläggningstiderna för olika ansökningar hos myndigheter kan hållas på en rimlig nivå. Utskottet hänvisade till de åtgärder som regeringen vidtagit för att komma till rätta med problemet. PRV skall enligt en överenskommelse månadsvis till Näringsdepartementet redovisa hur långa handläggningstider myndigheten har för nyregistrering och ändringsregistrering av aktiebolag, handelsbolag och enskilda firmor samt för registrering av varumärken. Redovisningen skall för år 1999 avse månaderna september, oktober, november och december samt för år 2000 månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Riksrevisionsverket har genom ett regeringsbeslut i oktober 1999 getts i uppdrag att granska denna rapportering. PRV utvecklar för närvarande ett nytt IT-stöd som bl.a. skall leda till minskade handläggningstider. PRV och Riksskatteverket bedriver vidare ett samarbetsprojekt som bl.a. syftar till minskade handläggningstider. I en reservation (m, kd, c, fp) följdes de då aktuella yrkandena upp.

Statsrådet Mona Sahlén besvarade i början av mars 2000 en interpellation (1999/2000:229) av Karin Falkmer (m) om SimpLex-kommissionen. I interpellationen ställdes följande fyra frågor mot bakgrund av att chefen för kommissionen har valt att lämna sin befattning: 1. Vad avser statsrådet göra för att omgående föra upp regelförenklaringsarbetet på den högsta politiska

nivåns agenda? 2. Vad avser statsrådet göra för att minska den regeringsin-
terna byråkrati som uppenbarligen försvårat SimpLex-kommissionens ar-
bete? 3. Vad avser statsrådet göra för att få till stånd en attitydförändring och
rätta till de brister som uppenbarligen finns i Näringsdepartementets organi-
sation? 4. Vad avser statsrådet konkret göra, exempelvis i form av personal-
rekryteringar, för att av dagens sargade SimpLex-kommissionen skapa ett
handlingskraftigt regelförenklingsinstrument?

I sitt svar framhöll statsrådet att regeringen i många sammanhang har be-
tonat vikten av ett gott företagarklimat som gynnar nyföretagande och till-
växt. En god regelkvalitet bidrar till ett sådant klimat, sades det. Tillkomsten
av SimpLex-kommissionen är ett uttryck för regeringens ambitioner att ta
särskild hänsyn till småföretagens villkor, uppgav statsrådet och försäkrade
att regelförenklingsarbetet är en politiskt högt prioriterad fråga. Hennes
strävan är att så fort som möjligt få en nystart på SimpLex-kommissionens
arbete. Förhoppningen är att en ny chef för kommissionen skall tillsättas
mycket snart, varefter även de övriga vakanserna skall tillsättas. Hon räknade
också med att referensgruppen, med Arne Johansson vid Företagarnas Riks-
organisation som ordförande, skall tillföra arbetet kraft och kompetens. Hon
uppgav vidare att SimpLex-kommissionen kommer att få stöd för sitt fort-
satta arbete både av Näringsdepartementet och av det övriga Regerings-
kansliet. Slutligen underströk hon att arbetet med regelförenkling är svårt och
långsiktigt och att det i hög grad handlar om att förändra attityder. För att
detta skall lyckas krävs en öppen dialog mellan regelskapare och regeltilläm-
pare, sade hon och angav detta som utgångspunkt för det fortsatta arbetet.

Till statsrådet Mona Sahlin har också nyligen en fråga (1999/2000:516)
om förenklingar för företagande ställts av Karin Pilsäter (fp). I sitt svar upp-
gav statsrådet att regeringen driver regelförenklingsarbetet med hög prioritet.
Hon poängterade att när det gäller regelförenklingar och t.ex. förbättrad
information och service från myndigheter till småföretag finns det i många
fall inte några enkla lösningar som kan genomföras med direktverkan för
företagen. Det handlar i stället om att påverka attityder och att successivt
arbeta in hänsynen till småföretagens särskilda förutsättningar i regelverken
och hos myndigheterna. I svaret redogjorde statsrådet också för de åtgärder
som vidtagits för att komma till rätta med bl.a. de långa handläggningstider-
na vid PRV (utskottet redogör i det följande för detta). Hon hänvisade också
till den redogörelse som lämnats i budgetpropositionen för år 2000 och för-
säkrade att regeringen kommer att driva arbetet med att förbättra villkoren
för små och medelstora företag med kraft. Det systematiska arbetet med
regelförenkling har ytterligare förstärkts efter att SimpLex-kommissionen
bildades och den har nu bl.a. fått en starkare organisatorisk ställning, sades
det vidare. Kommissionen kommer också att förstärkas genom ytterligare
rekrytering av personal, och en ny chef kommer att tillsättas inom kort. För
att upprätthålla en kontinuitet i verksamheten kommer den förre chefen att
ingå i en referensgrupp kopplad till SimpLex-kommissionen.

Direktör Bengt Månsson, f.d. chef för SimpLex-kommissionen, har inför
utskottet redovisat erfarenheterna av sitt arbete inom kommissionen.

I budgetpropositionen för år 2000 lämnar regeringen i en särskild bilaga en redogörelse för åtgärder för ett bättre småföretagsklimat, mot bakgrund av förslagen av Småföretagsdelegationen (prop. 1999/2000:1, utg.omr. 24, bil. 1). Redogörelsen innehåller, förutom ett inledande avsnitt, följande fem underrubriker: regelförenkling, myndigheters information och service, kapitalförsörjning och vissa skattefrågor, konkurrensfrågor samt kompetensutveckling och samverkan mellan småföretag. Det inledande avsnittet och de två första avsnitten berör frågor som tas upp i de här aktuella motionerna och återges i sina huvuddrag i det följande.

Regeringen tillsatte under hösten 1998 en interdepartemental arbetsgrupp för att gå igenom samtliga förslag från Småföretagsdelegationen. Arbetsgruppen redovisade sitt arbete till regeringen i mars 1999. Regeringens bedömning, mot bakgrund av arbetsgruppens rapport, är att åtgärder nu vidtagits för att undanröja majoriteten av de hinder för företagande som delegationen kartlagt. Arbetet med frågorna sker fortlöpande inom Regeringskansliet, hos myndigheter och i pågående utredningar. I flera fall har regeringen valt andra lösningar än exakt de som föreslagits. Inom ett antal områden har aktiviteter påbörjats efter det att Småföretagsdelegationen lämnat sina rapporter. Ungefär en fjärdedel av förslagen föranleder i nuläget ingen åtgärd från regeringens sida. Småföretagsdelegationens uppdrag och därmed även dess betänkanden skiljer sig till viss del från andra utredningar, eftersom förslagen i många fall inte kan genomföras utan ytterligare utredning, sägs det i propositionen.

Regeringen har, i linje med vad Småföretagsdelegationen föreslagit, introducerat ett system för effektivare problem- och konsekvensanalyser av reglers effekter för små företags villkor. Systemet har införlivats genom beslut om ändringar i kommittéförordningen (1998:1474), beslut om särskild förordning (1998:1820) avseende myndigheter samt beslut om riktlinjer för Regeringskansliet. Regeringen har lagt ett politiskt ansvar för regelförenklingens arbetet hos en särskild statssekreterargrupp. Inom Näringsdepartementet har som nämnts en grupp, SimpLex, inrättats för att leda det operativa arbetet med regelförenkling. (SimpLex-gruppen ombildades under hösten 1999 till en kommission.) Till SimpLex-kommissionen har knutits en referensgrupp, bestående av personer med erfarenhet av företagande. Näringsdepartementet har också inrättat en större referensgrupp – Nybyggarna – där både SimpLex-kommissionen och Näringsdepartementet i övrigt bl.a. kan få synpunkter och idéer av småföretagare rörande olika förslag och andra principiella frågor inom småföretagsområdet. En av grundtankarna bakom de ökade kontakterna är att de skall leda till att regeringens småföretagspolitik blir mer efterfrågestyrd och träffsäker.

I syfte att skapa regler som är lättförståeliga och så få som möjligt, utarbetar SimpLex-kommissionen en handledning för problem- och konsekvensanalyser i författningsarbetet, till stöd för olika regelgivare. Denna handledning kommer att åtföljas av information om och utbildning i det praktiska arbetet med dessa analyser. För att skapa en hävstångseffekt kommer s.k.

förändringsagenter att utbildas, med uppgift att verka för regelförenkling inom Regeringskansliet, verk och myndigheter.

Småföretagsdelegationen föreslog att ett tydligt och kvantifierbart mål för regelreformeringsarbetet skall införas. Målet kan enligt delegationen utformas som ett krav på minskad regelvolym i viss given omfattning eller som ett krav på att företagens administrativa belastning av regelverket skall minska. Regeringen gör bedömningen att det är mer ändamålsenligt med ett mål som relateras till den administrativa börda som regelverket skapar för företagen. Detta mot bakgrund av att reglerna har olika innehåll och betydelse för företagsamheten. Åtgärderna kan därför inte enbart bedömas utifrån en kvantitativ angivelse av antalet avskaffade regler. En viktig utgångspunkt för att kunna formulera ett sådant mått är den kundundersökning bland utvalda myndigheter som Näringsdepartementet genomför. Myndigheter skall enligt SimpLex-förordningen (1998:1820) årligen rapportera till regeringen om sitt arbete med problem- och konsekvensanalyser under det gångna verksamhetsåret. Myndigheterna skall därvid ange de praktiska erfarenheterna och resultaten av detta arbete. Regeringen kommer därefter att till riksdagen lämna en årlig redogörelse för regelförenklingsarbetet och de nya mål som ställs upp i det fortsatta arbetet. En första redovisning planeras ske under våren 2000.

I överensstämmelse med Småföretagsdelegationens förslag innefattar regeringens regelförenklingsarbete också en samordning med EG:s regelgivning i frågor som berör näringslivet.

Riksskatteverket (RSV) och Patent- och registreringsverket (PRV) har avlämnat slutrapport avseende regeringens uppdrag om förenklad företagsregistrering och arbetar med att genomföra de åtgärder som föreslagits i rapporten. Åtgärderna, som bygger på en Internetbaserad lösning, kommer att förenkla registreringsproceduren, öka informationen till företagen och förkorta handläggningstiderna. PRV har på regeringens uppdrag också övervägt och lämnat förslag till åtgärder som skall leda till ett snabbare och enklare förfarande för registrering av företagsnamn (firmor), bl.a. via Internet. Dessutom skall företagaren kunna få råd och anvisningar om reglerna för firmaregistring. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har vidare slopat det obligatoriska uppgiftslämnandet om sjukfrånvaro till försäkringskassan för småföretag, genomfört lättnader i beviljandet av F-skattsedel och slopat kravet på licens och tillstånd i den form som återfanns i den nu upphävda datalagen. Ett omfattande arbete bedrivs också för att förenkla tullproceduren i linje med Småföretagsdelegationens förslag. Regeringen har dessutom tidigare aviserat att förseningsavgiften vid för sent inlämnad deklaration bör differentieras. Regeringen har också genomfört det förslag som delegationen lämnat angående regler för uppställande av resultaträkning i årsredovisningen, så att det inte längre krävs konkurrensskäl och dispens från PRV för att använda en förkortad resultaträkning. Vad gäller delegationens förslag om förenklad redovisning och självdeklaration för egenföretagare aviserades i budgetpropositionen om att regeringen senare under hösten 1999 skulle ta ställning till Förenklingsutredningens förslag om en kontantmetod för småföretagare (SOU 1999:28).

Småföretagsdelegationen har föreslagit en rad åtgärder för att förbättra myndigheternas information och service till företag. Delegationen anser att myndigheternas attityder och kompetens bör förbättras. Regeringen delar delegationens uppfattning och har därför vidtagit flera åtgärder inom detta område. Genom en årligen återkommande kundundersökning påbörjas en process som successivt skall förbättra myndigheternas information och service till företagen. Regeringen har vidare beslutat att de berörda myndigheterna skall åtgärda de brister som framkommer i undersökningen. Undersökningen skall också kunna användas för s.k. benchmarking.

Inom många myndigheter pågår ett omfattande arbete med att förbättra information och service. Regeringen har i regleringsbrev gett flera myndigheter i uppgift att föreslå åtgärder för att korta sina handläggningstider. En annan åtgärd som vidtagits för att förbättra myndigheternas service är obligatoriskt öppethållande under s.k. klämdagar. Regeringen har vidare gett Statskontoret i uppdrag att kartlägga och föreslå åtgärder för att förenkla tillståndsgivningen hos olika myndigheter. I Statskontorets uppdrag ingår att ta fram förslag på olika områden där det skulle vara lämpligt att pröva att införa bindande löften om handläggningstid och att ersätta tillståndsprövning med enbart en anmälan till ansvarig myndighet.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att myndigheterna skall samverka mer och att uppgifter endast skall behöva lämnas av företag till myndigheter en gång. I linje med detta föreslås att urvalet av små och medelstora företag vid uppgiftslämnande till Statistiska centralbyrån (SCB) minskas och att fastighetsägare inte skall behöva lämna uppgifter till det s.k. lägenhetsregistret. Regeringen har gett PRV och Statskontoret ett gemensamt uppdrag att utforma ett samordnat uppgiftskravregister för företagsdata. Företagen skall i så stor utsträckning som möjligt endast behöva lämna en och samma uppgift till myndigheter en gång. Regeringen avser att efter PRV:s redovisning i januari 2000 återkomma i den ekonomiska vårpropositionen i april 2000 med förslag om ytterligare medel.

Småföretagsdelegationen har föreslagit att staten skall ansvara för ett Internetbaserat informationssystem och en skriftlig handledning för företagare. Det finns för närvarande flera olika aktörer som arbetar med detta, t.ex. erbjuder NUTEK sedan ett antal år via den s.k. Startlinjen kostnadsfri service och information till personer som vill starta och driva en egen rörelse. Startlinjen har nyligen utvidgat sin service på Internet genom en utökad webbtjänst för nyföretagare. Regeringen delar delegationens bedömning av betydelsen av åtgärder för att förbättra informationen till småföretagare och har avsatt medel för satsningar på information om företagande till blivande och befintliga företagare. NUTEK har genomfört en kartläggning av vilken information riktad till blivande och befintliga företagare som finns på Internet. Därefter skall regeringen besluta om hur de avsatta medlen skall användas.

Delegationen har också föreslagit åtgärder för snabbare patent och patent-skydd för enklare uppfinningar. Regeringen har gett PRV i uppdrag att fort-löpande komma med förslag på vilka åtgärder verket avser att genomföra för att med bibehållen kvalitet och tillförlitlighet förkorta handläggningstiderna för patent till högst 18 månader.

Några förslag från delegationen rör kommunala servicefrågor som enligt regeringens uppfattning i första hand bör hanteras av respektive kommun. Det gäller förslag om informations- och samrådspåikt för kommuner och andra aktörer med berörda näringsidkare vid markarbeten, utformning av näringslivsprogram samt krav på Internetansluten dator på bibliotek och på näringslivskontor i varje kommun.

Komplettering av redovisningen i budgetpropositionen

Utöver vad som redovisades i budgetpropositionen för år 2000 har, enligt uppgift från Näringsdepartementet, senare bl.a. följande åtgärder vidtagits med anknytning till Småföretagsdelegationens förslag:

– Förenklingsutredningens förslag om en kontantmetod för småföretagare (SOU 1999:28) är för närvarande föremål för ytterligare beredning inom Regeringskansliet mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter om att förslaget endast kommer att få ett begränsat värde för den tilltänkta målgruppen.

– Näringsdepartementets undersökning av små och medelstora företags syn på myndigheternas information och service har avslutats för år 1999. Myndigheterna har redan sedan tidigare uppmanats att åtgärda de brister som framkommer i undersökningen. Enligt undersökningen var hälften av de små och medelstora företagen nöjda med myndigheternas service, samtidigt som vart tredje företag var missnöjt. 58 % av de tillfrågade anser att det administrativa arbetet är betungande, medan 40 % anser att informationen om nya regler är bristfällig. 62 % av de tillfrågade är nöjda med den berörda personalens tillgänglighet.

– Regeringen beslöt i december 1999 att NUTEK får disponera högst 6 miljoner kronor för att utforma ett Internetbaserat informationssystem med myndighetsinformation (N1999/12595/NL). Det övergripande syftet är att förbättra dialogen med blivande och befintliga företagare via Internet.

– Statskontoret fick i december 1999 regeringens uppdrag att ta fram ett förslag till kriterier för begreppet 24-timmarsmyndighet. Kriterierna skall vara enkla att mäta uppfyllelsen av samt avspegla regeringens mål vad gäller myndigheters tillgänglighet. Detta mål är att enskilda medborgare och företag skall kunna få information, ställa frågor och utträta ärenden när det passar dem, oberoende av kontorstider och geografisk belägenhet.

– Regeringen beslöt i december 1999 att tillkalla en särskild utredare, f.d. statssekreteraren Lil Ljunggren Lönnberg, med uppdrag att lämna förslag till hur avsatta budgetmedel för individuell kompetensutveckling effektivast skall disponeras (dir. 1999:106).

– Upphandlingskommittén avlämnade i december 1999 ett delbetänkande, Effektivare offentlig upphandling (SOU 1999:139), med förslag om bl.a. förbättrad talerätt för företagare och branschorganisationer mot upphandlande enhet. Betänkandet remissbehandlas, och proposition är aviserad till maj 2000.

– Konkurrensverket redovisade i januari 2000, med anledning av ett regeringsuppdrag, en rapport om konkurrensen i Sverige under 1990-talet. Regeringen har aviserat en konkurrenspolitisk proposition till maj 2000.

– Statskontoret har nyligen avlämnat en första rapport (N1999/8573/NL), med anledning av ett regeringsuppdrag rörande den statliga sektorns näringsverksamhet. Rapporten innehåller en kartläggning av i vilken utsträckning statliga myndigheter, affärsverk och statliga hel- eller delägda bolag bedriver kommersiell verksamhet på konkurrensutsatta marknader. Uppdraget skall slutredovisas den 1 april 2000.

– Näringsdepartementet beslöt i början av februari 2000 att ge konsultföretaget Soft Care AB i uppdrag att göra en översyn av PRV:s verksamhet. Uppdraget består i en närmare kartläggning och analys av de förhållanden i PRV:s verksamhet som har betydelse för att uppnå ekonomisk balans och rimliga handläggningstider ur ett kundperspektiv. Med utgångspunkt i analysen skall förslag lämnas som leder till att de olika verksamheterna vid PRV kan bedrivas på ett effektivt sätt. Uppdraget gäller främst verksamheterna vid bolags- och varumärkesavdelningarna. I uppdraget ingår även att se över myndighetens övergripande styrning, ledning och ekonomi samt uppföljningen av de olika verksamheterna. En inledande förstudie, som skall ange översynens inriktning och omfattning, skall redovisas skriftligen för en särskilt inrättad styrgrupp. Uppdraget skall därefter utföras skyndsamt och innehålla analys samt konkreta förslag till åtgärder, så att ett genomförande av dessa kan påbörjas och resultat uppnås under år 2000. Rapportering av hur arbetet fortskrider skall ske etappvis och de samlade förslagen skall redovisas skriftligen senast den 31 augusti 2000.

Avstämning av Småföretagsdelegationens förslag

Det tidigare beskrivna riksdagsuttalandet om regelförenklingsarbetet innehöll, som redan nämnts, bl.a. ett önskemål om en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag. Som en komplettering till den redovisning som lämnades i budgetpropositionen har Näringsdepartementet i en promemoria till utskottet gjort en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag (81 stycken). Förslagen har grupperats i fyra kategorier, nämligen I. genomförda förslag, II. förslag där beslut fattats och som är under genomförande, III. förslag som är under utredning eller beredning samt IV. förslag som inte är prioriterade eller som inte avses föranleda någon åtgärd från regeringens sida. (Egentligen uppgick Småföretagsdelegationens förslag till 83 stycken, men tre förslag som samtliga rör förenkling av registrering av företag är så likartade att de i denna sammanställning har lagts samman till ett förslag.) I det följande redovisas Småföretagsdelegationens förslag fördelade på de fyra angivna kategorierna.

I. Genomförda förslag (16 %):

1. Slopa onödigt uppgiftslämnande till försäkringskassan,
2. Mindre restriktivitet vid beviljande av F-skattsedel m.m.,
3. Slopa behovsprövning för tandläkare,

4. Fritt val i barn- och ungdomstandvården,
5. Avreglering av långväga busstrafik,
6. Samordning av småföretagsfrågor till Näringsdepartementet,
7. Utökade avsättningsmöjligheter till periodiseringsfond,
8. Ändrade regler för uppställande av resultaträkning (ÅRL) för att inte småföretag skall missgynnas konkurrensmässigt,
- 9.Handledning och information för företagare vid företagsstart,
10. Inrätta en särskild regelreformeringsenhet vid Näringsdepartementet,
11. Inrätta ett näringslivets regelråd som stöd för regelförändringar m.m.,
12. Tillsätt en småföretagspanel för att testa regelförändringar m.m.,
13. En statssekreterare inom varje departement utses som ansvarig för regelreformeringsarbetet.

II. Förslag där beslut fattats och som är under genomförande (26 %):

1. Enklare registrering av företag,
2. Lättnader i företagens uppgiftslämnande till myndigheter,
3. Förenkling av tullprocedurena,
4. Statligt Internetbaserat informationssystem för företag,
5. Regeringen bör uppdra åt myndigheter att i kontakter med småföretagare ägna särskild uppmärksamhet åt informationsgivning,
6. Regering och riksdag bör fatta beslut med god tidsmarginal till ikraftträdande, så att myndigheter hinner informera företag,
7. Regeringen bör utfärda föreskrifter till myndigheter att uppgifter som lämnats av företag endast skall behöva lämnas en gång,
8. Ökad tillgänglighet för småföretag till kontaktpersoner, information m.m. på myndigheter,
9. Utökade krav på myndigheternas redovisning i årsredovisningen om hur man klarat service- och informationskraven mot företagen,
10. IT-kampanj för att öka småföretagens kunskap om IT,
11. Individuella kompetenskonton för investeringar i kompetensutveckling,
12. Prövning av tidsbegränsade regler inom lämpliga regelområden,
13. Stöd till utveckling av nätverksfrämjande lokala aktörer och strukturer,
14. Översyn av befintliga stödorgan för småföretag,
15. Ändrade placeringsrestriktioner för banker, fonder och försäkringsbolag genom höjning av maxvärden för enskilda innehav i bolag,
16. Slopa förseningsavgiften vid för sent inlämnad skattedeklaration eller differentiera avgiften,
17. Utökad myndighetssamverkan för att avlasta småföretag från anmälningsplikt till flera myndigheter för samma händelse,
18. Åtgärder för att motverka att kommuner och landsting bedriver näringsverksamhet på konkurrensetsatta marknader,
19. Översyn av lagen om offentlig upphandling,
20. Småföretagen bör ges ett starkare inflytande i offentliga stödorgan,
21. Översyn av ALMI-organisationen, bl.a. med avseende på ägarorganisationen och renodling av ALMI:s uppgifter.

III. Förslag som är under utredning eller beredning (31 %):

1. Snabbare patent,

2. Patentskydd för enklare uppfinningar,
3. Klargörande av arbetsgivarens rehabiliteringsansvar,
4. Förenklad självdeklaration för egenföretagare,
5. Slopa skattetillägget för fel i redovisningen av mervärdesskatt,
6. Slopa lagen om obligatorisk platsanmälan,
7. Punktlighetsmål i myndighetsutövningen,
8. Avreglering av förordnande av ordningsvakter,
9. Marknadsanpassning av regelsystemet för tolkning,
10. Kompetenshöjande insatser till handläggare på myndigheter,
11. Regeringen bör uppdraga åt myndigheter att lämna bindande löften om handläggningstid,
12. Informationsansvariga kontaktpersoner för företag på samtliga myndigheter och kommuner,
13. Samtliga blanketter för företag förenklas och förkortas. Hänvisning till kontaktperson, språkvård, blanketter via Internet m.m.,
14. Sänkt skatt för hushållsnära tjänster,
15. Riskkapitalbolag bör under vissa givna förutsättningar skattemässigt få klassificeras som investmentbolag,
16. Statliga förlustgarantier till särskilda riskkapitalbolag som placerar i onoterade bolag,
17. Översyn av semesterlagen,
18. Förändringar i den svenska organisationen för genomförande av strukturfondsprogrammen,
19. Myndigheter inom arbetarskyddsområdet bör arbeta mer kundorienterat,
20. Förenklad redovisning av mat och alkohol för restauranger,
21. Prövning av kommunal kompetens att driva affärsverksamhet m.m.,
22. Översyn av kommunallagen i syfte att ge företag bättre möjligheter att överklaga kommunala beslut m.m.,
23. Konkurrensneutralitet mellan privata och statligt anställda veterinärer,
24. Regeringen bör utfärda föreskrifter till myndigheterna att regelbundet förmedla information om regelförändringar till småföretag,
25. En mindre byråkratisk utformning av datalagstiftningen.

IV. Förslag som inte är prioriterade eller som inte avses föranleda någon åtgärd från regeringens sida (27 %):

1. Enhetligt beräkningsunderlag för ersättningar i de allmänna försäkringarna,
2. Beskattning av tjänstebilar bör schabloniseras,
3. Inget krav på uppgifter till lägenhetsregister,
4. Slopa avgifter och byråkrati kring den obligatoriska ventilationskontrollen,
5. Avreglering av biluthyrningen,
6. Internetansluten dator på bibliotek eller näringslivskontor i varje kommun (kommunal fråga),
7. Näringslivsprogram utformas i samtliga kommuner (kommunal fråga),
8. En referensbank med namn på kompetenskonsulter,

9. Databas på Internet med frivilliga rådgivare till småföretag med specialkompetens,
10. Försöksverksamhet med ett nationellt, virtuellt utbildningscentrum som skräddarsyr distansutbildning för småföretag,
11. Internetlänk om hur extern kompetens kan nås för småföretagen,
12. Förmedling av lån med statliga garantier via andra fonder, företag och organ än banker,
13. Nätverkslån till företagare med begränsat kapitalbehov,
14. Omfördelning av offentliga stöd till satsning på utveckling av företagarkompetens och samverkan inom vård, omsorg och kultur,
15. Skattemässigt avdragsgillt sparande på avskilt konto för start eller ökning av aktiekapital i onoterade småföretag,
16. Uppskjuten reavinstantbeskattning vid återinvestering i aktier i onoterade småföretag,
17. Statlig förhandlingsman bör ges i uppdrag att samla aktörer som t.ex. fackförbund och pensionfonder till bildande av riskkapitalbolag,
18. Informations- och samrådspålit vid markarbeten med berörda näringsidkare för kommuner och andra aktörer (kommunal fråga),
19. Storleksgräns för uppgiftslämnande till SCB,
20. Serviceboende för funktionshindrade bör bli mer konkurrensneutralt,
21. Nationellt projekt för att stimulera akademiker att söka sig till småföretag,
22. Stimulera forskning om småföretagssamverkan inom offentligt finansierad forskning.

Regeringens samlade bedömning är att åtgärder nu vidtagits för att undanröja majoriteten av de hinder som Småföretagsdelegationen uppmärksammat. Regeringen anser att ca 75 % av förslagen (kategorierna I, II och III) är viktiga och bör genomföras i någon form. Drygt 40 % av förslagen (kategorierna I och II) är helt genomförda eller befinner sig i en genomförandefas, och ytterligare drygt 30 % utreds eller bereds. Det framhålls från Näringsdepartementet att många av förslagen är av den karaktären att de aldrig kommer att kunna anses vara helt slutförda. Det gäller t.ex. myndigheternas arbete med information och service till företagen och flera av förenklingsförslagen, såsom lättnader i uppgiftslämnande för företag och förenkling av tullprocedurer. Ungefär en fjärdel av förslagen (kategori IV) föranleder i nuläget inga åtgärder från regeringens sida. I denna kategori ingår förslag på områden, där det redan för närvarande förekommer statliga insatser, t.ex. kompetensområdet, liksom förslag på områden där det primära ansvaret inte ligger på staten utan på kommunerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att frågan om regelförenkling för småföretagen är mycket viktig ur tillväxtpunkt. Denna uppfattning låg bakom utskottets förslag till riksdagsuttalande våren 1999 om behovet av ytterligare åtgärder för att intensifiera arbetet på regelförenklingsområdet. För att kontinuerligt följa utvecklingen i fråga om regelförenklingar anmodades regeringen att lämna

en årlig redogörelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet. Regeringen lämnade mot bakgrund härav en första redovisning i budgetpropositionen för år 2000.

Utskottet efterfrågade också en avstämning mot Småföretagsdelegationens samtliga förslag och ett mål för regelförenklingsarbetet. Regeringen har aviserat att ett sådant mål skall presenteras i 2000 års ekonomiska vårproposition. Näringsdepartementet har i en promemoria till utskottet gjort en avstämning mot Småföretagsdelegationens förslag. Som redovisats är drygt 40 % av förslagen helt genomförda eller befinner sig i en genomförandefas, medan ytterligare 30 % av förslagen utreds eller bereds. Bland de övriga förslagen återfinns förslag på områden där det för närvarande förekommer statliga insatser eller där det primära ansvaret ligger på kommunerna. Utskottet anser att det är värdefullt att denna avstämning mot Småföretagsdelegationens förslag gjorts. Utfallet av den visar på den starka vilja som finns hos regeringen att åstadkomma resultat i regelförenklingsarbetet. Det är viktigt att understryka att detta arbete aldrig kommer att kunna anses vara avslutat, utan det får ses som en ständigt pågående process. Det ligger också i sakens natur att varken de berörda småföretagen eller den politiska oppositionen kan anse att de vidtagna åtgärderna är tillräckliga. Regelförenklingsarbetet måste ständigt inta en framskjuten roll inom näringspolitiken.

I flera av de här aktuella motionerna berörs de administrativa reglerna för startande av företag. Av den tidigare nämnda rapporten från Näringsdepartementet om internationell jämförelse av näringspolitiken (Benchmarking av näringspolitiken, Ds 2000:12), framgår att Sverige internationellt sett ligger förhållandevis bra till i detta hänseende med kort tidsåtgång och ett fåtal procedurer. Danmark och Storbritannien är de länder i Europa i vilka registrering går snabbast.

När det gäller SimpLex-kommissionen och dess möjligheter att bedriva ett effektivt arbete vill utskottet hänvisa till vad statsrådet Mona Sahlin nyligen har uppgett i interpellations- och frågesvar, nämligen att kommissionen kommer att förstärkas genom rekrytering av ytterligare personal och att en ny chef kommer att tillsättas inom kort. För att upprätthålla en kontinuitet i verksamheten kommer den förre chefen att ingå i en referensgrupp kopplad till SimpLex-kommissionen.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:Sk692 (m), 1999/2000:N218 (m), 1999/2000:N223 (m), 1999/2000:N294 (m), 1999/2000:N273 (m, kd, fp), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N277 (kd), 1999/2000:N323 (kd), 1999/2000:N324 (kd), 1999/2000:N268 (kd, m, c, fp), 1999/2000:N214 (c), 1999/2000:N236 (c), 1999/2000:N265 (c) och 1999/2000:N386 (fp) i berörda delar.

Småföretagsutveckling

Motionerna

Det behövs utbildning av nya företagare för att förebygga konflikter på arbetsmarknaden som grundas i okunskap, anför det i motion 1999/2000:N312 (s). Utbildningen, som skall avse de grundläggande reglerna på ar-

betsmarknaden, bör vara ett villkor för att erhålla de olika förmåner som finns för nya företagare, t.ex. starta-eget-bidrag och ALMI-lån, och för att kunna utnyttja möjligheter till avsättning i periodiseringsfond, anser motionärerna. De föreslår vidare att dokument som reglerar arbetsmarknaden skall finnas tillgängliga på många olika språk.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att genomförda småföretagspolitiska insatser bör utvärderas, anför det i motion 1999/2000:Sk694 (m). Sverige ligger i botten i när det gäller viljan att starta eget företag, hävdar motionären. Hon hänvisar till forskning som visar att nyföretagandet, som legat på en relativ hög och stabil nivå, nu är inne i en nedåtgående trend. En anledning kan, enligt motionären, vara att det saknas kunskap om effekterna av stöd som går till småföretagen.

I motion 1999/2000:N273 (m, kd, fp) begärs riksdagsuttalanden rörande ett virtuellt utbildningscentrum, akademiker till småföretag, näringsverksamhet inom vård- och omsorgssektorn och samverkan mellan företag. Ett virtuellt utbildningscentrum för småföretag bör startas som en försöksverksamhet, föreslår motionärerna. Centrumet skall vara en s.k. one-stop-shop för företagens beställningar och svara för kund- och leverantörssökning, förpackning och spedition av IT-förmedlat material från relevanta kunskapskällor. En databas bör också läggas upp på Internet, där det skall finnas tillgång till frivilliga rådgivare med specialistkunskaper som är villiga att engagera sig som samtalspartner och bollplank åt småföretagare. Förutsättningarna för att starta ett särskilt projekt för att underlätta rekryteringen av akademiker till småföretagen bör utredas, anför motionärerna. De föreslår vidare att en utredning skall tillsättas med uppgift att föreslå åtgärder för utveckling av företagskompetens och samverkan inom vård- och omsorgssektorn. Forskning och kunskapsspridning om småföretagssamverkan behöver intensifieras, anser motionärerna slutligen och föreslår att resurser skall avsättas under fem år inom Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) för att initiera, stimulera, utveckla, bedriva och sprida forskning om småföretagssamverkan. Vidare bör det beläggas om konkurrenslagen i nuvarande utformning innebär omotiverade hinder för samverkan mellan småföretag, sägs det.

I motion 1999/2000:N387 (c) begärs en översyn av företagsstöden. Ett riksdagsuttalande om problem och lösningar för invandrares kontakt med banker, myndigheter och organisationer, föreslås också. Det finns en stor mängd stöd till företag och många olika aktörer inom näringspolitiken, säger motionärerna. I den föreslagna översynen bör, enligt motionärerna, ingå hur olika former av företagsstöd bättre skall kunna samordnas för att uppnå ökad effektivitet. Uppdraget bör också innefatta att lämna förslag om sammanlagning av vissa och nedläggning av andra stödformer. Invandrare möts ofta av skepticism vid kontakt med banker, vilket gör det nästan omöjligt för dem att få lån, påstår motionärerna vidare. Trots de svårigheter som invandrare möter startar de företag i större utsträckning än övriga. Motionärerna anser att andelen personer med invandrarbakgrund bör öka i de organ som har hand om företagsfrågor. Det gäller bankernas styrelser och personal, ALMI, riskkapitalbolag, länsstyrelsernas styrelser och personal, etc. Motionärerna pekar också på att handelskammare och andra företagarorganisationer kan ha en i sammanhanget stimulerande och samordnande funktion.

Ensamföretagarens situation behöver utredas, anför det i motion 1999/2000:N269 (fp, m, kd, c). 71 % av företagen har inga anställda; ensamföretagaren är därmed Sveriges vanligaste företagare, säger motionärerna. De redovisar under följande rubriker vilka åtgärder som de anser behöver vidtas: Rättvisare trygghet för ensamföretagare, Byråkrati, Myndighetsutövning och rättssäkerhet, Successionshinder för ensamföretag, Konkurs och lönefordran, Flexibilitet i förvärvslivet samt Utbildning och Skattetrycket. Motionärerna anser att den föreslagna utredningen bör ges i uppdrag att kartlägga ensamföretagarens ställning, med syfte att föreslå förenklingar och förbättringar för ensamföretagen.

ALMI och NUTEK bör ges ett tydligt uppdrag att inrikta sin verksamhet mot utsatta förorter och invandrare, anför det i motion 1999/2000:A230 (fp). De stödsystem som byggts upp av staten har inte haft storstädernas utsatta förorter och deras befolkning som målgrupp, säger motionärerna. De konstaterar att ALMI visserligen har i uppdrag att i större utsträckning söka nå invandrare, men anser att av detta märks det föga. Lånemöjligheten för dem som inte redan har ett eget kapital är obefintlig, liksom förståelsen för de problem, svårigheter, möjligheter och idéer som finns, hävdar motionärerna. De menar att en grundförutsättning för att lyckas är att ALMI rekryterar konsulter från berörda grupper och förlägger sin verksamhet dit där människorna finns. Dessutom bör både ALMI och NUTEK föregå med gott exempel när det gäller rekrytering av personal med annan etnisk bakgrund än den svenska, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet behandlade våren 1999 ett antal motioner med yrkanden rörande småföretagsutveckling liknande de här aktuella (bet. 1999/2000:NU6, rskr. 1999/2000:170). Utskottet hänvisade till att den verksamhet som ALMI bedriver för att på olika sätt främja bildandet av nya företag och tillväxten hos befintliga småföretag är av stor betydelse och att regeringen hade aviserat en översyn av de olika, existerande stödformerna för småföretag. I reservationer (m, kd, fp; c) följdes de då aktuella motionerna upp.

Den tidigare nämnda utredningsrapporten Statens åtgärder för fler och växande företag av utredarna Elisabet Annell och Peter Nygårds berör sådana frågor som tas upp i de här aktuella motionerna. En av slutsatserna i utredningen är att det svenska näringslivet som helhet är för litet. Alla typer av företagande är därmed värdefulla, i högsta grad även de s.k. levebrödsföretagen. Utredarna påpekar vidare att fokus bör förflyttas från växande företag till start av nya företag. I utredningen pekas också på bristen på utvärderingar och lärande inom näringspolitiken. Utredarna anser vidare att de selektiva åtgärderna skall minskas till förmån för generella insatser. Utredarnas målsättning är att så långt det är möjligt utforma ett stabilt system som är tillräckligt flexibelt för att hantera olika grupper såsom invandrare, ungdomar och kvinnor liksom olika företagsformer. Vidare gäller att de regionalpolitiska företagsstöden är föremål för utredning i den regionalpolitiska kommittén (dir. 1999:2).

Beträffande yrkandet om virtuellt utbildningscentrum i motion 1999/2000:N273 (m, kd, fp) kan noteras att inom ramen för den s.k. Söderhamnsdelegationens arbete har ett liknande projekt påbörjats på regional nivå. Ett projekt på nationell nivå är, enligt uppgift från Näringsdepartementet, inte prioriterat. När det gäller yrkandet om akademiker i småföretag kan noteras att riksdagen våren 1994 fattade beslut, på förslag av regeringen, om ett rekryteringsstöd för arbetslösa högskoleutbildade (prop.1993/94:150, bet. 1993/94:FiU20). Beslutet gällde under ett år och innebar att småföretag skulle kunna anställa akademiskt utbildade, arbetslösa personer till halva kostnaden, och att staten betalade den andra hälften. Genomförandet blev, enligt uppgift från Näringsdepartementet, ett misslyckande. Färre än tio akademiker anställdes, beroende på att Arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsförmedlingarna inte ansåg att den berörda gruppen tillhörde de arbetslösa som borde prioriteras. Det finns vidare för närvarande möjligheter för små och medelstora företag att under en begränsad tid ta emot akademikerpraktikanter dels som en del av utbildningen, dels som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det finns även privata aktörer som specialiserat sig på att mäkla projekt och examensarbeten. Högskolor och universitet skall dessutom enligt sin s.k. tredje uppgift ha ett nära samarbete med det omgivande samhället.

När det gäller yrkandet i den nyssnämnda motionen om åtgärder för att främja näringsverksamhet inom vård- och omsorgssektorn kan noteras att det för närvarande finns ett antal aktörer som bistår med information och rådgivning kring nyföretagande, exempelvis ALMI och NUTEK. Under hösten 1999 genomfördes en nationell informationssatsning om kooperativt företagande som kan medverka till att fler kooperativa företag startas; en företagsform som enligt Näringsdepartementet kan vara lämplig i detta sammanhang. I den nyssnämnda utredningsrapporten Statens åtgärder för fler och växande företag identifieras denna sektor som betydelsefull mot bakgrund av att Sveriges näringsliv bedöms som för litet. När det gäller yrkandet om samverkan mellan företag och ökad forskning om småföretagssamverkan kan noteras att det bedrivs forskning inom området entreprenörskap och småföretagande bl.a. vid Stiftelsen Forum för småföretagsforskning, Institutet för entreprenörskaps- och småföretagsforskning samt på högskolor och universitet. Arbetslivsinstitutet driver också projekt i Gnosjö för att stimulera nätverkssamarbete i regionen.

Frågan om invandrare som företagare, som tas upp i några av de här aktuella motionerna, behandlades av utskottet i det näringspolitiska betänkandet 1998/99:NU6 våren 1999. Utskottet ansåg att åtgärder för att bistå invandrare som vill starta företag är ett mycket angeläget område och framhöll vikten av att ytterligare åtgärder vidtas och att regeringen informerar riksdagen härom. I en reservation (m, kd, fp) efterfrågades ökade insatser för att underlätta för invandrare som vill starta företag.

I statens ägardirektiv till ALMI anges att ALMI speciellt skall ta hänsyn till invandrarföretagen. Det regionala ALMI-bolaget i Stockholms län har, i samarbete med Internationella Företagarföreningen i Sverige (IFS), bedrivit ett projekt där särskilda rådgivare med invandrarbakgrund har engagerats. IFS har sex rådgivare som tillsammans talar nio olika språk och som är verk-samma i förörtarna. Regeringen fattade hösten 1998 beslut om att bevilja

regionalpolitiska medel till IFS för att i samverkan med ALMI under en treårsperiod bygga upp rådgivningscentrum i Gävle och Umeå. Regeringen beslöt vidare våren 1999 om ett bidrag på 7,6 miljoner kronor till IFS, avsett för uppbyggnad av särskilda rådgivningscentrum för invandrare i Malmö, Göteborg, Uppsala och Linköping. Staten står för 25 % av kostnaden (totalt ca 10 miljoner kronor). Övriga offentliga finansiärer är länsstyrelser, kommuner, landsting och länsarbetsnämnder.

Enligt NUTEK:s regleringsbrev ingår i verksamhetsmålet under programmet Företagsutveckling att främja nyföretagande bland ungdomar och för närvarande underrepresenterade grupper. NUTEK skall årligen redovisa en analys av möjligheter och problem för nyetablering och tillväxt i små och medelstora företag, varvid även skall göras en analys och redovisning av åtgärder för att främja företagande bland de nämnda grupperna.

Inom Näringsdepartementet bedrivs ett projekt om produktiv mångfald i näringslivet och på arbetsmarknaden, med riksdagsledamoten Marie Granlund (s) som projektledare (departementsbeslut i maj 1999). Arbetet syftar till att ta fram ett nationellt program för en produktiv mångfald inom arbetsmarknad och näringsliv, ökad tillväxt, ökad jämställdhet mellan kvinnor och män, ökad jämlikhet och social rättvisa. Arbetsgruppen skall i detta syfte särskilt uppmärksamma frågor rörande företagandets villkor för olika grupper, behov av att bryta segregerade mönster på arbetsmarknaden samt diskriminering i arbetsliv och på arbetsmarknad. Gruppen skall, enligt sitt uppdrag, göra följande: a) kartlägga och beskriva hur aspekterna kön, ålder, klass, etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder påverkar en individs möjligheter i näringsliv och på arbetsmarknad; b) göra en genomgång av vad myndigheter och regeringen beslutat eller redan genomfört gällande dessa frågor; c) vid behov initiera studier och andra verksamheter för att få en allsidig belysning av problematiken; d) ta till vara internationella erfarenheter, särskilt inom EU, i fråga om mångfald i näringslivet och på arbetsmarknaden; e) föreslå lämpliga åtgärder för de problem/brister och möjligheter som uppmärksammas. Projektet skall slutredovisas senast den 1 december 2000.

Utredningen om företagande för personer med utländsk bakgrund (särskild utredare: landshövding Björn Eriksson) avlämnade i april 1999 sitt betänkande *Invandrare som företagare* (SOU 1999:49). Huvudtesen i betänkandet är att arbetet med nyanlända flyktingar bör förändras från socialpolitik till tillväxtpolitik. Detta skulle betyda att 2,2 miljarder kronor förs från Integrationsverket till länsstyrelserna, som föreslås få det administrativa ansvaret för integrationsarbetet på regional nivå. Utredningen pekade på strukturell särbehandling av invandrare från banker och myndigheter och föreslog åtgärder för att komma till rätta med detta. Vidare föreslogs en höjning av starta-eget-bidraget. Utredningsbetänkandet har remissbehandlats. Beredning pågår för närvarande inom Kulturdepartementet, i samråd med övriga berörda departement – Finans- och Näringsdepartementen.

I uppdraget till Utredningen om statens åtgärder för att främja fler och växande företag ingick även att analysera invandrades situation. Utredarna föreslår att vissa ekonomiska stöd till vissa grupper, bl.a. invandrare, skall bibehållas. Motivet är dels att stimulera nya grupper till företagande, dels att

det för vissa grupper kan finnas speciella trösklar för etablering som företagare.

Beträffande successionshinder för ensamföretagare, som tas upp i motion 1999/2000:N269 (fp, m, kd, c), kan noteras att regeringen nyligen har tillsatt en särskild utredare (dir. 1999:72) med uppgift att göra en översyn av reglerna för beskattning av ägare i fåmansföretag m.m. I uppdraget ingår en översyn av de särskilda regler i arvs- och gåvoskattelagstiftningen som gäller vid arv och gåva av företag. Frågan om konkurs och lönefordran, som också tas upp i motionen, är under beredning i samband med Förmånsrättskommitténs huvudbetänkande (SOU 1999:1). När det gäller utbildning, som också är föremål för yrkande i motionen, kan noteras att i regeringens förslag till det nya mål 3-programmet föreslås att små- och ensamföretagare i nätverk skall kunna delta. Vidare skall även ensamföretagare omfattas av förslaget till individuell kompetensutveckling enligt utredaren. Den nya Distansutbildningsmyndigheten i Härnösand kommer vidare att öka tillgängligheten till utbildning.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är en viktig del av näringspolitiken att på olika sätt främja bildandet av nya företag och tillväxten hos befintliga småföretag. Som redovisats pågår det ett utrednings- och beredningsarbete inom Näringsdepartementet som bl.a. skall resultera i en proposition om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken under våren 2000. I detta arbete kommer olika frågor om småföretagsutveckling att beröras. Regeringen avser även, enligt uppgift, att senare under innevarande år återkomma i dessa frågor.

Utskottet instämmer i synpunkterna i motion 1999/2000:N312 (s) om angelägenheten av utbildning för nya företagare. Detta är en fråga som kan förväntas ingå i det nyssnämnda beredningsarbetet, varför något särskilt riksdagsuttalande inte är erforderligt.

När det gäller åtgärder för att bistå invandrare som vill starta företag anser utskottet – i likhet med vad som påpekas i några av de här aktuella motionerna – att detta är ett mycket angeläget område. ALMI bedriver i samverkan med Internationella Företagarföreningen i Sverige, som redovisats, verksamhet, på området. Frågan är också föremål för beredning inom Närings- och Kulturdepartementen.

Även frågan om successionshinder för ensamföretagare, som aktualiseras i en motion, är som nämnts föremål för utredning.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:N312 (s), 1999/2000:Sk694 (m), 1999/2000:N273 (m, kd, fp), 1999/2000:N387 (c) 1999/2000:N269 (fp, m, kd, c) och 1999/2000:A230 (fp) i berörda delar.

Kapitalförsörjning

Motionerna

I två motioner, 1999/2000:N250 (m) och 1999/2000:N296 (v), förordas införandet av ett särskilt nyföretagsstöd för högteknologiska företag enligt en

modell som tillämpas i Israel – s.k. inkubatorer. Detta system inrättades i början av 1990-talet i Israel för att ge möjlighet till utveckling av spetskompetens hos invandrare. För närvarande finns ett nätverk av 26 självständiga inkubatorer, vilka har hälften av platserna vikta för nya invandrare. Rapporter pekar på goda resultat av verksamheten, sägs det i motionerna – ca 55 % av de innovatörer som antas till inkubatorerna lyckas utveckla en produktprototyp och skapa ett företag som lever vidare, oftast genom medverkan av externa investerare. I den förstnämnda motionen skisseras hur den israeliska modellen kan tillämpas i Sverige. Staten och näringslivet föreslås avsätta medel till en fond med uppgift att reducera risken för s.k. groddinvesteringar. Fonden, som skall vara oberoende, skall ges i uppdrag att samverka med teknologiska inkubatorer vilka hjälper till att utveckla entreprenörers genomförbara innovationsidéer. Medel från fonden återbetalas av de företag som överlever med royalties på omsättningen. I den andra motionen konstateras att det visserligen redan finns ett visst samarbete mellan universitet/högskolor och näringslivet, men att Sverige med ett strategiskt långsiktigt program i stil med den israeliska modellen skulle kunna säkra en position bland de främsta länderna inom högteknologi. Därför bör detta koncept utredas, sägs det.

Statliga stimulanser för inrättande av regionala och lokala fonder bör utredas, anför det i motion 1999/2000:N305 (v). Fonder som ett instrument i regionalt utvecklingssyfte har bl.a. använts i Kanada med gott resultat, säger motionärerna. De påpekar att också i Sverige har lokala fonder inrättats och nämner som ett lyckosamt exempel ett företag i Arvidsjaur. Den bärande idén med denna typ av aktiviteter är det lokala engagemanget bland företagen och allmänheten för att utveckla kommunens näringsliv och innovationer, bl.a. för att få fram lokalt, riskvilligt kapital. Om regionala eller lokala fonder skall bli lyckosamma måste dock staten ta ansvar för medfinansiering, anför motionärerna och anser att även kommuner och/eller länsstyrelser bör engagera sig i fonderna.

För att möjliggöra ett ökat nyföretagande och en utveckling av befintliga företag måste tillgången på riskkapital öka, anför det i partimotion 1999/2000:N384 (kd). Det gäller framför allt riskkapital för att finansiera produkters eller tjänsters mycket tidiga utveckling samt onoterade, små och nya företag. Soliditeten, andelen eget kapital, i små företag är fortfarande 7–10 % lägre än i stora företag, säger motionärerna och påpekar att detta måste kompenseras genom ett ökat externt kapital – lån eller riskkapital – för att nyinvesteringar skall komma till stånd. Bristen på kapital i små företag beror, enligt motionärerna, till stor del på att företagen och deras ägare varit och är skattemässigt missgynnade jämfört med ägarna till stora företag. På grund av den lägre soliditeten har det vidare varit svårt att få banklån. Därutöver har de små företagen haft brist på ägarkapital, bl.a. beroende på en dålig marknad för placeringar i små och onoterade företag och att det för privatpersoner ofta titt sig mer lönsamt och riskfritt att spara i bank eller obligationer, anför motionärerna och säger att den s.k. dubbelbeskattningen också har haft negativa konsekvenser för företagens riskkapitalförsörjning.

Riksdagen bör hos regeringen begära en utredning om införande år 2001 av en statlig bankgaranti för att tillförsäkra ny- och småföretagande nödvän-

digt riskkapital, anför det i motion 1999/2000:N206 (kd). Det är ingen brist på kapital i Sverige för den som har rätt kontakter, är inom en populär bransch eller har en bra styrelse med rätt kontakter, säger motionären. För det lilla nystartade företaget finns det dock minimalt med finansiärer. Motionären föreslår ett system för finansiering, bestående av följande tre delar: företagaren satsar 5–10 %; staten bidrar med en bankgaranti på ca 30–35 %; den lokala banken går in med ett lån på 55–65 % med företagsinteckning som säkerhet. En lokal organisation (t.ex ett nyföretagarcentrum) kan svara för utvärdering av projektet tillsammans med företagaren och den lokala banken, föreslår motionären. Hon anser att medel som för närvarande fördelas via ALMI, Industrifonden, länsstyrelser, osv. i stället kan dras in.

Det förslag om entreprenörsfonder som utvecklats gemensamt av Industrieförbundet och NUTEK bör genomföras, anför det i motion 1999/2000:N327 (kd). I sådana fonder kan också privatpersoner delta, säger motionären.

I motion 1999/2000:N387 (c) föreslås att en företagsgaranti skall införas. För goda affärsidéer bör staten via regionala holdingbolag erbjuda riskkapital, anför motionärerna och redovisar följande modell för hur detta bör utformas. Holdingbolagen skall kunna tillföra 91 % av det erforderliga riskkapitalet i ett företag, medan initiativtagaren själv skall svara för 9 %. Företagsgarantisystemet skall balansera eventuella rörelseförluster under företagets uppbyggnadstid genom koncernbidrag, vilka skall återbetalas inklusive ränta när företagen kommer in i en vinstperiod. För att balansera förluster i systemet skall lyckosamma företag erlagga royalty på vinsten eller försäljningssumman. I avtalet mellan holdingbolaget och initiativtagaren till företaget skall skrivas in en rätt för företagaren att köpa hela bolaget, vilket skall ske på sådana villkor att holdingbolaget får tillbaka insatsen och marknads-mässig ränta.

Det bör införas ett mikrolån i syfte att underlätta för grupper som har svårt att spara ihop till ett eget startkapital, anför det i de tre motionerna 1999/2000:Sf615 (fp), 1999/2000:N386 (fp) och 1999/2000:A230 (fp). I de två sistnämnda motionerna sägs att detta bör kunna ske inom ramen för ALMI:s kreditgivning. Flyktingar, långtidsarbetslösa, invandrare utan akassa eller kvinnor som blir övertaliga efter lågavlönade jobb i offentlig sektor är exempel på människor som normalt har mycket svårt att spara ihop till ett eget kapital, sägs det. Det exemplifieras också med att uppfinnare ofta påstår att de måste sälja sina patent utomlands, eftersom de i Sverige inte finner finansiering för provtillverkning och marknadsföring. Ett mikrolån innebär att även den som inte har egna medel kan få ett mindre lån för att kunna komma i gång med en verksamhet, anför motionärerna.

I motion 1999/2000:N361 (fp) begärs ett riksdagsuttalande om att riskkapital skall bli lättare tillgängligt för små företag och angelägna samhällstjänster i sådana fall då räntabiliteten inte är så god. Det händer att ett låneinstitut ifrågasätter en verksamhet inte därför att den inte skulle vara en lovande idé eller ha goda marknadsutsikter, utan därför att man anser att det begärda lånebeloppet är litet, hävdar motionärerna. De anser att statsmakterna har ett stort ansvar avseende kreditmöjligheterna för nya företag.

Utskottet behandlade frågor om kapitalförsörjning senast våren 1999 (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). I det som blev riksdagens beslut hänvisades till att de aktuella frågorna kunde förväntas bli föremål för behandling i den översyn av stödformer inom näringspolitiken, regionalpolitiken och arbetsmarknadspolitiken som regeringen vid den tidpunkten planerade att genomföra. Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet respektive Centerpartiet framförde i två reservationer sina synpunkter i frågan.

Det finns ett stort utbud av lån och stöd till företag som administreras av statliga myndigheter, bolag och stiftelser. I utredningsrapporten Statens åtgärder för fler och växande företag behandlas riskkapitalförsörjningen för småföretag. Där sägs (s. 67) att staten under senare år har vidtagit i huvudsak två slags åtgärder för att underlätta för småföretag att få tillgång till externt ägarkapital. Staten har vidtagit åtgärder för att mer allmänt förbättra förhållandena för de aktörer som tillhandahåller riskkapital inom småföretagssektorn, genom att t.ex. stödja utvecklingen av regionala aktiemarknader och införa lättnader i dubbelbeskattningen av aktier. Vidare har staten genomfört direkt riktade insatser för att komplettera den privata marknaden.

I den nyssnämnda utredningsrapporten redovisas – baserat på Företagsstödsutredningens betänkande Kompetens och kapital (SOU 1996:69) – följande förteckning över olika organisationer som har till uppgift att tillhandahålla kapital, ge service till och i övrigt främja utvecklingen av små och medelstora företag (helt eller delvis statlig organisation anges med ett S inom parentes):

Centrala aktörer: NUTEK (S), Exportkreditnämnden (S), Sveriges exportråd (S), Glesbygdverket (S), Invest in Sweden Agency – ISA (S), Arbetsmarknadsstyrelsen – AMS (S), Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet – STATT (S), Stiftelsen Svensk Industridesign (S), Industriforskningsinstitut (S), ALMI (S), 6:e AP-fonden (S), Forskningsstiftelserna (S), Stiftelsen Industrifonden (S), EU:s ramprogram för FoU, Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden, Nordiska investeringsbanken (S), Stiftelsen Innovationscentrum, Svensk-Norsk Industrifond (S) och Connect Sverige.

Regionala aktörer: ALMI:s dotterbolag (S), länsarbetsnämnderna (S), exportcentrum (S), industriella utvecklingscentrum, länsstyrelserna och självstyrelseorganen (S), landstingen, produktråd, Norrlandsfonden (S), universitet och högskolor (S), Euro Info Centres (S), EU:s strukturfonder och gemenskapsinitiativ, teknikbrotstiftelser, teknikparker, lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU), Business and Innovation Centres (BIC), Innovation Relay Centres (IRC), Handelskammare och Connect – Stockholm, Skåne, Väst.

Lokala aktörer: Arbetsförmedlingarna (S), kommunala näringslivsorgan, lokala sammanslutningar, Nyföretagarcentrum och Jobs & Society.

Dessutom tillkommer banker, finansbolag, revisionsbyråer etc.

Flera av motionerna behandlar frågan om s.k. mikrokrediter. Ett antal av de aktuella lånen och stöden kan ges med relativt små belopp. ALMI:s nyfö-

retagarlån kan beviljas med som lägst 50 000 kr, och de särskilda kvinnolånen och lån till unga företagare kan beviljas med lånebelopp ned till 25 000 kr.

Beträffande förslagen i de två motionerna 1999/2000:N206 (kd) och 1999/2000:N387 (c) om införande av ett system med bankgarantier eller företagsgarantier kan konstateras att för närvarande har de statliga aktörerna endast små möjligheter att tillämpa sådana system. Dock ges de statliga lånen oftast i kombination med traditionella banklån. Frågan om införande av olika former av garantisystem kommer att behandlas i samband med det pågående utredningsarbetet kring utformningen av den framtida näringspolitiken.

I de två motionerna 1999/2000:N305 (v) och 1999/2000:N327 (kd) tas upp frågor om statligt engagemang i regionala och lokala fonder för småföretagsutveckling och speciella värdepappersfonder som investerar i företag i mycket tidiga skeden (s.k. entreprenörsfonder). NUTEK och Sveriges Industriförbund presenterade under hösten 1998 rapporten *Entreprenörsfonder – riskkapital till växande småföretag* (N1999/4291/NL). I rapporten föreslås att regler om s.k. slutna, tidsbegränsade värdepappersfonder skall införas i syfte att underlätta riskkapitalinvesteringar i tidiga skeden. Regeringen beslöt i december 1999 att tillkalla en särskild utredare (dir. 1999:108) med uppdrag att göra en översyn av lagen (1990:1114) om värdepappersfonder och andra företag som erbjuder möjlighet till kollektiva investeringar. I uppdraget ingår att analysera om det finns behov av att skapa ytterligare förutsättningar för etablering av slutna fondföretag – i synnerhet för investeringar i riskkapital – och i förekommande fall ge förslag till lagstiftning samt i detta sammanhang även analysera de institutionella förutsättningarna vad gäller schablonbeskattning av värdepappersfonder. I utredningsdirektiven nämns särskilt förslaget från NUTEK och Industriförbundet. En väl fungerande riskkapitalförsörjning är enligt regeringens mening av stor betydelse för att främja nyföretagande och tillväxt i små och medelstora företag, sägs det i direktiven. Utredarens uppdrag skall vara slutfört den 30 juni 2001. Erfarenheterna av regionala och lokala fonder är, enligt uppgift från Näringsdepartementet, att det finns tveksamheter kring sådana satsningars samhällsekonomiska effektivitet, t.ex. noteras ekonomiska och regionala målkonflikter (se t.ex. Riksdagens revisorers rapport 1995/96:9). Liknande förslag behandlas också i flera av de regionala tillväxtavtalen.

Beträffande förslagen i de två motionerna 1999/2000:N250 (m) och 1999/2000:N296 (v) om en utveckling av inkubatorer enligt israelisk modell kan noteras att den nyssnämnda översynen av lagstiftningen om värdepappersfonder syftar till att generellt förbättra de institutionella förutsättningarna för etablering och uppbyggnad av fonder, vilket bör underlätta privata satsningar inom detta område. Det finns för närvarande ett antal privata företag som bedriver verksamhet som liknar den som beskrivs i motionerna.

Utskottets ställningstagande

Frågan om kapitalförsörjning för småföretag intar en central ställning inom näringspolitiken. I de här aktuella motionerna berörs olika aspekter på denna

fråga. Utskottet förutsätter att flera av de frågor som tas upp i motionerna kommer att bli föremål för behandling i det utrednings- och beredningsarbete som bedrivs inom Näringsdepartementet. Vidare pågår inom Finansdepartementet ett utredningsarbete rörande värdepappersfonder och andra företag som erbjuder möjlighet till kollektiva investeringar.

Med detta avstyrks de här aktuella motionerna, 1999/2000:N250 (m), 1999/2000:N296 (v), 1999/2000:N305 (v), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N206 (kd), 1999/2000:N327 (kd), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:Sf615 (fp), 1999/2000:N386 (fp), 1999/2000:A230 (fp) och 1999/2000:N361 (fp), i berörda delar.

Stöd till uppfinnare och innovatörer

Motionerna

För att underlätta tillkomsten av innovativa och tillväxtinriktade företag, liksom tillkomsten av kvalificerade tjänsteföretag i regionalpolitiskt svaga områden, bör NUTEK ges i uppdrag att utreda hur EU:s program för Business and Innovation Centres (BIC) kan utvecklas med målsättningen att fler regionala BIC-organisationer skall etableras i Sverige, anför det i motion 1999/2000:N232 (m). Huvudsyftet med BIC-programmet, som har varit mycket framgångsrikt i Europa, är att stimulera tillkomsten av innovativa och tillväxtinriktade företag och kvalificerade tjänsteföretag i regionalpolitiskt svaga områden, säger motionären. Totalt finns för närvarande 150 regionalt verksamma BIC-organisationer i Europa, varav tre ligger i Sverige. Förutsättningarna finns för att utvecklingen i Sverige kommer att följa samma mönster som i övriga Europa, menar motionären och pekar på att de svenska BIC-organisationerna utgör komplement till andra insatser för att utveckla små och medelstora företag.

Innovationer tas inte tillräckligt väl om hand i Sverige, sägs det i partimotion 1999/2000:N384 (kd). I flera konkurrentländer stödjer staten aktivt utvecklingen av nya idéer, medan i Sverige nödvändig stimulans inte ges vare sig till enskilda innovatörers verksamhet eller till den forskning som sker inom företagen, anför motionärerna. De påstår att patent, som skulle kunna tas till vara av den svenska industrin, exporteras till andra länder. Förutom ett allmänt bra investerings- och företagsklimat måste ytterligare åtgärder vidtas som främjar kommersialiseringen av innovationer i Sverige, anser motionärerna. De föreslår att royaltyn på patenterade uppfinningar skall vara skattefria i två år, vilket anses medföra höjd innovationstakt, snabbare omsättning av innovationer på marknaden och minskade incitament att placera royaltyn utomlands. Vidare föreslås att satsningen på innovativ teknikupphandling till små företag och uppfinnare skall utökas. Erfarenheter från Föränta staterna, Storbritannien och Nederländerna pekar på framgångar med sådan riktad upphandling, säger motionärerna och påstår att i Föränta staterna kanaliseras minst 1 % av all statlig teknikupphandling till små och medelstora företag. Nya rön inom forskning och utveckling bör också göras mer lättillgängliga för småföretagen, säger motionärerna. De anser slutligen att det immaterialrättsliga området bör bli föremål för fortsatt översyn; lagstift-

ningen beträffande kopiering av produkter och varumärken bör stärkas samt ägare av immateriella rättigheter bör ges bättre ekonomiska möjligheter att försvara sin rätt till patent och varumärke genom ett bättre försäkringsskydd.

Vissa kompletterande uppgifter

Stöd till uppfinnare och innovatörer lämnas inom näringspolitiken av följande aktörer: NUTEK, teknopoler, ALMI-bolagen, produktråden (som administreras av ALMI-bolagen), Industrifonden, Svensk-Norsk Industrifond och Innovationscentrum. Det pågående utrednings- och beredningsarbetet på det näringspolitiska området inom Näringsdepartementet kan komma att beröra dessa aktörer.

I NUTEK:s regleringsbrev för år 2000 anges under programmet Teknik att NUTEK:s del av effektmålen inom utgiftsområdena 21 och 24 är att utifrån ett näringslivsperspektiv aktivt medverka till att utveckla och stärka dynamiken i det nationella innovationsstödet. Under programmet Företagsutveckling anges att NUTEK:s del av effektmålen inom utgiftsområde 24 är att NUTEK aktivt skall medverka till ett gott entreprenörskap i Sverige och en bra miljö härför för att därigenom stödja tillväxten hos små och medelstora företag samt skapa förutsättningar för en ökad etablering av nya, livskraftiga företag. Under anslaget Småföretagsutveckling (A 2) har för år 2000 73 miljoner kronor tagits upp under anslagspost 2 Sådofinansiering. Utöver detta anslag får NUTEK innevarande budgetår disponera en anslagskredit på 3,7 miljoner kronor. Vidare får kostnader för bidrag till s.k. teknopoler för rådgivning m.m. åt teknikbaserade företag samt bidrag till andra organisationer som verkar för att främja ny- och småföretagande täckas från anslagspost 3 Vissa småföretagsinsatser.

Frågan om insatser för att främja bildande av BIC, som tas upp i motion 1999/2000:N232 (m), har tidigare behandlats av utskottet, senast våren 1999 (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). Den då aktuella motionen följdes upp av företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet. BIC-konceptet har utvecklats inom EU i syfte att förbättra ekonomin i speciellt utsatta regioner i Europa. Sedan år 1984 stöder EG-kommissionen verksamheten. Syftet med BIC är att genom innovationer skapa nya industriella aktiviteter, nya företag eller utveckling av befintliga företag. NUTEK har analyserat BIC-systemet i en särskild rapport, Business and Innovation Centres – ett europeiskt program för regional näringslivsutveckling (T 1992:47). NUTEK följer utvecklingen av BIC i Sverige och har tillsammans med EU:s generaldirektorat för regionalpolitik (DG XVI) regelbunden kontakt med de tre etablerade BIC-kontoren i Sverige. NUTEK har bl.a. tillsammans med generaldirektoratet anordnat ett seminarium i Sverige för olika svenska organisationer intresserade av BIC-verksamheten och har genomfört utbildningsseminarier för dem som arbetar på BIC i Sverige. Det kan noteras att ALMI till stora delar arbetar på liknande sätt som ett BIC. ALMI, vars produktråd kan ge innovatörer vägledning och hjälp, kan när produktionen av en ny produkt eller när företag startas både ge kvalificerad rådgivning och finansiering. Liksom BIC följer ALMI projektet under en längre tid. Regeringen har också gett NUTEK i uppdrag att svara för en

upphandling som skall kartlägga nätverk som inom en rad olika områden, i olika omfattning och på olika nivåer arbetar mot små och medelstora företag och som initierats av EG-kommissionen. Här ingår BIC-organisationerna.

Även frågan om teknikupphandling, som tas upp i motion 1999/2000:N384 (kd), har tidigare behandlats av utskottet, senast våren 1999 (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170), varvid motionen följdes upp av företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet. Utskottet hänvisade till Teknikupphandlingsutredningens betänkande Upphandling för utveckling (SOU 1997:88), som avlämnades sommaren 1997. Enligt en undersökning som utredningen gjorde används teknikupphandling i begränsad omfattning i andra länder och i första hand för upphandling av stora komplexa system inom försvaret och kollektivtrafiken. Utredningens slutsats var att teknikupphandling har en roll att fylla även i framtiden, i första hand i samband med upphandling av stora komplexa system inom försvars-, bygg- och kollektivtransportområdena. Offentlig teknikupphandling ansågs också ha en viktig roll att fylla när det gäller att driva på den tekniska utvecklingen inom områden där samhället har viktiga intressen att främja, såsom energisparande, miljö och trafiksäkerhet. Utrymmet för att använda teknikupphandling ansågs emellertid ha minskat till följd av ändrade villkor för produktutveckling. Utrednings- och remissmaterialet kommer, enligt uppgift från Näringsdepartementet, inte att föranleda några direkta åtgärder, utan materialet kommer att användas i eventuella framtida tvärprojekt på t.ex. miljö- eller energiområdet. Beträffande noteringen i motionen om kanalisering av 1 % av all statlig teknikupphandling till små och medelstora företag kan nämnas att i Sverige skulle detta stå i strid med lagen (1992:1317) om offentlig upphandling. Däremot finns det inga hinder för att informera alla berörda om de möjligheter som en statlig teknikupphandling ger. Därvid kan småföretag ha behov av extra, anpassad information för att "komma i nivå" med andra större företag. Sådan information bör dock helst inte ges av den som svarar för den offentliga upphandlingen.

I motion 1999/2000:N384 (kd) tas också det immaterialrättsliga området upp och det föreslås att ägare av immateriella rättigheter bör ges bättre ekonomiska möjligheter att försvara sin rätt till patent och varumärke genom ett bättre försäkringsskydd. Regeringen aviserade i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) att möjligheterna att införa en patentinträngsförsäkring skall undersökas. Frågan är under beredning i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

En viktig del i näringspolitiken är att skapa sådana villkor att kommersialiseringen av uppfinningar och innovationer underlättas. Som redovisats lämnas stöd till uppfinnare och innovatörer av olika aktörer inom näringspolitiken. Det pågående utrednings- och beredningsarbetet på det näringspolitiska området inom Näringsdepartementet kan komma att beröra dessa aktörer.

Med det anförda avstyrker utskottet de båda här aktuella motionerna 1999/2000:N232 (m) och 1999/2000:N384 (kd) i berörda delar.

Motionerna

Riksdagen bör hos regeringen begära förslag om åtgärder för att främja ökad rörlighet för kunskap och forskningsresultat mellan universitet och företag, anför det i motion 1999/2000:N239 (m). Resultatet av ett rörligare och aktivare riskkapital och av en större rörlighet på arbetsmarknaden är att kunskapen flyttar sig dit där den gör bäst nytta, säger motionären. Han anser att Sveriges problem är att reglerna inte är utformade för att passa en modern ekonomi där kapital, människor och kunskap rör sig mycket snabbt mellan branscher och företag. Kunskapsöverföring mellan utbildning och forskning, mellan forskning och företag och mellan olika företag har därvid en avgörande betydelse. Detta fordrar en ny syn på samarbete mellan universitet och företag, menar motionären och förordar att teknikbrostiftelserna och teknikparkerna skall få ökad kraft.

I motion 1999/2000:N363 (v) begärs en utredning av förutsättningarna för en satsning på tillämpad forskning inom miljöanpassad transportteknik i Västra Götaland-Fyrbodalsregionen samt insatser för att utveckla samarbetet mellan transportindustrin i Fyrbodalsområdet, regionfullmäktige, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla samt länsstyrelsen. Motionären avser såväl det nationella programmet för miljöanpassade fordon och transporter som redovisas i budgetpropositionen för år 2000 som Godstransportdelegationens verksamhet. Genom att samordna satsningen från staten avseende miljövänliga fordon och transporter med det berörda områdets näringsliv, högskola och regionala resurser bör det, enligt motionären, vara möjligt att bygga upp ett transporttekniskt miljöcentrum i Västra Götaland med tyngdpunkt i Fyrbodalsområdet och Trollhättan/Uddevalla. Olika former för ett sådant centrum kan övervägas anser motionären – från ett samverkansavtal mellan stat, näringsliv, högskola och region till bildandet av en formell juridisk person i form av stiftelse eller aktiebolag.

Vissa kompletterande uppgifter

Teknikspridning är en av NUTEK:s huvuduppgifter. Under programmet Teknik anges som verkamhetsmål att NUTEK skall satsa på och stimulera näringslivsrelevant FoU inom strategiska kunskapsområden för näringslivets utveckling samt utveckla och implementera effektiva former för samverkan mellan universitet/högskolor, institut och näringsliv, såväl nationellt som internationellt. Insatserna skall bl.a. bidra till en ökning av antalet svenska företag som deltar i och drar nytta av nationella och internationella FoU-samarbeten, särskilt EU:s femte ramprogram.

Frågan om teknikspridning behandlas i det pågående utrednings- och beredningsarbetet på det näringspolitiska området inom Näringsdepartementet.

Det program för miljöanpassade fordon och transporter som det refereras till i motion 1999/2000:N363 (v) finns beskrivet i budgetpropositionen för år 2000 under utgiftsområde 21 Energi (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 21, s. 13). Som ett led i arbetet att göra Sverige till ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling har svensk fordonsindustri inbjudits till ett utökat samar-

bete kring utveckling av mer miljövänliga fordon, sägs det där. Utgångspunkten för samarbetet mellan staten och näringslivet är en gemensam satsning på ett forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram som skall bidra till att minska vägtrafikens bidrag till miljöförstöringen och därmed samtidigt skapa stabila förutsättningar för en långsiktigt konkurrenskraftig fordonsindustri. Programmet skall genomföras under en sexårsperiod från den 1 januari 2000. För de statliga insatserna kommer sammantaget att disponeras 500 miljoner kronor av befintliga medel, med 300 miljoner kronor från utgiftsområde 21 Energi och 100 miljoner kronor vardera från utgiftsområdena 22 Kommunikationer och 24 Näringsliv, sägs det i propositionen.

Inom ramen för programmet planeras ett tiotal koordinerade projekt som syftar till att samlat angripa vägtrafikens miljöproblem. Projekten skall bedrivas i samverkan med flera parter och spänner över områden såsom avgas- efterbehandling, avancerad förbränningsteknik, hybridfordon och bränsle- cellsteknik, viktreduktion, väginformatik och kompetensförsörjning. Förutom fordonstillverkarna är avsikten att även universitet och forskningsin- stitutioner samt underleverantörer skall medverka i projekten. Arbetet har nu, enligt uppgift från Näringsdepartementet, framskridit så att i huvudsak end- ast undertecknande av avtal återstår. Bilindustrin beräknas bidra med ca 1,5 miljarder kronor till programmet.

Under utgiftsområde 24, anslaget Teknisk forskning och utveckling (D 1), finansieras vidare ett fordonstekniskt program som nu är inne på sitt fjärde år av en femårig förlängning.

Regeringen tillkallade sommaren 1998 en särskild godstransportdelegation med representanter för stat och näringsliv (dir. 1998:51). Delegationen har i uppgift att öka samverkan mellan godstransportsystemets aktörer och staten samt att förtydliga statens roll i detta system. Delegationen skall följa ut- vecklingen på godsområdet samt utveckla ett trafikslagsövergripande synsätt med syftet att effektivisera godstransportsystemet och göra det säkert och ekologiskt hållbart. Delegationen beräknas avsluta sitt arbete senast den 30 juni 2001.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är teknikspridning mellan universitet/högskolor och företag samt inbördes mellan företagen ett mycket viktigt inslag i näringspo- litiken. Frågan om teknikspridning behandlas i det pågående utrednings- och beredningsarbetet på det näringspolitiska området inom Näringsdepartemen- tet. Något behov av agerande från riksdagens sida av det slag som efterfrågas i motion 1999/2000:N239 (m) kan utskottet inte se; motionen avstyrks där- med.

I motion 1999/2000:N363 (v) berörs forskning inom miljöanpassad trans- portteknik. Utskottet anser att detta är ett angeläget forskningsområde. Riks- dagen har, som nämnts, beslutat om ett program på området. Det är rimligt att anta att väsentliga delar av detta forskningsprogram kommer att bedrivas i de områden där fordonsindustrin är etablerad. Vid Högskolan i Trollhät- tan/Uddevalla bedrivs, enligt uppgift, visst arbete på området. Beslut om vilka projekt som skall ges statligt stöd skall fattas av Programrådet för for-

donsteknisk forskning. Att riksdagen skulle uttala sig för en förläggning av den aktuella forskningen till en viss region kan utskottet inte se något skäl för – forskningen bör bedrivas på det sätt och vid de institutioner där störst samhällsnytta kan uppnås. Motionen avstyrks därmed.

Kvinnors företagande

Motionerna

Kvinnors situation som företagare bör få en bättre belysning, anförs det i motion 1999/2000:N248 (m). Trots att kvinnor i familjeföretag ofta arbetar lika hårt som sina män betraktas kvinnorna inte alltid som likvärdiga företagare, säger motionären och hänvisar till resultat från ett forskningsprogram om kvinnors företagande, som är en del av den genusforskning som bedrivs vid universiteten i bl.a. Umeå och Linköping. Forskningen om entreprenörer och småföretag har, enligt motionären, negligerat kvinnors företagande och företagande inom branscher som av tradition betraktats som kvinnliga. Forskning med fokus på kvinnors situation i familjeföretag måste uppmärksammas, anför motionären.

Kvinnors företagande bör uppmuntras och stödjas, anförs det i partimotion 1999/2000:N384 (kd). Kvinnors företagande har en stor potential, men kvinnor har inte samma tradition som män att driva företag och därmed inte lika många förebilder. Det är framför allt män som byggt upp de existerande företagstraditionerna och företagargorganisationerna, konstaterar motionärerna. De anser att en ökning av kvinnors företagande kan ge näringslivet förnyelse och ökad mångfald.

Kvinnors företagande bör främjas, anförs det i partimotion 1999/2000:N214 (c). Kvinnor startar ofta mindre företag med hjälp av mindre lån och bidrag, och det rör sig oftast om tjänsteföretag med en affärsidé som är anpassad till den lokala marknaden, säger motionärerna. De anser att den potential som dessa företag besitter bättre måste tas till vara, vilket både på kort och lång sikt ger en samhällsekonomisk vinst. Kommuner och landsting måste bli bättre på att möjliggöra att offentligt finansierad verksamhet drivs på entreprenad, vilket väsentligt skulle vidga karriärmöjligheterna för kvinnor, anser motionärerna. De vill att Sverige skall bli ett föredöme när det gäller jämställdhet inom näringslivet och att kvinnors andel i ledande befattningar inom näringslivet skall öka påtagligt.

Ett brett program som innehåller rådgivning, utbildning och finansiering för kvinnors företagande bör utarbetas, anförs det i motion 1999/2000:N387 (c). Den traditionella näringspolitiken har varit ensidigt inriktad på mäns företagande och de branscher där företag traditionellt startas och drivs av män, säger motionärerna. De hänvisar till att undersökningar visar att kvinnor har en företagskultur som skiljer sig från männens. Kvinnor startar ofta företag i liten skala, lånar mindre än män, startar ofta företag i servicesektorn, arbetar gärna tillsammans med andra kvinnor i kooperativ m.m. Förändringar i den offentliga sektorns organisation öppnar också nya möjligheter för kvinnor att starta företag i verksamhet som tidigare bedrevs i offentlig regi, säger motionärerna.

I de två motionerna 1999/2000:N361 (fp) och 1999/2000:A231 (fp) tas frågan upp om behovet av att stödja och uppmuntra kvinnors företagande och att stöden skall utformas så att de är anpassade till kvinnors förutsättningar och krav. Bara en tredjedel av alla nya företag startas av kvinnor, säger motionärerna och anför att kvinnor som vill starta företag ofta möts av ett motstånd som finns i ett kvardröjande manssamhälle. Stödet till kvinnors företagande bör utgå till alla kvinnor som är långtidsarbetslösa och inte främst till dem som tidigare har arbetat i offentlig sektor, föreslår motionärerna. De anser att regelsystem och insatser för nya företagare ofta är utformade utifrån ett manligt tänkande och en mansinriktad arbetsmarknad.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avslög våren 1999 motioner med förslag om att på olika sätt främja kvinnors företagande, liknande de här aktuella (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1999/2000:170). Utskottet hänvisade till de olika åtgärder som statsmakterna vidtagit. I reservationer (m, kd, fp; c) framfördes respektive partiernas ståndpunkter i frågan.

Frågan om nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC) behandlades av utskottet hösten 1999, mot bakgrund av förslag i budgetpropositionen om att integrera NRC i NUTEK:s ordinarie verksamhet (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:NU1). Utskottet förutsatte att detta inte skall försvaga arbetet med att främja kvinnors företagande. Utskottet menade att det på ett tydligt sätt bör framgå av regleringsbrevet att den verksamhet som bedrivits inom ramen för NRC skall fortsätta inom NUTEK:s ordinarie verksamhet. Vidare är det viktigt att regeringen följer upp och utvärderar hur den nya ordningen fungerar samt informerar riksdagen om utfallet av denna utvärdering, anförde utskottet. Under år 2000 avser utskottet också att på eget initiativ hålla sig informerat om hur integrationen av verksamheten fortlöper. Utskottet underströk härutöver vikten av att den kompetens som har byggts upp inom NRC-projektet och de erfarenheter som har gjorts tas till vara i det fortsatta arbetet. I en reservation (m, kd, c, fp) förordades att riksdagen skulle göra ett uttalande med en tydlig markering om att NRC-verksamheten skall bevaras, t.ex. genom att verksamheten i regleringsbrevet tilldelas en särskild anslagspost. Riksdagen följde utskottet.

Enligt NUTEK:s regleringsbrev ingår i verksamhetsmålet under programmet Företagsutveckling att främja nyföretagande bland ungdomar och för närvarande underrepresenterade grupper. NUTEK skall årligen redovisa en analys av möjligheter och problem för nyetablering och tillväxt i små och medelstora företag, varvid även en analys och redovisning av åtgärder för att främja företagande bland underrepresenterade grupper skall göras.

I regleringsbrevet anges under rubriken Generella uppdrag att NUTEK har regeringens uppdrag att se till att NRC-verksamheten integreras i NUTEK:s ordinarie verksamhet. Regeringen anser att det till verksamheten skall knytas ett råd eller en referensgrupp. NUTEK bör i detta sammanhang bl.a. beakta hur den verksamhet som i dag bedrivs för kvinnliga affärsrådgivare fortsättningsvis skall utformas. NUTEK skall dels redovisa insatser och resultat av denna integrering, dels inkomma med en budget som specificerar hur de 2,5

miljoner kronor som avsatts för ändamålet för år 2000 skall användas. Uppdraget skall redovisas senast den 7 april 2000. I årsredovisningen skall insatser och resultat av integreringen redovisas. Enligt uppgift från NUTEK har en referensgrupp, under ledning av generaldirektör Per-Ola Eriksson, nu bildats. I denna grupp ingår representanter för bl.a. lokala och regionala resurscentrum för kvinnor, ALMI och Föreningen Kooperativ Utveckling.

Regeringens arbete med kvinnors företagande är i huvudsak inriktat på finansiering och rådgivning. Företagarlån till kvinnor administreras av ALMI, och särskild rådgivning till kvinnor genomförs främst med hjälp av NUTEK:s projekt Affärsrådgivare för kvinnor.

NUTEK:s program för att främja kvinnors företagande är inriktat på att synliggöra kvinnor som företagare och utveckla rådgivning och rådgivningsmaterial som svarar mot kvinnors behov. I verksamheten ingår att stödja och samordna den särskilda affärsrådgivning för kvinnor som finns i kommuner inom vissa stödområden. Projektet med kvinnliga affärsrådgivare startade i 62 kommuner år 1994 och finns nu i ca 100 kommuner. I NUTEK:s regleringsbrev för år 2000 anges under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling, anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (A1 anslagspost 22:1), att NUTEK skall avsätta lägst 16 miljoner kronor för stöd till projekt vid regionala och lokala resurscentrum för kvinnor i främst nationella stödområden och EG:s strukturfondsområden. Stöd skall ges till tillväxtorienterade projekt med inriktning på näringslivsutveckling och sysselsättning. Resurserna får användas till att dels starta nya projekt, dels vidareutveckla tidigare projekt för att tillvarata erfarenheter, kontaktnät och kunskaper som vunnits i dessa.

Utvärderingar visar att stödet till kvinnors företagande har lett till mellan 15 och 45 företagsstarter i varje kommun. En kvinnlig affärsrådgivare är ofta knuten till kommunernas näringslivsorgan eller andra permanenta organ. Hit kan de kvinnor vända sig som har kommit något längre i sitt företagande eller med sin idé att starta eget företag. NUTEK har genomfört ett utvecklingsprojekt med syfte att öka kunskapen hos banker om kvinnors företagande och minska de svårigheter som kvinnliga företagare upplever när de söker banklån. Projektet har genomförts i samarbete med Föreningssparbanken.

Kvinnors företagande är ett prioriterat område inom ALMI. Finansiering, t.ex. företagarlån för kvinnor, eller rådgivning i främst strategiska frågor kan erhållas från ALMI. Företagarlånet för kvinnor infördes i augusti 1994. Lånet kan ges till både kvinnor som startar företag och till kvinnor som redan driver företag. Lånen kan uppgå till högst 150 000 kr och avse maximalt 50 % av lånebehovet. Under första budgetåret avsattes 50 miljoner kronor, och för budgetåret 1995/96 anslog regeringen 149 miljoner kronor. ALMI har inklusive dessa tilldelade medel avsatt en medelsram på totalt ca 400 miljoner kronor. Nära 379 miljoner kronor har sedan starten t.o.m. utgången av år 1998 lånats ut till över 5 000 företag. En utvärdering och uppföljning av företagarlånet till kvinnor genomförs av ALMI och beräknas vara klar under våren 2000.

De flesta regionala ALMI-bolagen har en särskild person med ansvar för kvinnors företagande. De samarbetar med andra instanser som arbetar inom samma område såsom kommuner, länsstyrelser, resurscentrum för kvinnor,

lokala kooperativa utvecklingscentrum, nyföretagarcentrum m.fl. ALMI genomför också sedan flera år riktade insatser och specifika projekt för att stödja, utveckla och synliggöra kvinnors företagande. Sedan ett par år tillbaka finns dessutom ett kompetenscentrum för kvinnors företagande, placerat hos ALMI:s regionala bolag i Södermanland.

I den ekonomiska vårpropositionen 1997 avsattes 10 miljoner kronor per år under en treårsperiod för att främja kvinnors företagande (prop. 1996/97: 150, bet. FiU20). Under åren 1998, 1999 och 2000 har medlen fördelats på ALMI med 4 miljoner kronor, på NUTEK med 4 miljoner kronor och på forskning om kvinnors företagande med 2 miljoner kronor. ALMI bedriver i huvudsak egna projekt avseende information och rådgivning riktade mot kvinnliga företagare samt utvärdering och uppföljning av kvinnolån. NUTEK använder sina medel dels till affärsrådgivare för kvinnor, dels till särskilda projektmedel. Vid Stiftelsen Forum för Småföretagsforskning drivs ett fyraårigt forskningsprogram om kvinnors företagande, som stöds av regeringen.

I den s.k. mångfaldsgruppens arbete – vilket har berörts i ett tidigare avsnitt – behandlas också olika frågor rörande kvinnors företagande.

Enligt statistik från NUTEK för år 1998 startades 31 % av alla nya företag av kvinnor. Detta innebär en fördubbling av andelen jämfört med början av 1990-talet. Antalet företag startade av kvinnor har tredubblats under tio år, från 3 900 till ca 11 000 företag. Det finns för närvarande ca 80 000 kvinnliga företagare i Sverige. Om man räknar in de som driver företag tillsammans med sin make är antalet ca 100 000. Företag startade av kvinnor respektive av män överlever i lika hög grad – ca två tredjedelar (63 %) finns kvar efter tre år.

I utredningsrapporten Statens åtgärder för fler och växande företag tar utredarna i princip ställning för en småföretagspolitik där direkta ekonomiska stöd till enskilda företag inte skall utgå. Man anser dock att det för vissa grupper finns skäl att även fortsättningsvis ha särskilda stöd. De tre grupper som därvid nämns är arbetslösa, invandrare och kvinnor.

Statsrådet Mona Sahlin besvarade i början av mars 2000 en interpellation (1999/2000:195) av Lena Ek (c) om nationellt resurscentrum. Med anledning av beslutet om att NRC skall integreras i NUTEK:s ordinarie verksamhet hade interpellanten ställt följande frågor: 1. Hur kommer den kunskap och erfarenhet som byggts upp i NRC-projektet att tas till vara och finnas med som ett nytt och viktigt kunskapsområde när verksamheten skall integreras i NUTEK:s ordinarie verksamhet? 2. Att döma av reaktionerna över beslutet ute i landet finns en oro över att beslutet kan komma att medföra att många regionala och lokala resurscentrum kommer att försvinna på grund av bristande kunskap om behovet av satsningar. Hur kommer detta att motverkas? 3. Vilken jämställdhetsexpertis kommer att finnas på NUTEK för att kunna genomföra integrationen av NRC i den ordinarie verksamheten?

Inledningsvis underströk statsrådet Mona Sahlin att hon anser att det är mycket angeläget att jämställdhetsarbetet bedrivs med kraft inom all statlig verksamhet. Jämställdhetsaspekterna skall beaktas på alla nivåer och inom alla områden, och jämställdhetsarbetet skall utföras av ordinarie personal. Processen med att förändra och förnya synsätt och strukturer handlar i detta

fall om ett utvecklingsarbete på lång sikt, sades det. Hon meddelade sin avsikt att noga följa NUTEK:s arbete med denna fråga, och hon förutsatte att NUTEK kommer att se till att myndighetens arbete med jämställdhet förbättras. Hon utgår vidare från att integrationen kommer att gagna jämställdhetsarbetet inom näringspolitiken och regionalpolitiken och därmed bl.a. det arbete som bedrivs vid de lokala och regionala resurscentrumen och arbetet med att införliva jämställdhetsperspektivet i de regionala tillväxtavtalen. Även i fortsättningen behövs, enligt statsrådets mening, åtgärder inom närings- och regionalpolitiken särskilt riktade till kvinnor, både för att stärka kvinnors position på arbetsmarknaden och för att tillvarata kvinnors initiativ och kompetens.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att en viktig uppgift inom näringspolitiken är att särskilt stödja kvinnors företagande. Det finns en stor utvecklingspotential bland kvinnliga företagare. Enligt utskottets mening är det angeläget att fler kvinnor blir företagare. Att identifiera vilka omständigheter som utgör hinder för kvinnor att starta företag och vidta åtgärder för att eliminera dessa är, vill utskottet betona, en angelägen uppgift inom näringspolitiken. Generellt gäller att s.k. mainstreaming, dvs. beaktande av jämställdhetsaspekter i alla sammanhang, bör prägla de näringspolitiska insatserna för att främja tillkomst av nya företag och tillväxt av befintliga företag.

Som framgått av den nyss lämnade redovisningen bedrivs en rad aktiviteter för att på olika sätt underlätta och främja kvinnors företagande. Det pågår vidare utrednings- och beredningsarbete på området både inom ramen för det arbete på det näringspolitiska området som bedrivs i Näringsdepartementet – och som bl.a. skall resultera i en proposition om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken under våren 2000 – och inom ramen för den s.k. mångfaldsgruppens arbete. Utskottet vill också erinra om vad som anfördes i utskottets anslagsbetänkande hösten 1999 rörande NRC-verksamheten. Utskottet redovisade där sin avsikt att hålla sig informerat om hur integreringen av NRC i NUTEK:s ordinarie verksamhet fortlöper, så att det inte sker en försvagning av insatserna för att främja kvinnors företagande.

Beträffande de ökade möjligheter för kvinnors företagande som en uppbyggnad av offentliga monopol ibland sägs kunna medföra vill utskottet peka på att det förekommer att personalkooperativa företag, t.ex. på äldreomsorgsområdet, ”köps upp” av stora, privata företag. Att ett offentligt monopol ersätts av ett privat anser utskottet inte är positivt, vare sig för näringslivet i stort eller för möjligheterna för kvinnor att driva företag. Utvecklingen på detta område bör noga följas av regering och riksdag.

Med det anförda avstyrker utskottet de här aktuella motionerna 1999/2000: N248 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N214 (c), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:N361 (fp) och 1999/2000:A231 (fp) i berörda delar.

Motionerna

En grundlig utredning om möjligheterna till nya finansieringslösningar för kooperativa och liknande företagsformer bör företas, anför det i motion 1999/2000:N290 (s). Därvid bör framför allt möjligheten att använda det pensionskapital som kommer att finnas i det framtida premiereservsystemet undersökas. Frågan om de kooperativa företagens kapitalförsörjning har behandlats vid olika tillfällen, senast av Företagskooperativa utredningen vars betänkande Attityder och lagstiftning i samverkan (SOU 1996:31) resulterade i proposition 1996/97:163 om den kooperativa företagsformen, konstaterar motionärerna. Den av riksdagen beslutade lagen om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (föreningslagen) innebar vissa förbättringar för befintliga kooperativa företag, men var inte lika ägnad att stimulera till startande av kooperativa företag, sägs det. Bland annat Företagskooperativa utredningen har pekat på att presumtiva kooperativa småföretagare bemöts med större misstänksamhet än andra företagare i kontakter med t.ex. banker och olika myndigheter, erinrar motionärerna om och framhåller att det i Sverige – till skillnad från i många andra länder – saknas särskilda finansieringsinstrument i form av institut o.dyl. för kooperativa företag.

I motion 1999/2000:N337 (s) begärs ett riksdagsuttalande om kooperativt företagande. Arbetslösheten bland invandrare är betydligt större än för andra svenskar, konstaterar motionärerna. De anser att för många människor som kommer från andra länder till Sverige måste det svenska samhället te sig obegripligt både i fråga om språk och organisationsstruktur. Genom samverkan med andra personer som bättre behärskar språket och hur det svenska samhället fungerar borde det för den förstnämnda kategorin vara möjligt att bilda och driva småföretag, anför motionärerna. De anser att det som krävs främst är informations- och rådgivningsinsatser och erinrar om att regeringen under år 1999 – i ett samarbetsprojekt med Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige (FKU) – har anslagit medel för att göra den kooperativa företagsformen mera känd. Insatserna riktas mot myndigheter och organisationer som kommer i kontakt med personer som kan överväga att starta eget tillsammans. Därvid bör olika former av försöksverksamhet kunna bli aktuella i syfte att undanröja de särskilda svårigheter som invandrare möter i det svenska samhället, anför motionärerna.

Den sociala ekonomin är föremål för yrkande i motion 1999/2000:N348 (s). Begreppet social ekonomi, som utgår från att genom mobilisering av lokala resurser, samarbete och bildande av olika nätverk utveckla såväl näringslivsstrukturer som sociala strukturer, har funnit en vid acceptans i Europa, säger motionärerna. Den sociala ekonomins instrument kräver, enligt motionärerna, följande tre grupper av förutsättningar: Den första gäller det politiska systemet, som i attityd och handling måste ställa sig positivt, t.ex. genom lagstiftning, institutionell infrastruktur och utbildningssystem. Den andra gäller ett väl utvecklat rådgivningssystem, och den tredje avser finansiella instrument. I Sverige finns en relativt heltäckande lagstiftning, konstaterar motionärerna. De anser däremot att det fortfarande finns brister i fråga

om de attityder som intas av bl.a. myndigheter och näringslivsorganisationer gentemot den sociala ekonomin. Likaså menar de att tillgång till särskilda, för den sociala ekonomin anpassade, finansiella instrument saknas helt och att de befintliga kapitalförsörjningsinstituten inte beaktar de speciella krav som ställs av den sociala ekonomins organisationer.

Ökade möjligheter till ett lokalt/regionalt riskkapital för kooperativa företag bör prövas, anför det i motion 1999/2000:N212 (c). Kooperativa lösningar har nått stor framgång i Dalarna, både avseende social service och nya arbetstillfällen, säger motionärerna. Dessa kooperativa företag är ofta små (tre till fem personer) och finns inom en lokal eller regional marknad. För att starta företagen behövs riskkapital – ofta små summor – konstaterar motionären. Han hävdar att möjligheterna för små ekonomiska föreningar att få tillgång till kapital är begränsade, men nämner att ett riskkapitalbolag håller på att bildas i Dalarnas län.

Riksdagen bör göra ett uttalande om värdet av den kooperativa företagsformen, anför det i motion 1999/2000:N387 (c). Den kooperativa företagsformen måste stödjas och utvecklas, bl.a. genom ökade möjligheter till ett lokalt/regionalt riskkapital för kooperativa företag, bättre entreprenörskap, bättre rådgivning och projektinriktade åtgärder, föreslår motionärerna. Det kooperativa företagandet har expanderat kraftigt de senaste åren, säger motionärerna. De framhåller att av dem som vänder sig till lokala kooperativa utvecklingscentrum är 70 % kvinnor. Personalkooperativ är förmodligen den form av företagande som kan växa allra snabbast, anser motionärerna men pekar på att det trots detta bara finns 150 personalägda företag inom offentlig sektor. De företag som startade under början av 1990-talet har oftast haft ett ideellt syfte, säger motionärerna och nämner att 72 % av delägarna är kvinnor.

I motion 1999/2000:N388 (mp) begärs ett riksdagsuttalande om lokala kooperativa utvecklingscentrum. Dessa, som finns i varje län, kan spela en viktig roll, inte minst för att skapa nya jobb i glesbygd, anför motionärerna. Arbetsmarknadsregler och andra regler bör, enligt motionärerna, utformas på ett sådant sätt att de främjar uppkomst och utveckling av kooperativa företag.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen anvisade i december 1999 ett anslag på 20 miljoner kronor till stöd till kooperativ utveckling för budgetåret 2000, vilket innebar en ökning med 3,5 miljoner kronor jämfört med år 1999 (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:NU1). Anslaget disponeras för statsbidrag till kooperativ utveckling. Föreskrifter om detta finns i förordningen (1998:1633) om statsbidrag till kooperativ utveckling. Statsbidrag kan enligt förordningen ges till kostnadsfri information och rådgivning om kooperativt företagande. NUTEK ansvarar fr.o.m. år 2000 för fördelningen av stödet.

Riksdagen avslög våren 1999 motioner likartade de här aktuella (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). Utskottet anförde att de kooperativa företagen intar en viktig roll inom småföretagsamheten och ansåg att de berörda frågorna rörande finansieringsformer och konkurrensneutralitet för kooperativa företag är angelägna frågor. Mot bakgrund av de åtgärder som vidtagits

och som redovisades i betänkandet, kunde utskottet dock inte se något behov av ett riksdagsuttalande i frågan. En reservation (m, kd, fp) avsåg motiveringen för avstyrkande och en annan (c) följde upp ett motionsyrkande om finansieringsformer.

Enligt NUTEK:s regleringsbrev för år 2000 har 18 miljoner kronor tagits upp under en särskild anslagspost (1) för bidrag till landets 24 lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) för kostnadsfri information och rådgivning. 2 miljoner kronor har anvisats under en annan anslagspost (2) för att täcka kostnader för genomförande av uppdrag från regeringen att utvärdera en nationell informationssatsning – Starta eget tillsammans. Medel från denna anslagspost får också användas för stöd till fortsatt kompetensutveckling för kooperativa rådgivare.

Den nyssnämnda informationssatsningen Starta eget tillsammans, med information om den kooperativa företagsformen, har genomförts under hösten 1999 och första kvartalet 2000. NUTEK skall, enligt regleringsbrevet, göra en utvärdering av denna informationssatsning, som skall redovisas i en delrapport senast den 1 oktober 2000 och i en slutrapport den 31 maj 2001. I uppdraget ingår att redovisa bidragens användning och satsningens målfyllelse och att lämna rekommendationer för fortsatt informationsarbete. I uppdraget ingår också att redovisa förändringar i kunskap och attityder till kooperativt företagande i förhållande till resultaten i Företagskooperativa utredningens betänkande Attityder och lagstiftning i samverkan (SOU 1996:31) och i möjligaste mån analysera Starta eget tillsammans-satsningens eventuella attitydförändringar.

Kooperativa rådet, som har varit regeringens organ för kontakt och dialog med Kooperationen, är för närvarande vilande. Frågan om rådets fortsatta verksamhet är föremål för beredning inom Näringsdepartementet.

I statens ägardirektiv till ALMI anges att ALMI i sin långivning skall beakta behoven hos företag som drivs i kooperativ form.

I den tidigare nämnda utredningsrapporten Statens åtgärder för fler och växande företag behandlas också stödet till kooperativa företag.

Regeringen tillsatte hösten 1997 en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga villkoren för den sociala ekonomin samt belysa den sociala ekonomins betydelse i samhället. Med social ekonomi avses enligt EU:s terminologi verksamhet som tjänar medlemmarna och kollektivet före vinstintressen samt att människan och arbetet skall ha förtur framför kapital när verksamhetens resurser fördelas. Kärnan i den sociala ekonomin består av kooperativa företag, ömsesidiga försäkringskassor, ideella föreningar som också bedriver ekonomisk verksamhet och stiftelser. Arbetsgruppen lade sommaren 1998 fram en delrapport, Social ekonomi i EU-landet Sverige – tradition och förnyelse i samma begrepp (Ds 1998:48).

En slutrapport från arbetsgruppen, Social ekonomi – en tredje sektor för välfärd, demokrati och tillväxt?, har nyligen avlämnats. I rapporten beskrivs begreppet social ekonomi på följande sätt:

Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällseliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och lik-

nande sammanslutningar. Verksamheter inom den sociala ekonomin har allmännyttiga eller samhällsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Rapporten innehåller dels en belysning av betydelsen för det svenska samhället av verksamhet som bedrivs i föreningar, kooperativ, allmännyttiga stiftelser och liknande sammanslutningar, dels en kartläggning av villkoren för verksamheterna. Utifrån denna kartläggning formuleras ett antal områden där det behövs vidare utredning och dialog samt ett antal frågeställningar som bedöms ha stor betydelse för de berörda verksamheternas framtida utvecklingsmöjligheter.

Enligt uppgift från Kulturdepartementet, som ansvarar för frågan, är ambitionen bl.a. att en parlamentarisk kommitté skall tillsättas med utredningsuppdrag avseende området social ekonomi. Vidare övervägs att tillkalla en särskild utredare för att analysera de ideella föreningarnas rättsliga läge. Inom Kulturdepartementet pågår också förberedelser inför den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi som skall hållas i Sverige under första halvåret 2001. Konferensen arrangeras av folkrörelser, Kooperationen, m.fl., i samverkan med regeringen.

Regeringen lämnade i februari 2000 en lagrådsremiss om registrering av medlemsfrämjande föreningar. Medlemsfrämjande föreningar driver inte själv affärsverksamhet, men deras medlemmar kan leverera till, eller handla hos, en annan ekonomisk förening som den medlemsfrämjande föreningen själv är medlem i. Lagförslaget innebär bl.a. att den medlemsfrämjande föreningen skall kunna registreras som ekonomisk förening vilket inte är möjligt för närvarande. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2000. Regeringen bedömer att det nuvarande regelsystemet för organisering av kooperativ företagsverksamhet är alltför snävt utformat för att de kooperativa föreningarna skall kunna möta marknadskraven på ett effektivt sätt. Det är angeläget att olika associationsformer så långt möjligt får likvärdiga verksamhetsvillkor, sade statsrådet Mona Sahlin i ett pressmeddelande (2000-02-16). Förslaget att registrera medlemsfrämjande föreningar anses främja både medlemsnyttan och en ökad konkurrens på marknaden. En proposition är aviserad till den 22 mars 2000.

Utskottets ställningstagande

Kooperativa företag intar, enligt utskottets mening, en viktig roll inom småföretagsverksamheten. Det berörda anslaget uppgår innevarande budgetår till 20 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 3,5 miljoner kronor jämfört med föregående budgetår.

Utskottet anser att de frågor som tas upp i de här aktuella motionerna rörande finansieringsformer och konkurrensneutralitet för kooperativa företag är angelägna. Det är viktigt att personer som vill starta kooperativa företag får likvärdigt stöd som andra företag från olika näringspolitiska aktörer. Den särbehandling av kooperativa företag som kan förekomma beror ofta, som nämns i de här aktuella motionerna, på okunskap. Utskottet anser därför att den informationssatsning som regeringen genomfört – Starta eget tillsammans – är ett exempel på en angelägen typ av åtgärd.

När det gäller den sociala ekonomin, som berörs i en av motionerna, pågår ett arbete inom Regeringskansliet. Som nämnts övervägs inom Kulturdepartementet bl.a. tillsättande av en parlamentarisk kommitté med utredningsuppdrag avseende området social ekonomi.

Utskottet vill också erinra om att regeringen har aviserat en proposition om medlemsfrämjande föreningar.

Slutligen bör nämnas att frågan om de kooperativa företagen rent allmänt är föremål för behandling i det arbete på det näringspolitiska området som bedrivs inom Näringsdepartementet och som bl.a. skall resultera i en proposition om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken under våren 2000.

Mot bakgrund av de åtgärder som vidtagits och de aktiviteter som pågår beträffande kooperativa företag kan utskottet inte se något behov av ett riksdagsuttalande i frågan. De här aktuella motionerna 1999/2000:N290 (s), 1999/2000:N337 (s), 1999/2000:N348 (s), 1999/2000:N212 (c), 1999/2000:N387 (c) och 1999/2000:N388 (mp) avstyrks därmed i berörda delar.

Turism

Motionerna

Ett riksdagsuttalande om världsmarknadsföringsvärdet av Indalsleden begärs i motion 1999/2000:N229 (v). Motiveringen formuleras i limerickens form på följande sätt:

Jag som riksdagsman med Indal som bas,
under AMT kom fram till följande fras:
”Gör Indalsleden till en riksangelägenhet!
Fler än jag – vi är många som vet,
att en världsmarknadsföring av Indalsleden är bättre än JAS”!

I motion 1999/2000:N238 (kd) föreslås riksdagsuttalanden i följande fem avseenden:

- om tillväxtpotentialen inom evenemangsturismen och konferensturismen,
- om den småskaliga landsbygdsturismens betydelse,
- om behovet av minskad byråkrati, myndighetskontroll och regelförenklingar,
- om villkor för turismen, avseende skatter, avgifter, finansiering och marknadsföringsinsatser likvärdiga med dem som finns i andra länder,
- om turistnäringens behov av tillgång till riskkapital.

Få näringar har en sådan möjlighet att skapa nya sysselsättningstillfällen som turismen, anför motionärerna. Turism är en stor näringsgren, vars exportintäkter uppgår till 30 miljarder kronor och vars omsättning uppgår till 120 miljarder kronor, motsvarande 3,3 % av BNP. En utveckling av turismen i Sverige, som sägs ha en stor tillväxtpotential i form av outnyttjad kapacitet och andra resurser, kräver samverkan och samordning mellan offentliga och privata aktörer på lokal, regional och central nivå, anser motionärerna.

Evenemangssatsningarna har haft en kraftig tillväxt den senaste tioårsperioden, och konferensturismen är den del av turistnäringen som omsätter

mest pengar per besökare, säger motionärerna. De menar att för att Sverige skall kunna hävda sig i den internationella konkurrensen om stora kongresser, måste vissa förutsättningar finnas. Det gäller – förutom en harmoniserad skattenivå på turism – bl.a. infrastruktur, hotell, restauranger och konferenslokaler. Turismen är en av de viktigaste framtida näringarna för landsbygden, anför motionärerna vidare. De anser att det krävs en målmedveten samordning mellan olika berörda intressenter för att landsbygdsturismen, som hittills inte dragit någon större nytta av det regionalpolitiska stödet, skall utvecklas på ett positivt sätt. I strävan att utveckla turism på landsbygden skall målsättningen vara att skapa förutsättningar för en ekologiskt uthållig näring, anför motionärerna. De anser att en väl fungerande infrastruktur är en av grundpelarna för turismen på landsbygden och att fungerande transporter är helt avgörande.

Möjlighet till ökad lönsamhet för rese- och turistindustrin förutsätter med omvärlden likvärdiga villkor vad gäller skatter, avgifter, finansiering och marknadsföring, anför motionärerna slutligen. De anser att allmänna insatser för företagsutveckling också skall omfatta turistnäringen, vilket innebär en uppfordran till myndigheter och dem som arbetar med riskkapitalverksamhet att innefatta turismen i sin verksamhet.

Det behövs en ny nationell strategi för utveckling av fisketurismen och Värmland bör utses som försökslän, anför det i motion 1999/2000:N324 (kd). Utvecklingen av fisketurism i Sverige kräver fortsatta insatser från olika aktörer, alltifrån riksdagen och länsmyndigheter till lokala företag, anser motionären. Han refererar till en rapport från en gemensam arbetsgrupp på Fiskeriverket och Turistdelegationen, i vilken det lämnas förslag till åtgärder. Det handlar om ändringar av regelverk, utbildning och information samt fiskevård, inklusive tillsyn och forskning. En översyn av bestämmelser i avsikt att öka tillgängligheten till fiske och natur behövs och regeringen bör ges i uppdrag att se till att ansvarig myndighet utarbetar riktlinjer för tillämpning av gällande bestämmelser för strandskydd m.m., säger motionären. Han anser att Värmland – med tillgång till Väneren, Klarälven och andra fiskevatten – är ett lämpligt område för ett forskningsprojekt om fisketurismens möjligheter. I Värmland finns också gymnasieutbildning på fiskeområdet, och flera campingentreprenörer har inriktat sig på fisketurism, uppger motionären.

Kulturen bör lyftas fram mer i turistsammanhang, anför det i partimotion 1999/2000:Kr201 (c). Turismen är en av de branscher som växer snabbast, framhåller motionärerna. Den lokala kulturen är en av förutsättningarna för turism och Sverige kan som turistland erbjuda upplevelser som naturen, det svenska landskapet, vildmarksäventyr, tystnaden, den svenska maten, svensk historia och kultur, storstadsliv, m.m., säger motionärerna. De anser att det behövs samverkan mellan kulturlivet och turistorganisationerna för att göra Sveriges kultur mer känd och lättillgänglig. Satsningar på kulturturism kan vara en drivkraft för den lokala ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen, anför motionärerna.

En ökad turism måste gå hand i hand med ett aktivt bevarande av natur- och kulturmiljö, i enlighet med av riksdagen fattat beslut, anför det i motion 1999/2000:N388 (mp). Motionärerna vill att regeringen följer upp detta

beslut före mandatperiodens slut. Turismen, som är arbetsintensiv, är världens största och mest expansiva näring, säger motionärerna. Mot bakgrund av att endast cirka en fjärdedel av turismen i Sverige utgörs av utländska besök, anser de att det finns möjligheter till en ökning. Turismen måste dock bedrivas på ett skonsamt och ansvarsfullt sätt, så att naturen och den biologiska mångfalden inte skadas eller så att kulturvärden inte exploateras ovarsamt, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen anvisade i december 1999 81,5 miljoner kronor till turistfrämjande för år 2000 (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:NU1). De statliga insatserna inom turistområdet genomförs dels av Turistdelegationen, dels av det av staten och turistnäringen gemensamt ägda bolaget Sveriges Rese- och Turistråd AB (TuristRådet). Riksdagen avslog i december 1999 ett par motioner rörande turismen. I en reservation (m, kd, c, fp) följdes upp en motion som rörde utvärdering av de statliga insatserna på turistområdet. Också våren 1999 behandlade utskottet motioner på turistområdet, liknande vissa av de här aktuella (bet. 1998/99:NU6, rskr.1998/99:170). Motionerna avstyrktes med hänvisning till av statsmakterna vidtagna åtgärder och till pågående arbete. I en reservation (m, kd, c, fp) redovisades en annan bedömning av behovet av åtgärder. Riksdagen följde utskottet.

Effektmålen för verksamheten inom turistområdet är följande:

- att utifrån de regionala förutsättningarna stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt som kan bidra till fler och växande företag och därmed ökad sysselsättning för både kvinnor och män,
- att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap och att stärka drivkrafterna för ökad tillväxt och sysselsättning,
- att öka kunskapen och kompetensen i näringslivet för att stimulera tillväxt och förnyelse,
- att konsumenterna skall ha en stark ställning på marknaden samt sådana konsumtionsmönster som bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, att konsumenternas hälsa och säkerhet skyddas, att sådana konsumtions- och produktionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Turistdelegationens del av dessa effektmål är följande:

- att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland,
- att Sverige skall ha en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring,
- att turismens utveckling sker på ett för miljön och naturen hållbart sätt,
- att åtgärder inom turistsektorn skall stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt som kan bidra till fler och växande företag och därmed ökad sysselsättning för både kvinnor och män.

Av anslaget till turistfrämjande avsätts enligt regleringsbrevet för budgetåret 2000 69,5 miljoner kronor till marknadsförings- och informationsinsatser m.m. TuristRådet svarar för övergripande marknadsföring och information utomlands av Sverige som turistland. Enligt det omförhandlade aktieägarav-

talet från maj 1999 mellan staten och Sveriges Rese- och Turistråd Intressenter AB finansierar staten bolagets basverksamhet och den övergripande marknadsföringen, dvs. av varumärket Sverige. Med basverksamhet avses bl.a. huvudkontor, utlandskontoren, grundläggande konsumentbearbetning, datautveckling och mediekontakter. Näringsen skall finansiera riktade aktiviteter, dvs. produktmarknadsföringen i anslutning till bolagets verksamhet. Målet är att båda parter skall tillskjuta lika mycket. En strukturförändring av TuristRådet har påbörjats i riktning mot färre fasta kontor och en mer flexibel organisation genom en ökad användning av informationsteknik. Detta avses möjliggöra en bredare och mer kostnadseffektiv representation utomlands och att medel frigörs till marknadsföringsaktiviteter.

Förutom via det nämnda anslaget har staten ställt medel till förfogande för insatser på turistområdet enligt följande:

- 90 miljoner kronor till TuristRådet för internationell marknadsföring av Sverige som turistland inom ramen för småföretagsprogrammet,
- 11 miljoner kronor till turismforskning vid ETOUR (European Tourism Research Institute),
- 21,6 miljoner kronor till fyra olika projekt, bl.a. marknadsföring av Sverige som turistland genom IT,
- 20 miljoner kronor för att främja teknikutveckling inom främst små turistföretag (budgetåret 1995/96),
- 5 miljoner kronor till TuristRådet för inrättande av ett s.k. call center i Sollefteå,
- 1,5 miljoner kronor till TuristRådet för ett projekt för varaktig svensk turistexport till Polen (från Östersjömiljarden).

Vidare kommer medel turistområdet till del via EU:s strukturfonder, Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) och de regionala tillväxtavtalen.

Turistdelegationen har på regeringens uppdrag genomfört riktade studier av förutsättningarna för utveckling av svensk turism. Uppdraget redovisades i maj 1998. Riksantikvarieämbetet har haft regeringens uppdrag att utarbeta förslag till kvalitetskriterier och metoder för kvalitetssäkring av kulturturismen inom sitt ansvarsområde.

Turistdelegationens instruktion ändrades våren 1997 så att det bland delegationens uppgifter ingår att verka för att turismens utveckling sker på ett för miljön och naturen hållbart sätt. Turistdelegationen har också tillsatt en arbetsgrupp för hållbar utveckling av turism, som redovisat resultaten av sitt arbete i en rapport, Hållbar utveckling i svensk turistnäring. I regleringsbrevet för år 2000 sägs att Turistdelegationen skall redovisa omfattningen och resultatet av arbetet med en hållbar utveckling av turismen. Statens naturvårdsverk har på regeringens uppdrag lämnat förslag till sektorsmål för friluftsliv och naturturism i en rapport med samma namn och med följande förslag till mål: Landets främsta områden för friluftsliv/naturturism i fjäll och skog, kust och hav, sjöar och vattendrag och de för friluftsliv lämpade tätortsnära områdena skall till år 2010 bevaras, vårdas och utvecklas på sådant sätt att de kan nyttjas för dessa ändamål inom ramen för en hållbar samhällsutveckling. Miljömålskommittén (dir. 1998:45), som har i uppgift att göra en

samlad översyn av vilka delmål som behövs för att Sveriges nationella miljö kvalitetsmål skall kunna nås inom en generation, skall senare väga samman Naturvårdsverkets förslag med förslag från olika myndigheter på andra områden till ett slutligt förslag om delmål och åtgärdsstrategier.

Beträffande s.k. landsbygdsturism kan nämnas att Glesbygdsverket i samarbete med Turistdelegationen hösten 1997 tagit fram ett handlingsprogram för småskalig landsbygdsturism med rubriken En lönsam näring med en hållbar utveckling. I handlingsprogrammet föreslås en rad åtgärder på olika områden. Utvecklingsarbetet måste bygga på de lokala resurser som finns i ett område, sägs det. Strukturfondsmedel från EU samt landsbygdssstödet kan täcka stora delar av de åtgärder som omfattar företagsutveckling och kompetensstöd. Glesbygdsverket har ett nationellt ansvar att förankra programmets intentioner och ta initiativ till samverkan och ett tvärsektorielt arbetssätt, som är grunden för ett framgångsrikt utvecklingsarbete, heter det vidare. I alla de regionala tillväxtavtalen utom ett (Stockholms län) finns turistfrågorna med.

Fiskeriverket och Turistdelegationen presenterade i juni 1999 rapporten Fisketurism – en naturlig näring! (Fiskeriverket information 1999:5). I rapporten behandlas förutsättningar och möjligheter för utveckling av svensk fisketurism. Förslag till åtgärder lämnas inom följande tre områden: regelverket; fiskevård inklusive tillsyn och forskning rörande den biologiska resursen; utbildning och information.

Turistdelegationen presenterade i november 1999 en skrift, Sundare förnuft, som är en uppdatering av skriften Sunt förnuft som publicerades år 1997. Skriften har tagits fram efter kontakter med företagare från olika delar av näringen, intresseorganisationer, myndigheter, regionala och lokala turistorganisationer, konsulter, högskolor, universitet, m.fl. Skriften är avsedd att användas i följande tre sammanhang:

- Regeringen skall bättre kunna se turismens perspektiv i näringspolitiken, där de små företagen får allt större betydelse.
- Myndigheterna skall bättre kunna se konsekvenserna av reglers effekter för turistföretagens villkor och därmed kunna utforma bestämmelser och beslut med större beaktande av dessa företags utveckling.
- Företagen skall få bättre insikt i offentliga regelverk och andra externa produktionsvillkor som de är beroende av i sin verksamhet.

I skriften tas upp frågor om beskattning, konkurrensfrågor, infrastrukturella hinder, säsongsproblematik, frågor rörande tillstånd, tillsyn och avgifter samt frågor om tolkning och tillämpning av lagstiftningen.

Statsrådet Mona Sahlin inrättade i december 1999 en s.k. framtidsgrupp för att stärka tillväxten i den svenska rese- och turistindustrin. Gruppen leds av statssekreterare Jan Grönlund, Näringsdepartementet, och består av företrädare för näringen och berörda myndigheter och organisationer. Syftet med gruppens arbete är att analysera de faktorer som kan främja tillväxt samt ta fram underlag för en nationell strategi för den svenska turistnäringen. Olika frågor som berör turistnäringens utveckling kommer att diskuteras, t.ex. regionala tillväxtavtal, näringspolitik, kompetensutveckling, skatter, forskning och utbildning. En annan viktig uppgift för arbetsgruppen är att beakta

turismen inför det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2001. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har företrädare för näringen varit mycket positiva till inrättandet av gruppen. Ett första möte hölls i februari 2000. Arbetet skall påbörjas omgående och bedrivs i flera undergrupper som skall arbeta dels i ett kortare perspektiv med aktuella frågor, dels i ett längre perspektiv med strategier och visioner.

Inom ramen för EU pågår ett arbete med att förbättra turismens sysselsättningspotential. En av EG-kommissionen och medlemsstaterna gemensamt tillsatt s.k. högnivågrupp för turism och sysselsättning presenterade sina slutsatser och rekommendationer i en rapport i oktober 1998, vilken resulterade i ett meddelande från kommissionen. Inre marknadsrådet antog i juni 1999 slutsatser, grundade på gruppens rapport och kommissionens meddelande, med syfte att öka turismens bidrag till sysselsättningen. Fyra arbetsgrupper har därefter tillsatts med experter från medlemsländerna för att genomföra rådsslutsatserna inom områdena information, utbildning, kvalitet och hållbarhet. Samordning skall ske i kommissionens rådgivande kommitté för turism. En första rapport från grupperna beräknas vara klar under hösten 2000 för att därefter diskuteras i rådgivande kommittén. Från svensk sida deltar Turistrådet i de grupper som arbetar med information och kvalitet, Turistdelegationen i gruppen för hållbar utveckling och Svenska Rese- och Turistindustrins Samarbetsorganisation i gruppen för utbildning.

Utskottets ställningstagande

Turistnäringen är sysselsättningsintensiv och har stor betydelse i många regioner, inte minst i glesbygden. Näringen spelar en viktig roll i det arbete med att stärka den regionala utvecklingen som regeringen bedriver och som utskottet ställer sig bakom. Turistnäringen är också en av de branscher som växer snabbast i Sverige. Konkurrensen är mycket hård och marknadsföringen av Sverige som turistland är, enligt utskottets mening, viktig.

Av det reguljära anslaget till turistfrämjande, som innevarande budgetår uppgår till 81,5 miljoner kronor, avsätts huvuddelen eller 69,5 miljoner kronor till marknadsförings- och informationsinsatser m.m. Vidare har en strukturförändring av Turistrådet påbörjats i riktning mot färre fasta kontor och en mer flexibel organisation, vilket avses möjliggöra en bredare och mer kostnadseffektiv representation utomlands och att medel frigörs till marknadsföringsaktiviteter. Engångsvisa medel, uppgående till totalt ca 150 miljoner kronor, har också anvisats under senare år för insatser på turistområdet. Till detta kommer medel som ställs till förfogande via EU:s strukturfonder, Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) och de regionala tillväxtavtalen.

Den förda politiken beträffande turistnäringen ligger i linje med mycket av vad som efterfrågas i de här aktuella motionerna. Beträffande de olika områden av turism som tas upp i motionerna – kulturturism, naturturism, landsbygdsturism och konferensturism – har, som nyss redogjorts för, olika åtgärder vidtagits eller påbörjats. Något initiativ av riksdagen på dessa områden är därför inte erforderligt.

När det gäller frågan om uppföljning av att natur- och kulturvärden bevaras i turistsammanhang, som tas upp i motion 1999/2000:N388 (mp), delar utskottet motionärernas synpunkter på att detta bör ske. I regeringens politik på turistområdet ingår självfallet att löpande följa utvecklingen. Utskottet utgår från att i det arbete som den nyligen bildade framtidsgruppen för den svenska rese- och turistindustrin skall bedriva kommer en löpande uppföljning att ingå som en naturlig del. Med detta avstyrks den nämnda motionen i berörd del. Även de övriga här aktuella motionerna 1999/2000:N229 (v), 1999/2000:N238 (kd), 1999/2000:N324 (kd) och 1999/2000:Kr201 (c) avstyrks i berörda delar med hänvisning till vad som tidigare anförts.

Regionala tillväxtavtal

Motionerna

I motion 1999/2000:N340 (m) pekas på risker som kan finnas med de regionala tillväxtavtalen. Dessa avtal är inget "huvudspår" för tillväxt, anser motionärerna. De menar att risken är stor att avtalen i stället blir negativa för tillväxten, genom att politiken blir alltför ensidig och därmed hämmar mångfalden. För att tillväxt skall komma till stånd är det viktigt att konkurrens sker på lika villkor, anför motionärerna och anser att om särintressen gynnas – såsom särskilda företag, branscher eller regioner – hämmas tillväxten. Dessutom är de resurser som varje län skall förhandla om betydligt mindre än det verkliga behovet, säger motionärerna. De anser att det som är positivt med tillväxtavtalen är de analyser som gjorts i samverkan med det lokala näringslivet inför utarbetandet av avtalen.

Frågan om kvinnors deltagande i arbetet med tillväxtavtalen tas upp i de tre motionerna 1999/2000:N367 (v), 1999/2000:N327 (kd) och 1999/2000:N214 (c). För att kvinnor skall garanteras en rimlig representation i regionala beslutsgrupper anser Vänsterpartiet att det fyrtioprocentiga målet vad gäller representation av ett kön är ett bra mål som snarast måste uppfyllas, sägs det i den förstnämnda motionen. Detta är dock inte tillräckligt, utan motionärerna anser att tillväxtavtalen skall ha en strategi som säkrar kvinnors rätt till arbete och rimliga livsvillkor.

Jämställdhetsperspektivet och tanken om s.k. mainstreaming har kommit bort i den första etappen av arbetet med tillväxtavtalen, säger motionärerna med beklagande i den andra motionen, 1999/2000:N327 (kd). Attityden till arbetet med tillväxtavtal är mer positiv i Norrland än i södra delen av landet, anser motionärerna och hävdar att rollfördelningen mellan staten och kommunerna upplevs som oklar. Företagens erfarenheter måste bättre tas till vara, säger motionärerna vidare och uppger att på flera håll har det upplevts som om länsstyrelsen dominerat och styrt arbetet. Jämställdhetsarbetet måste bedrivas både genom mainstreaming och genom riktade insatser, anför motionärerna. De anser att det är viktigt att offentligt stöd – såväl EU-stöd som regionalt stöd och näringslivsstöd – fördelas lika mellan kvinnor och män. Tillväxtavtalen bör ge kvinnor chans att delta i det regionala utvecklingsarbetet och inte bara vara föremål för jämställdhetsåtgärder, anför motionärerna.

Alltfler unga kvinnor flyttar från landsbygden, konstateras det i partimotion 1999/2000:N214 (c). Avsaknad av arbete, brist på kultur och nöjesaktiviteter samt möjlighet till vidareutbildning anges som några orsaker. Landsbygden måste bli mer intressant för kvinnor att bo på, anför motionärerna. De anser att kvinnor måste ges större möjligheter att påverka arbetet med tillväxtavtalen, inte bara i diskussionsgrupper utan även genom deltagande i de beslutande församlingarna.

Vissa kompletterande uppgifter

I arbetet med de regionala tillväxtavtalen är det, enligt Näringsdepartementet, inte avtalen som dokument som är väsentligast, utan den process som pågår och det som händer i verkligheten. Det viktigaste är att regionala parter gemensamt prioriterar vad som bör göras och kommer överens om hur tillgängliga resurser skall användas för att mest effektivt främja tillväxten. Näringslivet och företagen har inflytande på avtalen, vilket också återspeglas i de insatsområden och åtgärder som lyfts fram. Ju större deltagandet från näringslivets sida har varit, desto tydligare är avtalens inriktning på åtgärder som främjar näringslivets utveckling. Samtliga län anser att det samarbete mellan parter som avtalen förutsätter har gett samordningsvinster. En viktig fördel uppges också vara att olika parter förstår varandras arbetsvillkor bättre och har börjat anpassa sina arbetsformer till varandra. Ingen uppger sig vilja återgå till arbetsformer från tiden före tillväxtavtalen.

Samtliga län lämnade i april 1999 utkast till regionala tillväxtavtal till regeringen. Utvärderingen av utkastet visade med få undantag svaga insatser i länen, vad gäller dels att engagera kvinnor i arbetet med att ta fram avtalen, dels att vidta åtgärder för att tillvarata kvinnors kapacitet och förbättra deras villkor i näringslivet. Länen fick förslag om metoder för att förbättra jämställdhetsarbetet, bl.a. borde lärens jämställdhetsexpertis och NUTEK:s sakkunskap på området utnyttjas bättre. Länen redovisade en andra version av avtalen i november 1999, vilka innebar en viss förbättring avseende jämställdhetsarbetet.

Tillväxtavtalen visar, enligt Näringsdepartementet, att man har samarbetat i nya, givande konstellationer i regionala partnerskap och arbetsgrupper, men också att det oftast är de sedan länge etablerade organisationerna och deras företrädare som har deltagit. Nya grupper har inte kommit till tals i den utsträckning som avsetts. Även andra medborgargrupper än kvinnor, t.ex. ungdomar och personer med utländsk bakgrund, är underrepresenterade. De metoder som finns att arbeta kvalificerat med jämställdhetsfrågor förefaller vara otillräckligt kända. Regeringens bedömning är att situationen oftast beror på okunskap, både om metoder och potentiella resultat av jämställdhetsarbetet.

I regleringsbrevet för NUTEK för år 2000 ges NUTEK i uppdrag att senast den 1 oktober 2000 redovisa sitt engagemang i form av finansiella och andra insatser inom ramen för regionala tillväxtavtal. NUTEK skall samtidigt redovisa på vilket sätt myndigheten har gett metodstöd till länen i arbetet med att ta fram regionala tillväxtavtal under tiden den 15 april 1999 till den 15 februari 2000 respektive vid genomförande av avtal under år 2000. Det bör

därvid framgå vilket metodstöd som lämnats avseende jämställdhetsperspektivet i tillväxtavtalen.

I en rapport, Tillväxt i hela Sverige (Ds 2000:7), redovisar en tjänstemannagrupp inom Regeringskansliet och berörda myndigheter följande iakttagelser och slutsatser efter en genomförd granskning av de regionala tillväxtavtalen:

- Alla län har gått framåt i arbetet med sina regionala tillväxtavtal och vill fortsätta den process som avtalsarbetet startat. Arbetet bör gå vidare och utvecklas mot bakgrund av de erfarenheter som är gjorda hittills. Områdena jämställdhet och ekologiskt hållbar utveckling samt uppföljning och utvärdering är viktiga i det fortsatta arbetet.

- Näringslivets efterfrågan på offentliga tjänster berör fler politikområden än den s.k. traditionella näringspolitiken. De lokala förutsättningarna har stor betydelse för hur näringslivets behov formuleras.

- Parterna i avtalsarbetet önskar kunna diskutera tillväxtfrågor i ett sammanhang, även om olika slags åtgärder kan behöva hanteras i olika planeringsprocesser.

- Utbildnings- och kompetensfrågor är högt prioriterade i tillväxtavtalen. De hanteras av ett stort antal aktörer inom både utbildnings- och arbetsmarknadspolitikens områden. Analysen av hur olika intressen skall balanseras och hur utbud och behov skall kunna matchas bättre bör fortsätta.

- Livsmiljön har i flertalet län framhållits som en viktig tillväxtfaktor, och betydelsen av kulturutbudet samt natur- och kulturmiljön har i detta sammanhang ofta betonats. Livsmiljöns roll som tillväxtfaktor i ett långsiktigt perspektiv behöver dock preciseras.

- De regionala parterna upplever att det arbetsmarknadspolitiska målet att nedbringa arbetslösheten och den detaljreglering som finns för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna begränsar arbetsmarknadsorganisationens möjligheter att delta som en aktiv part i den regionala näringspolitiken, vars tyngdpunkt ligger på tillväxt och mer långsiktigt ökad sysselsättning.

- De regionala parterna anser att tvärssektoriella förhandlingar om samfinansiering av åtgärder underlättas om de förhandlande parterna har tillgång till flexibla medel. De anser att regeringen ännu inte har fullföljt sina intentioner för att förverkliga den regionala näringspolitiken.

- Den statliga budgetprocessen är endast delvis anpassad för att hantera långsiktiga, tvärssektoriella program som de regionala tillväxtavtalen.

- Tvärssektoriella uppföljningar och utvärderingar kan endast utföras i mycket begränsad omfattning.

- Den statliga budgetprocessen och utvärderingssystemen bör analyseras för att utröna hur de bättre skall kunna svara mot tillväxtavtalens idé.

- Det behövs tydligare information till länen om vad som sker med de olika förslagen till regeländringar som de har lämnat.

- Regelförslagen behöver ofta förtydligas. En idé är att den regionala nivån görs djupare delaktig i regelarbetet, t.ex. genom att svara för regionala konsekvensstudier.

Beträffande jämställdhetsperspektivet i tillväxtavtalen sägs i rapporten att det på det hela taget saknas ett sådant perspektiv även i den andra versionen av

avtalen. Könsfördelningen i partnerskapet är mycket ojämn i de flesta län. Det gäller både i fråga om enskilda personer och representanter för deltagande organisationer. Avtalen behöver alltså bli mycket bättre på detta område i alla län, sägs det i rapporten. Några län har dock hunnit något längre än övriga – t.ex. Jämtlands, Västerbottens, Norrbottens och Östergötlands län. Flera län är starkt medvetna om bristerna i sina avtal, sägs det. De anger att de kommer att använda särskilda metoder för jämställdhetsanalyser och bedömningar av projekt och har också intensifierat arbetet på detta område.

Regeringen har nyligen beslutat utse Blekinge, Jämtland och Västra Götaland till pilotlän för arbetet med jämställdhetsfrågorna i tillväxtavtalen. Dessa län avses svara för försöksverksamhet och vara förebilder i det fortsatta arbetet med att utveckla jämställdhetsperspektivet i alla län.

Utskottets ställningstagande

Regionala tillväxtavtal är ett nytt inslag i näringspolitiken och innebär att tillgängliga resurser samordnas och inriktas på prioriterade åtgärder för ökad tillväxt och sysselsättning. Målet är att utifrån de regionala förutsättningarna stimulera en hållbar ekonomisk tillväxt som kan bidra till fler och växande företag och därmed ökad sysselsättning för både kvinnor och män. Enligt utskottets mening har arbetet med regionala tillväxtavtal goda möjligheter att bli ett lyckat inslag i näringspolitiken.

Utskottet anser att det finns olika omständigheter som gör att de regionala tillväxtavtalen är en lämplig modell för den framtida regionala näringspolitiken. Eftersom förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning ser olika ut i olika delar av landet måste politikens verktyg för att stödja en god utveckling anpassas till de olika regionernas skiftande förutsättningar. Vidare måste politiken bättre stimulera samverkan och samarbete mellan olika aktörer och samordning av resurser för att åtgärder skall bli mer välriktade och effektiva. Näringslivets tillväxtpotentialer är också till stor del beroende av hur det omgivande samhället fungerar, varför politikens insatser på de lokala och regionala nivåerna måste bli kraftfullare för att en god utveckling i näringslivet skall uppnås. Utskottet vill vidare understryka vikten av att miljöfrågorna lyfts fram som en drivkraft för utveckling och tillväxt i det fortsatta arbetet med de regionala tillväxtavtalen. Av rapporten om tillväxtavtalen framgår att det finns brister i detta hänseende.

Arbetet med den regionala näringspolitiken och tillväxtavtalen handlar sålunda om att ge alla delar av landet möjligheter att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och på egna villkor. Utgångspunkten är att besluten skall fattas av dem som berörs, att ansvaret skall tas lokalt och regionalt och att så många människor som möjligt skall engageras. Utskottet har särskilt noterat det starka engagemang som näringslivet på många håll har visat för arbetet med tillväxtavtalen.

Den skeptiska inställning till tillväxtavtalen som förs fram i motion 1999/2000:N340 (m) ställer sig utskottet alltså helt främmande inför. Motionen avstyrks i berörd del.

Däremot kan utskottet förstå de farhågor som förs fram i de andra här aktuella motionerna, 1999/2000:N367 (v), 1999/2000:N327 (kd) och

1999/2000:N214 (c), rörande kvinnors deltagande i arbetet med tillväxtavtalen. Av rapporten om tillväxtavtalen framgår, som nämnts, att jämställdhetsperspektiv nästan helt saknas. Detta är helt oacceptabelt. Några län har visserligen kommit en bit på väg, och flera län anger att de framöver kommer att intensifiera arbetet på området, men det är, enligt utskottets mening, inte tillräckligt. Utskottet utgår från att regeringen kommer att tillse att jämställdhetsfrågan lyfts fram på ett mer påtagligt sätt än vad som hittills varit fallet. Med detta avstyrks de nu nämnda motionerna i berörda delar.

Särskilda branscher

Vidareförädling av skogsråvara

Motionerna

Det behövs ett sammanhållet program för design, utveckling, marknadsföring och ökad förädlingsgrad av skogsråvara, anför det i motion 1999/2000:N308 (s). Sverige producerar och exporterar råvaror, varefter vidareförädlade produkter, bl.a. möbler designade i andra länder, t.ex. Danmark, importeras, säger motionärerna. De anser att de många små och medelstora sågverken skulle kunna omvandlas till en vidareförädlade industri, om de fick rätt stöd. Det behövs också, enligt motionärerna, ett ökat samarbete mellan designer och sågverksindustrin, så att den senare skall kunna ta fram de produkter som efterfrågas, kunna följa trender, men även försöka påverka dessa i ett miljövänligare val. Det erfordras också regionala kunskapscentrum, där nätverk och samverkan inom branschen kan främjas, anför motionärerna.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att forsknings- och utvecklingsverksamheten inom den trämekaniska industrin skall intensifieras, anför det i motion 1999/2000:MJ306 (m). För ett par år sedan gav regeringen ett löfte till den trämekaniska industrin om hälftenfinansiering av ett FoU-paket, säger motionärerna. Totalt skulle projektet omfatta 300 miljoner kronor fördelade på industrin, NUTEK och Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen). Handläggningen har emellertid gått mycket trögt från NUTEK:s och KK-stiftelsens sida, och någon verksamhet baserad på dessa medel har knappast påbörjats, uppger motionärerna. De finner det angeläget att regeringen följer upp situationen och verkar för att FoU-verksamheten tar fart. Det får inte bli så att framåtsyftande satsningar blockeras därför att villkoren är oklara eller att finansärer ställer orimligt höga krav på projekt, säger motionärerna. De noterar att ett annat utvecklingsprogram – vid Växjö universitet – kommit i gång snabbare tack vare ett kraftfullt engagemang från näringen i södra Sverige.

I motion 1999/2000:N302 (v) föreslås två riksdagsuttalanden – om vidareförädling av skogsråvaran och om restprodukter från sågverken. Den svenska skogsindustrin sysselsätter 26 % av de industrianställda, investeringarna uppgår till 12 miljarder kronor per år, skatteintäkterna från anställda och bolagsskatt uppgår till 32 miljarder kronor per år och exportvärdet till 110 miljarder kronor per år, säger motionärerna. De anser att skogsindustrin borde utnyttja sina ekonomiska resurser och sitt kunnande effektivare vad avser vidareförädling av råvaran och utveckling av ny verksamhet. Vidare-

förädling av skogsråvaran handlar om sågade trävaror, trähus, möbler, snickerier, träskivor och andra komponenter, områden på vilka Sverige har goda traditioner, anför motionärerna. De menar att den uppåtgående konjunkturen för trähus borde utnyttjas för ytterligare utveckling av energisåla, miljöpåpassade och tekniksmarta hus. Även möbeltillverkningen borde ha en lysande framtid såväl vad gäller den svenska marknaden som exporten, anser motionärerna men menar att det då är nödvändigt att en mer utvecklad industriell tillverkning kommer till stånd. Motionärerna bedömer att de industriella utvecklingscentrumen (IUC) för träindustrin kan spela en viktig roll, liksom de satsningar på design som görs på flera håll.

I motionen tas också upp frågan om restprodukterna från sågverken, den s.k. industrispånen – sågspån och hyvelspån. Träskiveindustrin bygger på tillvaratagande av dessa produkter. Även pellets- och brickettillverkarna använder emellertid denna restprodukt, liksom vissa värmeverk. Det är angeläget att konkurrenssituationen mellan varuproduktion och energi finner en lösning, anför motionärerna. De anser att staten bör ta initiativ till att, i samverkan med de olika sektorerna i näringen, lösa problemet.

Det bör utarbetas nationella och regionala program för utveckling av skogsnäringen och vidareförädling av skogsråvaran, anför det i motion 1999/2000:N389 (c). I motionen begärs också ett riksdagsuttalande om vikten av att regionala träcentrum/utvecklingscentrum skapas. Om sysselsättning och välfärd skall kunna upprätthållas torde frågan om hur Sverige hanterar sin träråvara vara av avgörande betydelse, anser motionärerna. Det måste bl.a. ske en målmedveten och konsekvent satsning på vidareförädling av träråvaran i skogslänen och detta bör ingå som en viktig del av arbetet med de regionala tillväxtavtalen, menar motionärerna. De anser dock att det också behövs ett starkt stöd för detta arbete på nationell nivå och att ett led i en sådan satsning bör vara att stödja tillkomsten av regionala träcentrum/utvecklingscentrum i skogslänen. Sådana centrum skall kunna fungera som mötes-, informations-, kunskaps- och utvecklingsplatser för skogs- och träbranschen i respektive område.

Vissa kompletterande uppgifter

Utskottet behandlade frågan om vidareförädling av skogsråvara senast våren 1999 (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). Utskottet anförde följande i sitt ställningstagande:

Skogsindustrin har mycket stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och svarar för en betydande del av det svenska exportnettot. Mot denna bakgrund anser utskottet att det är angeläget att konkurrenskraften inom den svenska skogsindustrin kan upprätthållas och utvecklas. Detta kräver en hög kunskapsnivå inom industrin. Likaså är det önskvärt att det sker en utveckling mot ökad vidareförädling inom skogsindustrin.

Som redovisats pågår olika program av relevans för de frågor som här är aktuella. Vidare har en arbetsgrupp inom Regeringskansliet haft i uppgift att belysa vissa frågor rörande forskning och utbildning inom den skogliga sektorn. Av underlagsmaterial som arbetsgruppen låtit ta fram och som utskottet redovisat framgår att endast knappt hälften av forskningen på skogsområdet hänförs till skogsindustriell forskning. Enligt utskottets mening

kan det ifrågasättas om detta är en lämplig fördelning, med hänsyn till den roll skogsindustrin har i den svenska ekonomin. Med hänvisning till det beredningsarbete som pågår inom Regeringskansliet anser utskottet dock att riksdagen inte nu bör agera i frågan. Utskottet förutsätter att denna fråga vägs in i den forskningspolitiska proposition som regeringen aviserat.

Regeringen utarbetade hösten 1997 i samarbete med Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen) och Stiftelsen för strategisk forskning ett program för utveckling av skogsnäringen. Programmet består av följande fyra delar:

– Ett utvecklings- och teknikspridningsprogram, vilket innehåller satsningar på bl.a. träbaserade byggsystem, nya trä- och fiberprodukter, kretsloppsanpassning av skogsindustriprodukter samt möbelutveckling. Programmet omfattar sammanlagt 300 miljoner kronor, varav regeringen satsar 50 miljoner kronor per år i tre år. Programmet har förlängts till den 30 juni 2001, med dispositionstid för utbetalningar t.o.m den 30 juni 2003. Ett samarbete har nu etablerats mellan byggföretag, arkitekter, byggteknikexperter, trämaterialleverantörer och forskare på temat En svensk plattform för ökat träbyggande i Europa. Beslut har fattats om att inleda samarbete med Finland inom träbyggområdet.

– Ett forskningsprogram på det skogsindustriella området, vars mål är att långsiktigt stödja skogsindustrins utveckling och skapa och stärka forskningsmiljöer vid de nya högskolorna. Programmet genomförs i nära samarbete mellan NUTEK och KK-stiftelsen, varvid staten satsar 90 miljoner kronor och KK-stiftelsen ca 150 miljoner kronor. Staten finansierar primärt de träinriktade satsningarna och KK-stiftelsen primärt de pappersinriktade satsningarna. Satsningarna sker på följande områden:

- Växjö universitet – med tyngdpunkt på förädling av trä mot byggsystem och högförädlade träprodukter. Programinnehållet har överenskommit, och avtalsförhandlingarna är inne i en slutfas.

- Luleå tekniska universitet – i ett samarbete mellan Trätekniska Institutet i Skellefteå och träbyggforskningen i Luleå. Programinnehållet är klart, och avtalsförhandlingarna är inne i en slutfas.

- Karlstads universitet – inriktning på bestrykning av papper. Programinnehållet har överenskommit, och avtal undertecknas inom kort.

- Mitthögskolan – fyra delområden inom massa- och pappersområdena. Programinnehållet har överenskommit, och avtal har nyligen undertecknats.

- Ett nätverksprogram inom det trycktekniska området, inkluderande såväl etablerade som nya högskolor samt flera institut. Programinnehållet har överenskommit, och avtal är undertecknat.

– Ett forskningsprogram inom träteknikområdet, vars syfte är att utveckla konkurrenskraftig forskning, kompetens och forskarutbildning vid etablerade forskarmiljöer vid följande lärosäten: Lunds universitet, Luleå tekniska universitet, Chalmers tekniska högskola, Kungliga tekniska högskolan och Institutet för träteknisk forskning. Programmet, som skall pågå under minst fem år, hade en budget på 6 miljoner kronor för år 1998 och avses därefter kunna utökas till 15 miljoner kronor per år.

– Nya utbildningsplatser och professurer. I budgetpropositionen för år 1998 föreslogs att Luleå tekniska universitet skulle tilldelas 600 utbildningsplatser från den 1 juli 1998, varav minst 50 platser för utbildning med inriktning på det trätekniska området. Sammantaget planeras 200 nya utbildningsplatser på fyra år inom träteknikområdet.

Programmen har haft en del initiala svårigheter, men har nu kommit i gång, och avsikten är, enligt Näringsdepartementet, att fullfölja dem i enlighet med ursprungliga planer.

Regeringen beslöt sommaren 1999 att tillkalla en arbetsgrupp med uppgift att utveckla ett ramprogram för samordning och vertikal integration inom skoglig och skogsindustriell forskning och utbildning. I gruppen, som letts av professor Kaj Rosén, har ingått företrädare för skogsnäringen och forskningen. Uppdraget har nyligen rapporterats till regeringen.

I sammanhanget bör noteras den tidigare nämnda aviserade propositionen om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken samt de propositioner som aviserats på Utbildningsdepartementets område, om myndighetsorganisation för forskningsfinansiering och om forskningspolitik.

Frågan om träråvaruförsörjningen till skivindustrin har tagits upp i en skrivelse till näringsutskottet från branschorganisationen Svenska Träskivor. I skrivelsen begärs ett klarläggande rörande träskiveindustrins arbetsförutsättningar, dvs. industrins möjlighet att på lika villkor långsiktigt kunna konkurrera med andra aktörer om spånråvaran. Det är, enligt Svenska Träskivor, angeläget att nya samtal snarast inleds mellan företrädare för regeringen, aktuella utskott i riksdagen och företagsledare inom träskiveindustrin.

Dåvarande landshövdingen Björn Rosengren överlämnade i januari 1998 en rapport om spånförsörjningen till svensk träskiveindustri till dåvarande näringsministern Anders Sundström. I rapporten föreslogs bl.a. att en begränsad allmän energiskatt skall införas på sågspån för energiändamål. Energiskattefrågorna diskuteras för närvarande intensivt inom Regeringskansliet, under ledning av Finansdepartementet, och är nu inne i ett politiskt skede, dvs. diskussionerna förs på statssekreterarnivå. I vad mån – och i så fall när – en överenskommelse om ett nytt framtida energiskattesystem kan träffas är, enligt uppgift från Finansdepartementet, dock omöjligt att uttala sig om för närvarande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet intar samma ståndpunkt nu i frågan om vidareförädling av skogsråvara som utskottet gjort vid tidigare tillfällen då frågan behandlats. Skogsindustrin har mycket stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och svarar för en betydande del av det svenska exportnettot. I de delar av landet där skogsindustrin finns spelar den en väsentlig roll för sysselsättningen på de berörda orterna.

För att skogsindustrin även framgent skall kunna bidra till att upprätthålla välståndet är det viktigt att konkurrenskraften inom den svenska skogsindustrin kan utvecklas. Enligt utskottets mening borde det vara möjligt för den svenska skogsindustrin att förskjuta inriktningen av exporten från rena råva-

ror mot mer förädlade produkter. Detta kräver en hög kunskapsnivå inom industrin. Den samhällsekonomiska vinst som en ökad vidareförädling kan innebära framgår vid en jämförelse mellan sågverksindustrin och möbelindustrin av de tre variablerna åtgång av skogsråvara, sysselsättning och förädlingsvärde. Enligt uppgift från forskare vid Växjö universitet ligger dessa tre variabler för sågverksindustrin på ca 15 miljoner m³, ca 15 000 personer och ca 25 miljarder kronor respektive för möbelindustrin på ca 250 000 m³, ca 14 000 personer och ca 15 miljarder kronor. Utskottet förutsätter att regeringen på de sätt som är möjliga söker bidra till att en utveckling mot ökad vidareförädling främjas.

Som redovisats pågår en rad program i samverkan mellan näringslivet och staten som på olika sätt syftar till att öka kunskapsnivån och vidareförädlingen inom skogsindustrin. En del av dessa program har, som nämnts, haft vissa svårigheter att komma i gång. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har problemen dock nu i huvudsak lösts. Utskottet vill i detta sammanhang understryka vikten av att de insatser som görs utformas i samverkan med industrin. En sådan samverkan ser utskottet som en absolut förutsättning för att ett program skall kunna bli lyckosamt.

Utskottet konstaterar vidare att frågan om forskning och utveckling inom skogsindustrins områden kommer att bli föremål för behandling i samband med de propositioner på forskningsområdet som regeringen aviserat.

När det gäller frågan om träskiveindustrins konkurrenssituation i förhållande till energisektorn, som tagits upp i en motion (samt i en skrivelse från Svenska Träskivor), noterar utskottet att detta är ett reellt problem för träskiveindustrin. Enligt utskottets mening är likvärdiga konkurrensvillkor en princip som bör gälla i alla delar av näringslivet. Som redovisats pågår överläggningar inom Regeringskansliet om energiskatternas framtida utformning. I detta sammanhang kommer frågan om energiskattesystemets eventuellt snedvridande konkurrens effekter att aktualiseras.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de här aktuella motionerna 1999/2000:N308 (s), 1999/2000:MJ306 (m), 1999/2000:N302 (v) och 1999/2000:N389 (c) i berörda delar.

Livsmedelsindustrin

Motionen

Det behövs åtgärder för den potatisförädlade industrin, anför det i motion 1999/2000:N224 (m). I utredningsbetänkandet En livsmedelsstrategi för Sverige (SOU 1997:167) beskrevs bl.a. de försämrade villkoren för odlare och förädlare av industripotatis efter EU-inträdet, erinrar motionärerna om. Vid EU-inträdet upphörde tidigare stöd för potatisen och gränsskyddet. För att uppmuntra investeringar inom landet och därmed bevara arbetstillfällena i Sverige krävs – om inte de höga och konkurrenssnedvridande produktionsmedelsskatterna tas bort eller sänks kraftigt – att industrin kompenseras intill dess att konkurrenterna inom EU har lika förutsättningar, anser motionärerna. De förordar att en utvärdering av situationen snarast görs, varefter rege-

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avtog våren 1999 en motion liknande den här aktuella (bet. 1998/99:NU6, rskr. 1998/99:170). Utskottet hänvisade till det nyssnämnda utredningsbetänkandet och den beredning inom Regeringskansliet som då pågick.

Hösten 1999 avtog riksdagen en motion med förslag om införande av ett nytt anslag för stöd till jordbruks- och livsmedelsnäringarnas konkurrenskraft (bet. 1999/2000:NU1). Utskottet hänvisade åter till utredningsbetänkandet, i vilket förslag presenterats beträffande områdena jordbruk, trädgårdsnäring, livsmedelsindustri, forskning och utveckling samt exportfrämjande åtgärder. Några förslag till finansiering – bortsett från förslag om medfinansiering från EU – presenterades dock inte av utredningen. Mot bakgrund därav har utredningsförslagen varit föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet, varvid flera departement varit berörda. I utskottets betänkande lämnades en redovisning av beredningsläget.

Utredningens förslag beträffande energiskatter, ett förslag som syftar till att åstadkomma likvärdiga konkurrensförutsättningar mellan Sverige och andra EU-länder, behandlas inom ramen för en arbetsgrupp med företrädare för vissa departement samt Riksskatteverket. Översynen skall, med hänsynstagande till det inom EU pågående arbetet med ett nytt energibeskattningsdirektiv, beakta riktlinjerna för energibeskattningen i 1997 års energioverenskommelse. I uppdraget ingår vidare att analysera och precisera den energiskattmodell, som presenterats i Skatteväxlingskommitténs betänkande Skatter, miljö och sysselsättning (SOU 1997:11) och att behandla Alternativbränsleutredningens förslag, som framlagts i betänkandet Bättre klimat, miljö och hälsa med alternativa drivmedel (SOU 1996:184). Energiskattefrågorna diskuteras, som tidigare nämnts, för närvarande inom Regeringskansliet, under ledning av Finansdepartementet, och är nu inne i ett politiskt skede.

När det gäller exportfrämjande åtgärder kan noteras att i budgeten för år 2000 finns under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar medel avsatta för sådana åtgärder under anslaget Åtgärder inom livsmedelsområdet (F 6). I budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 23) redovisas att 10 miljoner kronor preliminärt skall avsättas för exportfrämjande åtgärder. Huvudansvaret för export- och marknadsföringsåtgärder ligger alltid på näringen, sägs det, men regeringen vill genom att främja exportsatsningar bidra till en positiv utveckling inom sektorn. Regeringen har vidare i december 1999 beslutat att anslå ytterligare 10 miljoner kronor till Statens jordbruksverk för projektet Food from Sweden för åren 1999 och 2000. Till detta projekt har regeringen sedan år 1992 anvisat medel för exportfrämjande åtgärder för svenska, förädlade livsmedel.

Beträffande FoU-insatser pågår beredning av utredningens förslag inom Näringsdepartementet. I utredningsbetänkandet föreslogs ett nationellt FoU-program. Programmets huvudsyfte är att bidra till industriell förnyelse och kompetenshöjning i livsmedelsföretagen och samtidigt bidra till en kompe-

tenshöjning vid svenska högskolor och universitet. Förslaget till FoU-program är framtaget i samarbete med livsmedelsindustrin och är väl förankrat inom denna. Den samlade satsningen föreslås omfatta följande delar:

- Industriella samverkansprojekt. Omfattningen av offentliga medel för denna satsning föreslås till 40 miljoner kronor per år. Näringslivets motfinansiering beräknas till 20–50 % av den totala satsningen beroende på projekt samt företagens struktur och storlek.
- Tre kunskapshöjande program, som beräknas till 25 miljoner kronor per år.
- Åtgärdsprogram för effektivare kunskapsutbyte och kunskapshöjning (teknikspridning), som beräknas till 20 miljoner kronor per år.
- Programledning med NUTEK som koordinator, vilket beräknas till 5 miljoner kronor per år.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår arbete på olika områden i linje med utredningens förslag. Inom NUTEK har 20 miljoner kronor avsatts under andra halvåret 1998 och första halvåret 1999 för industriella samverkansprojekt inom livsmedelsområdet. Detta innebär att även EU:s struktur-fondsmedel kan bli tillgängliga för insatsen. Det har vidare avsatts totalt 60 miljoner kronor för att genomföra ett sådant teknikspridningsprogram som föreslagits av utredningen. Teknikbrostiftelserna i Lund och Göteborg har avsatt ca 40 miljoner kronor för programmet. Som en komplettering till detta beviljade regeringen år 1998 ett bidrag på 20 miljoner kronor för kompetenshöjande insatser i livsmedelsindustrin. Medlen kommer att disponeras av Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB (SIK) för att täcka in de delar av landet som inte omfattas av de insatser som teknikbrostiftelserna svarar för. NUTEK har vidare, på regeringens uppdrag, i en rapport i december 1998 utrett förutsättningarna för inrättande av ett forskningsinstitut inom livsmedelsområdet i Kävlinge. NUTEK gör bedömningen att ett forskningsinstitut i Kävlinge, med de resurser, den inriktning och det huvudmannaskap som föreslås i rapporten, skulle kunna producera värdefull kunskap för livsmedelsindustrin och göra det med rimlig effektivitet under förutsättning att näringslivet satsar aktivt i institutet. NUTEK föreslår att institutet ges en forskningsinriktning mot konsument-, marknads- och produktutvecklingskunskap. För etablering bedömer NUTEK att det krävs ett engångsbelopp på 60 miljoner kronor. För närvarande har ingen part gjort några ekonomiska åtaganden.

Det bör också noteras att forskningsfrågor kommer att beröras i de tre tidigare nämnda propositionerna om organisationsfrågor inom näringspolitiken, om myndighetsorganisation för forskningsfinansiering och om forskningspolitik.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är likvärdiga konkurrensvillkor en princip som bör gälla alla delar av näringslivet och som också bör gälla i förhållande till motsvarande industrigrenar i aktuella konkurrentländer. Detta gäller självfallet också livsmedelsindustrin i allmänhet och den potatisförädlade indu-

strin i synnerhet. Som redovisats pågår beredningsarbete inom Regeringskansliet på flera av de områden som här är aktuella, bl.a. vad gäller energiskattesystemet och insatser för forskning och utveckling. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1999/2000:N224 (m).

Auktorisation, m.m.

Marknadsanpassat regelverk för tolkar

Motionerna

I motion 1999/2000:N273 (m, kd, fp) och i partimotion 1999/2000:N384 (kd) begärs – med likalydande motiveringar – att regeringen skall lägga fram förslag till ett nytt marknadsanpassat regelverk för tolkning. Invandringen har skapat behov av tolk- och översättningskompetens som kan medverka när myndigheter vill kommunicera med personer som har bristfälliga kunskaper i svenska, konstaterar motionärerna. Denna kompetens har ibland byggts upp i offentlig regi, men i takt med att verksamheten vuxit har utrymmet för privata företag ökat, säger motionärerna. De hävdar dock att myndigheter och kommuner inte alltid upphandlar tjänster från dessa företag på lika villkor. Motionärerna hänvisar till att Konkurrensverket har framfört uppfattningen att ett nytt och marknadsanpassat regelsystem för tolk- och översättningsverksamhet skulle underlätta etableringen av nya företag.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avslög våren 1999 ett motionsyrkande med begäran om förslag om nytt, marknadsanpassat regelsystem för tolkning, liknande de här aktuella. Utskottet hänvisade till pågående utredningsarbete (bet. 1998/99:NU11). I en reservation (m, kd, c, fp) följdes yrkandet upp.

Konkurrensverket föreslog i en skrivelse till regeringen i februari 1997 att en särskild utredning skall tillsättas med uppgift att utreda och analysera de förhållanden som gäller på marknaden för tolk- och översättningstjänster samt även lämna förslag till ett nytt, marknadsanpassat regelverk.

Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Gävleborgs län har haft regeringens uppdrag att undersöka hur respektive läns kommuner och landsting tillämpar de regelverk som styr tillhandahållandet av nödvändig tolkservice och att föreslå hur regleringen på området skall kunna förbättras ur konkurrenssynpunkt. Samråd har skett med Konkurrensverket. I rapporten Kommunal tolkservice (1999-10-14) från de fyra länsstyrelserna föreslås följande:

- en reduktion av kommunernas egen tolkförmedlingsverksamhet,
- att kommunerna görs uppmärksamma på reglerna i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling,
- att kommunerna förbättrar sin kompetens och sina rutiner vad gäller upphandlingsförfarandet.

Rapporten bereds för närvarande inom Näringsdepartementet.

Integrationsverket har, på regeringens uppdrag, analyserat myndigheternas användning av tolk. Verket skulle utreda om personer som inte behärskar svenska språket får tillgång till tolk hos myndigheterna i behövlig utsträckning. Vidare skulle verket utreda om kompetensen hos de tolkar som anlitas är tillfredsställande för de ärenden där deras tjänster används. Verket skulle även uppmärksamma tolkförmedlingarnas roll i sammanhanget. I Integrationsverkets rapport Tillgång till tolk – en samhällsservice föreslås följande:

- införande av ett sammanhållet regelverk för samhällets tolkservice som anger när en tolk skall användas och vilka kompetenskrav som skall ställas på tolkar som myndigheter anlitar vid sin myndighetsutövning,
- tillsättande av en utredning som skall se över tolkarnas utbildnings- och arbetsvillkor,
- införande av obligatorisk registrering och tillsyn av tolkförmedlingarna.

Rapporten bereds för närvarande inom Kulturdepartementet.

Utskottets ställningstagande

Inom Regeringskansliet – Närings- och Kulturdepartementen – pågår, som redovisats, beredningsarbete avseende regelsystemet för tolkverksamheten. I framför allt det arbete som bedrivs inom Näringsdepartementet är den fråga som tas upp i de här aktuella motionerna 1999/2000:N273 (m, kd, fp) och 1999/2000:N384 (kd), och som rör ökad konkurrensutsättning av tolkverksamheten, föremål för behandling. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de nämnda motionerna i berörda delar.

Auktorisation av teckenspråkstolkar

Motionerna

I motionerna 1999/2000:N289 (s), 1999/2000:So488 (kd) och 1999/2000:N288 (mp) begärs att auktorisation av teckenspråkstolkar skall införas. Motiveringarna bakom motionerna är likartade. I Sverige finns sedan år 1976 en auktorisation av tolkar i talade språk, konstaterar motionärerna. Kammarkollegiet är utfärdande myndighet. Teckenspråket har sedan år 1981 status som officiellt erkänt modersmål i Sverige. Språket är därmed jämställt med andra språk i vilka tolkauktorisation sedan länge är möjlig, anför motionärerna och anser att det är otvetydigt att teckenspråket är ett eget, självständigt språk.

1989 års handikapputredning föreslog år 1991 i ett delbetänkande en förordningsändring som skulle möjliggöra auktorisation av tolkar även i det svenska teckenspråket, säger motionärerna. Ändringsförslaget motiverades med att brukarna av teckenspråkstolkar och olika myndigheter sedan länge efterfrågat någon form av bevis på tolkens kompetens. Enligt motionärernas mening vore det av stort värde om någon form av auktorisation av tolkar kunde komma till stånd och utgöra en kvalitetsgaranti som kan tillförsäkra brukarna trygghet. Frågan om auktorisation har också stor betydelse för tolkarna själva som ett sätt att värna om yrkesetiken och respekten för den kompetens som tolkyrket kräver, anser motionärerna.

I en proposition våren 1993 instämde dåvarande socialministern Bengt Westerberg i Handikapputredningens förslag om behovet av en auktorisation, men menade att formerna för auktorisation behövde beredas ytterligare. Enligt vad motionärerna erfarit har dock frågan inte utretts eller beretts sedan dess, men från olika håll sägs behovet av att förverkliga utredningens förslag ha påtalats. När fler döva använder teckenspråkstolk i fler sammanhang, ställs också krav på en kvalitetsgaranti i form av en auktorisation, anför motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

För språktolkarna finns som påpekats en auktorisation enligt förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare, som Kammarkollegiet ansvarar för. Någon auktorisation av teckenspråkstolkar finns inte.

Som nämns i de här aktuella motionerna föreslog 1989 års handikapputredning i sitt delbetänkande En väg till delaktighet och inflytande: tolk för döva, dövblinda, vuxendöva, hörselskadade och talskadade (SOU 1991:97) en ändring i nyssnämnda förordning, som skulle möjliggöra auktorisation av tolkar även i det svenska teckenspråket. I proposition 1992/93:159 om stöd och service till vissa funktionshindrade meddelade – som också framhållits av motionärerna – dåvarande socialministern Bengt Westerberg beträffande auktorisation att han delade Handikapputredningens uppfattning att det bör finnas någon form av bevis eller garanti för den kompetens som teckentolksyrket kräver. Med hänsyn till vissa oklarheter i förslaget, bl.a. vad gäller formerna för auktorisation, ansågs frågan behöva beredas ytterligare. Enligt uppgift från Socialdepartementet har dock ingen ytterligare beredning skett.

Tolk- och översättarinstitutet hemställde i december 1995 i en skrivelse till regeringen (Utbildnings- och Civildepartementen) att Kammarkollegiet skall bemyndigas att, med medel från institutet, utreda formerna för en eventuell framtida auktorisation av tolkar för döva, dövblinda och vuxendöva. I skrivelsen anges att Tolk- och översättarinstitutet anser att det finns behov av auktorisation av i första hand teckenspråkstolkar. Auktorisationen innebär för tolkanvändarna en garanti för tolkarnas kvalitet, både när det gäller kunskapsnivån och etiskt handlande, sägs det i skrivelsen. Enligt uppgift från institutet har regeringen ännu inte svarat på skrivelsen. I budgetunderlaget för år 2000 upprepade Tolk- och översättarinstitutet sitt förslag om auktorisation. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet är frågan om auktorisation av teckenspråkstolkar under beredning. Avsikten var tidigare att departementet skulle ta ett större helhetsgrepp om frågan om teckenspråk, från grundskola till universitet. Nu är inriktningen i stället att en särskild utredare skall tillsättas med uppdrag beträffande teckenspråksutbildning. I detta arbete avses också frågan om auktorisation att tas upp. Beslut om ett utredningsuppdrag kan, enligt uppgift, dock komma att dröja, med hänsyn till arbetsbelastningen på departementet.

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i de här aktuella motionerna 1999/2000:N289 (s), 1999/2000:So488 (kd) och 1999/2000:N288 (mp) – att det förefaller rimligt att auktorisation av teckenspråkstolkar införs. Teckenspråket har, som nämnts, sedan snart 20 år likvärdig status med andra språk. Därmed tycks det följdriktigt att den tolkauktorisering som gäller för andra språk också införs för teckenspråk.

Utskottet noterar vidare att dåvarande socialministern Bengt Westerberg för närmare tio år sedan instämde i 1989 års handikapputrednings bedömning att det behövs en auktorisation. Frågan ansågs dock då behöva beredas ytterligare. Tolk- och översättarinstitutet har också såväl i skrivelse till regeringen som i budgetunderlag föreslagit införande av auktorisation.

Enligt utskottets mening är införande av auktorisation av teckenspråkstolkar en viktig fråga för den berörda gruppen. En auktorisation är en bekräftelse på att den som har blivit auktoriserad har de nödvändiga kunskaperna. Eftersom kvaliteten på kunskaperna ofta är ojämn, menar utskottet att ett införande av auktorisation är angeläget. Mot bakgrund av att så pass lång tid har förflutit sedan frågan senast behandlades i den aktuella propositionen, anser utskottet att det är nödvändigt att regeringen nu agerar i frågan. Som nämnts planerar Utbildningsdepartementet att tillsätta en utredning beträffande teckenspråksutbildning. I det sammanhanget väntas också frågan om auktorisation komma att tas upp. Utskottet förutsätter att detta arbete kommer i gång skyndsamt; ytterligare tidsutdräkt måste undvikas. Utskottet vill också påpeka att frågan om auktorisation kan behandlas separat och inte behöver kopplas samman med frågan om teckenspråksutbildning i övrigt. Med detta avstyrker utskottet de tre nämnda motionerna.

Auktorisation av restaurangidkare

Motionen

Frågan om speciella behörighetskrav för att driva restaurang eller sälja alkoholhaltiga drycker bör utredas, anförs det i motion 1999/2000:N253 (v). En övervägande del av näringsidkarna inom branschen, ca 80 %, omsätter mindre än 2 miljoner kronor och är i regel små familjeföretag, säger motionärerna. De större företagen svarar för hälften av branschens omsättning. Att driva en restaurang, pub eller liknande kräver kunskaper om en rad olika lagar och förordningar, såsom bestämmelser om livsmedelshandling, alkohollagstiftningen, arbetstidslagen, arbetsmiljölagen, socialtjänstlagen, skattelagen, m.fl., konstaterar motionärerna. En genomgång i Stockholms län under ledning av landshövding Ulf Adelson, benämnd Operation krogrensning, visade att det finns alla typer av kriminalitet i restaurangnäringen, bl.a. s.k. torpeder, beskydd, utpressning, smugglad sprit och smugglade varor samt illegal arbetskraft, säger motionärerna. De förordar införande av en speciell behörighet, ett s.k. restaurangkörkort. Lagbrott skulle medföra att behörigheten dras in, varigenom de som uppfyller gällande lagar och bestämmelser skulle få en bättre konkurrenssituation, säger motionärerna. Det skulle också underlätta för myndigheterna att göra effektiva kontroller.

Frågan om olika problem med oegentligheter inom restaurangbranschen har senast behandlats av Branschsaneringsutredningen (SOU 1997:111). Där har främst tagits upp frågor rörande skatteundandragande. Utredningen föreslog därvid införande av ett slags schablonminimiskatt, baserad på t.ex. antal bord. Utredningen har hittills inte lett till några åtgärder. Skälen mot en schablonminimiskatt är att den innebär en höjd etableringströskel och att den inte påverkar kontrollmöjligheten. Det finns vidare risk för att schablonminimiskatten i stället blir en maximiskatt. En sådan skatt överensstämmer inte heller med de allmänna principerna för företagsbeskattningen i Sverige.

Restaurangbranschen är föremål för en omfattande kontroll. För alkoholutskänkning krävs ett tillstånd från berörd kommun, som också utövar tillsyn över verksamheten. Vidare står restaurangnäringen under hälsomyndigheternas kontroll. Alkoholutredningen har i uppgift (dir. 1998:19 och dir. 1998:52) att bl.a. kartlägga hur alkohollagstiftningen tillämpas och hur tillsynen fungerar samt om erfarenheterna från tillämpningen visar att ändringar, förtydliganden eller tillägg behövs på särskilda punkter. Utredningen skall därvid bl.a. se över frågan om förutsättningar för återkallelse av tillstånd. Utredningsarbetet skall vara slutfört senast vid utgången av mars 2000.

Justitiedepartementet beslöt i december 1999 att till Alkoholutredningen överlämna en framställning från landshövding Ulf Adelson. I skrivelsen föreslås att det för serveringstillstånd enligt alkohollagen (1994:1738) skall införas krav på att tillståndshavaren dels skall registrera all försäljning av spritdrycker, vin och starköl i ett av myndighet godkänt kassaregister, dels ur registret skall ta fram ett kvitto och ge detta till kunden.

Ett liknande förslag har tidigare lagts fram av Branschsaneringsutredningen, som föreslog att ett särskilt brott, benämnt kassaregisterbrott, skall införas i 11 kap brottsbalken. Förslaget bereds inom Justitiedepartementet gemensamt med beredningen av Bulvanutredningens betänkande (SOU 1997:111) Bulvaner och annat. En proposition om åtgärder mot bulvaner och oseriösa rådgivare m.m. är planerad till maj 2000.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser som tidigare nämnts att likvärdiga konkurrensvillkor är en princip som bör gälla alla delar av näringslivet och som också bör gälla för företagen inbördes inom en enskild bransch. Att företag genom brott mot lagar och bestämmelser skulle tillskansa sig en bättre konkurrenssituation anser utskottet är oacceptabelt. Detta bör på alla sätt beivras. Utskottet anser dock inte – till skillnad från vad som förordas i den här aktuella motionen 1999/2000:N253 (v) – att införande av speciella behörighetskrav för att driva restaurang eller sälja alkoholhaltiga drycker är rätt väg att gå för att komma till rätta med de problem som kan förekomma inom branschen. Utskottet förordar i stället en effektiv tillsyn av gällande lagar och bestämmelser på olika områden, t.ex. beträffande skatter, alkohol, livsmedelshandling, arbetsmiljö och arbetstider. Med det anförda avstyrker utskottet den nämnda motionen.

Motionen

Regeringen bör lägga fram förslag om en lagreglerad auktorisation av begravningsentreprenörer och företag som transporterar avlidna, anför det i motion 1999/2000:N263 (m). Inom begravningsverksamheten finns ett näringslivskontrollerat auktorisationssystem genom medlemskap i Sveriges Begravningsbyråers Förbund (SBF), säger motionärerna. Detta innebär följande:

- alla anställda skall genomgå en 20-poängskurs på Teologiska högskolan i Stockholm,
- kunderna kan klaga hos SBF:s reklamationsnämnd,
- byråer som gör bouppteckningar skall vara ansvarsförsäkrade,
- företag som inte uppfyller SBF:s kompetenskrav kan uteslutas.

Enligt motionärernas uppfattning är begravningsverksamhet och transporter av avlidna ett område där höga krav måste ställas på etik, kompetens, kvalitet, ansvar,andel och övrig lämplighet. Begravningsbranschens auktorisationsregler är seriöst utformade och utgör ett exempel på en bra näringslivs-auktorisering, sägs det. SBF:s auktorisation omfattar dock enbart förbundets medlemmar, och motionärerna anser att begravningsverksamhet och transporter av avlidna skall omfattas av en lagreglerad auktorisering på liknande sätt som gäller för bevakningsföretag.

Vissa kompletterande uppgifter

Frågan om auktorisation av begravningsentreprenörer har, enligt uppgift från Näringsdepartementet, inte aktualiserats under överskådlig tid.

Någon lagstiftning som direkt avser begravningsceremonier finns inte. Lagstiftning som berör begravning är begravningslagen (1990:1144) och begravningsförordningen (1990:1147). Socialstyrelsen har också föreskrifter som gäller frågor i samband med dödsfall – SOSFS 1996:29 (M).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det system för frivillig auktorisation som medlemskap i Sveriges Begravningsbyråers Förbund innebär ett exempel på en bra, egeninitierad näringslivs-auktorisering. En fördel med systemet är att det ger konsumenterna en sorts kvalitetsdeklaration för de tjänster som de anslutna företagen kan erbjuda. En god kvalitet är viktig, eftersom det rör sig om tjänster som har med etik och moral att göra. Att det frivilliga auktorisationssystemet blir känt bör ingå som en del av branschorganisationens marknadsföring. Utskottet anser däremot inte att det finns skäl att införa en lagreglerad auktorisation på området. Avsteg från principen om näringsfrihet bör, enligt utskottets mening, ske endast i undantagsfall då mycket speciella omständigheter kräver det. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1999/2000:N263 (m).

Motionen

Riksdagen bör göra ett uttalande om näringsidkares identifikation, anför det i motion 1999/2000:N287 (s). På turistorter kan näringsverksamheten fördubblas under en kort tid, varvid diskussion om vart skatteintäkterna tar vägen kan uppstå, säger motionärerna. Det rör sig ofta om näringsidkare som inte är från trakten utan som tillfälligt etablerar en verksamhet. För att minimera förekomsten av tillfälliga näringsidkare som undviker att betala skatter och arbetsgivaravgifter, bör lagstiftningen ändras så att upplysning om näringsidkarens namn, postadress, telefonnummer och organisationsnummer (en identifikation) skall synliggöras vid t.ex. entrén, anför motionärerna. De anser att de som redan är registrerade och betalar F-skatt inte har något att dölja, medan övriga får ett incitament till att vara lagliga. En jämförelse kan, enligt motionärerna, göras med de förarbevis som sitter på synlig plats i taxibilarna.

Vissa kompletterande uppgifter

I lagen om tillfällig försäljning (1990:1183) stadgas att den som bedriver tillfällig försäljning från annan plats än näringsidkarens fasta tillverknings- eller försäljningsställe eller i omedelbar anslutning härtill skall på en väl synlig skylt lämna upplysning om näringsidkarens namn, postadress och telefonnummer.

Vad gäller Internethandel pågår inom EU ett arbete med ett direktiv avseende krav på information om säljarnas namn m.m.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner skäl att ännu en gång framhålla att likvärdiga konkurrensvillkor är en princip som bör gälla alla delar av näringslivet och som också bör gälla för företagen inbördes inom en enskild bransch. Att företag genom brott mot lagar och bestämmelser skulle tillskansa sig en bättre konkurrenssituation är oacceptabelt. Detta bör på alla sätt beivras. Utskottet anser däremot inte att åtgärder skall riktas mot en speciell grupp av företag – i den här aktuella motionen 1999/2000:N287 (s) berörs näringsidkare som tillfälligt etablerat en verksamhet på en turistort. Utskottet förordar i stället en effektiv tillsyn av att gällande lagar och bestämmelser följs på olika områden, t.ex. i fråga om skatter, alkohol, livsmedelshantering, arbetsmiljö och arbetstider. Med det anförda avstyrker utskottet den nämnda motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *näringspolitikens inriktning* att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi213 yrkande 6, 1999/2000:Sk692 yrkande 17, 1999/2000:N205, 1999/2000:N239 yrkande 1, 1999/2000:N272 yrkandena 1, 2 och 4, 1999/2000:N335,

1999/2000:N360, 1999/2000:N361 yrkandena 1, 3 och 4, 1999/2000:N384 yrkande 1, 1999/2000:N386 yrkande 13, 1999/2000:N387 yrkandena 1, 3 och 4, 1999/2000:N389 yrkande 2, 1999/2000:A230 yrkande 11 och 1999/2000:A805 yrkande 15,

res. 1 (m, kd, c, fp)

2. beträffande *statliga företag*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Fi211 yrkande 10, 1999/2000:Sk692 yrkande 18, 1999/2000:N201, 1999/2000:N264, 1999/2000:N319, 1999/2000:N322 yrkande 2, 1999/2000:N341 och 1999/2000:N384 yrkande 26,

res. 2 (m, kd, c, fp)

3. beträffande *regelförenkling*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 19, 1999/2000:N214 yrkande 20, 1999/2000:N218, 1999/2000:N223, 1999/2000:N236, 1999/2000:N265, 1999/2000:N268, 1999/2000:N273 yrkandena 24–26 och 28–31, 1999/2000:N277 yrkande 7, 1999/2000:N294, 1999/2000:N323, 1999/2000:N324 yrkande 2, 1999/2000:N384 yrkandena 4, 5, 7, 8 och 14 och 1999/2000:N386 yrkande 2,

res. 3 (m, kd, c, fp)

4. beträffande *småföretagsutveckling*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sk694 yrkande 1, 1999/2000:N269, 1999/2000:N273 yrkandena 33, 34, 37 och 38, 1999/2000:N312, 1999/2000:N387 yrkandena 13 och 15 och 1999/2000:A230 yrkande 12,

res. 4 (m, kd, c, fp)

5. beträffande *kapitalförsörjning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sf615 yrkande 5, 1999/2000:N206, 1999/2000:N250, 1999/2000:N296, 1999/2000:N305, 1999/2000:N327 yrkande 3, 1999/2000:N361 yrkande 2, 1999/2000:N384 yrkande 15, 1999/2000:N386 yrkande 11, 1999/2000:N387 yrkande 12 och 1999/2000:A230 yrkande 19,

res. 5 (m, kd, c, fp)

6. beträffande *stöd till uppfinnare och innovatörer*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N232 och 1999/2000:N384 yrkande 24,

res. 6 (m, kd, c, fp)

7. beträffande *teknikspridning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N239 yrkande 4 och 1999/2000:N363,

res. 7 (m, kd, c, fp)

8. beträffande *kvinnors företagande*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N214 yrkande 7, 1999/2000:N248, 1999/2000:N361 yrkande 5, 1999/2000:N384 yrkande 19, 1999/2000:N387 yrkande 16 och 1999/2000:A231 yrkande 14,

res. 8 (m, kd, c, fp)

9. beträffande kooperativa frågor

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N212 yrkande 2, 1999/2000:N290, 1999/2000:N337, 1999/2000:N348, 1999/2000:N387 yrkande 18 och 1999/2000:N388 yrkande 20,

res. 9 (m, kd, fp) – motiv.

res. 10 (c)

10. beträffande *turism*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr201 yrkande 12, 1999/2000:N229, 1999/2000:N238 yrkandena 1–3, 5 och 6, 1999/2000:N324 yrkandena 1 och 3 och 1999/2000:N388 yrkande 16,

res. 11 (m, kd, c, fp)

11. beträffande *regionala tillväxtavtal*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N214 yrkande 6, 1999/2000:N327 yrkande 1, 1999/2000:N340 yrkande 8 och 1999/2000:N367 yrkande 2,

res. 12 (m, kd, fp)

12. beträffande *vidareförädling av skogsråvara*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:MJ306 yrkande 5, 1999/2000:N302, 1999/2000:N308 och 1999/2000:N389 yrkandena 5 och 6,

13. beträffande *livsmedelsindustrin*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N224,

14. beträffande *marknadsanpassat regelverk för tolkning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N273 yrkande 15 och 1999/2000:N384 yrkande 11,

res. 13 (m, kd, c, fp)

15. beträffande *auktorisering av teckenspråkstolkare*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:So488 yrkande 5, 1999/2000:N288 och 1999/2000:N289,

res. 14 (m, kd, c, fp)

16. beträffande *auktorisering av restaurangidkare*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N253,

17. beträffande *auktorisering av begravningsentreprenörer*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N263,

18. beträffande *krav på näringsidkares identifikation*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N287.

Stockholm den 21 mars 2000

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist

Reservationer

1. Näringspolitikens inriktning (mom. 1)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om näringspolitikens inriktning bort ha följande lydelse:

Utskottets syn på näringspolitikens inriktning överensstämmer med den som redovisas i de här aktuella motionerna från företrädare för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet. Kraven på goda villkor för företagande och investeringar ökar i takt med den pågående internationaliseringen. Näringsklimatet måste utformas så att Sverige klarar att tävla med de mest konkurrenskraftiga delarna av världen. Därför är det viktigt att undanröja de faktorer som hämmar företagande, jobb och tillväxt och som kan påverkas genom den inhemska politiken.

Enligt utskottets mening är det glädjande att det för närvarande går bättre för den svenska ekonomin och att fler nu får jobb. Samtidigt noterar utskottet att företagskonkurserna i Sverige ökade med 18 % mellan februari 1999 och februari 2000, enligt statistik från kreditupplysningsföretaget UC. Vidare kan noteras att antalet nystartade företag minskade med 9 % mellan åren 1997 och 1998, enligt statistik från Statistiska centralbyrån.

Utskottet anser att i det något förbättrade ekonomiska läge som Sverige ändå för närvarande befinner sig, måste tillfället tas att genomföra ett antal viktiga strukturreformer för att en uthållig och långsiktigt god tillväxt skall kunna upprätthållas. Ett mer dynamiskt företagande och fler riktiga arbeten kräver insatser på flera områden, i första hand i fråga om skatterna, arbetsmarknaden, Sveriges engagemang i EU och kunskapsutvecklingen. På samtliga dessa områden saknar regeringen ett alternativ som har förutsättningar att fungera.

Misstroendet mot regeringens näringspolitik växer och påverkar både investeringar och företagens förutsättningar att skapa nya arbetstillfällen. Kritiken mot regeringens näringspolitik är, enligt utskottets mening, välgrundad. På område efter område har regeringen slagit in på en kurs som försämrar förutsättningarna för företagande. Det gäller Europapolitiken, skatterna, utbildningsområdet – med kompetensflykt som följd – och arbetsmarknadsreglerna. Man kan tala om en öppen förtroendekris, där regeringen alltmer tappar kontakten med verkligheten. Det som nu krävs är en politik som skapar de nödvändiga förutsättningarna för tillväxt och nya jobb.

Politikernas uppgift är att skapa generellt goda villkor för företagandet, med goda och stabila regler. Statens roll i samhällsekonomin är att sätta

ramar och att övervaka reglerna på marknaden, att ansvara för samhällsplanering och infrastruktur samt att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt.

Attityden till företagande är av största vikt. Regeringen visar sammantaget genom sin politik en bristande förståelse för företagaren som person. I små företag går det inte att särskilja företagets ekonomi från ägarens ekonomi. Skatter som slår mot ägarnas ekonomi slår också mot deras företag och därmed mot möjligheterna till nya och växande företag. Om inte arbete, risktagande och ägande tillåts löna sig, kommer få att vilja sätta sin egen och familjens ekonomi på spel för att starta och driva företag. Företagande är inte ett yrke i vanlig bemärkelse; det är ett sätt att leva, en livsform.

Sverige måste få ett mer småföretagsvänligt klimat. Speciellt bör åtgärder som främjar tjänstesektorns utveckling vidtas. En viktig strukturereform är att de största kunskapsbranscherna – utbildning och vård – öppnas för privata initiativ, konkurrens och friare tjänsteproduktion. Eftersom dessa sektorer motsvarar en så stor del av den totala ekonomin spelar utvecklingen i dessa en central roll för hela ekonomins utveckling. Alla erfarenheter från avregleringar visar att tjänsteutbudet ökar, kostnaderna går ner och funktionen i ekonomin förbättras. Detta ger också de offentligtanställda större valmöjligheter och möjlighet att förverkliga egna idéer om arbetets organisation m.m. Inte minst gäller det kvinnor, vars arbetsinsatser i många fall hämmas i den offentliga verksamhetens stelheter.

I en nyligen publicerad rapport från Invest in Sweden Agency (ISA), Klimatet för utländska investeringar i Sverige, redovisas de styrkor och svagheter som utländska företag i Sverige upplever i det svenska företagsklimatet. Som styrkor nämns hög kompetens/utbildningsnivå, låg företagsbeskattning, låga räntor och en bra infrastruktur, och bland svagheter nämns skattetrycket, personbeskattningen och svårigheter att rekrytera/behålla arbetskraft. De mest efterfrågade åtgärderna för att viljan att expandera i Sverige skall öka är, enligt rapporten, lägre arbetskraftskostnader, lägre skattetryck och mer flexibla arbetsrättsregler. Regeringens oförmåga att komma till rätta med svagheter på det näringspolitiska området är, enligt utskottets mening, oroande.

Det är utskottets uppfattning att alla politiska krafter bör samlas för att skapa förutsättningar för investeringar, företagande och nya jobb. Den tidigare värdegemenskapen – om att i Sveriges intresse arbeta för tillväxt och nya jobb och med bibehållen industriproduktion inom landet – har regeringen övergivit. Misstroendet beror på regeringens kursval i fråga om skatte-, konkurrens-, avreglerings-, privatiserings- och arbetsrättsområdena.

Riksdagen bör ställa sig bakom vad utskottet här har anfört beträffande den allmänna inriktningen av näringspolitiken. Därmed tillstyrks motionerna 1999/2000:Sk692 (m), 1999/2000:A805 (m), 1999/2000:N335 (m), 1999/2000:N205 (m), 1999/2000:N239 (m), 1999/2000:N272 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:N360 (c), 1999/2000:N389 (c), 1999/2000:N361 (fp), 1999/2000:N386 (fp) och 1999/2000:A230 (fp) i berörda delar. Motion 1999/2000:Fi213 (mp) avstyrks samtidigt i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *näringspolitikens inriktning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 17, 1999/2000:N205, 1999/2000:N239 yrkande 1, 1999/2000:N272 yrkandena 1, 2 och 4, 1999/2000:N335, 1999/2000:N360, 1999/2000:N361 yrkandena 1, 3 och 4, 1999/2000:N384 yrkande 1, 1999/2000:N386 yrkande 13, 1999/2000:N387 yrkandena 1, 3 och 4, 1999/2000:N389 yrkande 2, 1999/2000:A230 yrkande 11 och 1999/2000:A805 yrkande 15 och med avslag på motion 1999/2000:Fi213 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

2. Statliga företag (mom. 2)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om statliga företag bort ha följande lydelse:

När det gäller frågan om statliga företag överensstämmer utskottets syn med den som kommer till uttryck i motionerna 1999/2000:N322 (m), 1999/2000:Sk692 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N201 (kd), 1999/2000:Fi211 (c) och 1999/2000:N319 (fp). Statens främsta näringspolitiska uppgift är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa betingelser för långsiktig tillväxt. Om staten samtidigt uppträder som ägare och som utformare av de regler som gäller för näringslivets verksamhet uppstår en rad problem, bland vilka följande kan nämnas: risk för konkurrenssnedvridning, risk för inoptimala investeringsbeslut samt svårigheter att tillföra kapital till företag som behöver kapital för expansion. Grundprincipen måste, enligt utskottets mening, vara att konkurrensutsatt verksamhet skall bedrivas i privat regi.

Det arbete som påbörjades under fyrtioårsregeringen med att minska statens företagsägande bör, enligt utskottets uppfattning, återupptas. Med en privatisering av statliga företag uppnås en tydligare ägarroll, kommersiellt mer kompetenta företag och en ökad aktiespridning. Sammanlagt inbringade de försäljningar som gjordes under den borgerliga regeringen ett betydande belopp till statskassan, vilket minskade statens upplåningsbehov med motsvarande summa. Försäljningen ledde också till en spridning av aktieägandet till grupper som inte tidigare innehåft aktier och därmed till en breddning av riskkapitalmarknaden.

Riksdagen bör således begära att regeringen lägger fram en plan för försäljning av statliga företag i enlighet med vad som här har angetts. Dessutom anser utskottet att Telia omgående bör privatiseras. Till frågan om statens aktier i Telia återkommer emellertid utskottet senare under våren 2000. Med det nu anförda blir de nyssnämnda motionerna i sak tillgodosedda i aktuella delar.

När det gäller yrkandet i motion 1999/2000:N341 (s) om kvinnorepresentationen i de statliga bolagens styrelser konstaterar utskottet att denna uppgår till närmare 30 %, att jämföra med motsvarande andel hos de börsnoterade

bolagens styrelser där den ligger på 3–4 %. Något behov av ett riksdagsuttalande i frågan kan utskottet inte se och avstyrker därmed motionen. Även motion 1999/2000:N264 (mp) som gäller begränsning av antalet styrelseuppdrag per person avstyrks; den vägledande principen vid tillsättning av styrelserepresentanter bör självfallet vara att de mest lämpade personerna utses.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *statliga företag*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Fi211 yrkande 10, 1999/2000:Sk692 yrkande 18, 1999/2000:N201, 1999/2000:N319, 1999/2000:N322 yrkande 2 och 1999/2000:N384 yrkande 26 och med avslag på motionerna 1999/2000:N264 och 1999/2000:N341 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

3. Regelförenkling (mom. 3)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om regelförenkling bort ha följande lydelse:

Sverige måste få ett mer småföretagsvänligt klimat. Politikernas uppgift är att skapa generellt goda villkor för företagandet, med goda och stabila regler. Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i de här aktuella motionerna – att frågan om regelförenkling för småföretagen är mycket viktig ur tillväxtsynpunkt. Det måste ske en radikal förändring av myndigheternas förhållningssätt till småföretagen; myndigheterna måste betrakta småföretagen ur ett kundperspektiv.

Småföretagsdelegationen har, som redovisats, i sina rapporter lämnat ett omfattande underlag med många förslag om förändringar. Utskottet välkomnar att Näringsdepartementet nu har gjort ett försök till avstämning av delegationens förslag. Den gruppering som departementet gör kan dock inte anses oomtvistlig. Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), som följer utvecklingen på regelförenklingsområdet noga, redovisar en annorlunda bild. Enligt en lägesrapport i november 1999 klassificeras mer än hälften av förslagen (56 %) som icke genomförda, medan 28 % sägs vara under utredning. Enligt Näringsdepartementet har beslut fattats och förslagen är under genomförande i fråga om 26 % av förslagen, medan 31 % är under utredning eller beredning. 27 % av förslagen anges av Näringsdepartementet som inte prioriterade eller avses inte föranleda någon åtgärd från regeringens sida. Näringsdepartementets och SAF:s sammanställningar uppvisar således olika bilder.

SAF har varje år sedan år 1994 låtit Demoskop AB mäta företagarnas egna bedömningar av utvecklingen på regelområdet och hur de upplever sina myndighetskontakter. Enligt den senaste undersökningen avseende november 1999 upplever företagen en fortgående försämring. Varje år har ungefär hälften av företagarna ansett att reglerna ökat i antal och blivit svårare att följa samt att kravet på uppgiftslämnande ökat. Det är bara några enstaka

procent av företagen som upplevt lättnader i regelbördan. Företagen uppger vidare att antalet myndighetskontakter ökar. Sammantaget visar undersökningen att företagarna upplever en växande regleringsbörda. Det är företagarnas egna bedömningar, anser utskottet, som bör utgöra måttstocken för hur betungande regelsystemet är.

Enligt utskottets mening kan – och bör – de flesta av Småföretagsdelegationens förslag omedelbart genomföras. Regeringen har, trots den tid som förflutit, endast vidtagit vissa åtgärder. De flesta av dessa är dock inte konkreta förändringar och förenklingar, utan aviseringar om framtida åtgärder eller beslut om uppdrag, där det är osäkert vad dessa kommer att resultera i. Utskottet anser att det nu är hög tid för regeringen att gå från ord till handling.

Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen anmoda regeringen att omedelbart vidta åtgärder, som kan grupperas under fyra rubriker, nämligen Mål för regelförenklingsarbetet, Organisation av regelförenklingsarbetet, Konkreta sakåtgärder och Kommunal näringsverksamhet. Under respektive rubrik bör följande åtgärder vidtas:

Mål för regelförenklingsarbetet

- Ett tydligt och kvantifierbart mål bör formuleras för regelförenklingsarbetet.
- Alla regler som berör företagare skall ha granskats under innevarande mandatperiod i syfte att förenkla och minska regelmassan.
- Företagens uppgiftslämnande bör minskas och förenklas.

Organisationen av regelförenklingsarbetet

- Arbetet med regelförenkling bör ledas från högsta politiska nivå, genom en särskild grupp i Statsrådsberedningen.
- Ett näringslivets regelråd, med företrädare för företag, forskare och organisationer, bör inrättas. Rådet bör delta i Regeringskansliets löpande arbete med att testa förslag till nya regler ur ett småföretagsperspektiv.

Konkreta sakåtgärder

- En solnedgångsparagraf bör införas, innebärande att alla företagsregler skall genomgå en rullande översyn och att de som inte använts på fem år eller mer skall slopas.
- En försöksverksamhet med tidsbegränsade regler bör genomföras.
- Vid registrering av företag bör bara en myndighet behöva kontaktas, och det bör kunna ske via Internet.
- Staten bör svara för ett Internetbaserat informationssystem för företagare.
- Myndigheterna bör ges i uppdrag att lämna bindande löften om hur lång tid det tar att avgöra ett ärende.
- Myndigheterna bör i sina årsredovisningar redovisa hur service- och informationskraven gentemot företagen klarats av.

Kommunal näringsverksamhet

- Prövning av kommunal kompetens att driva affärsverksamhet bör ske.
- Konkurrensneutralitet mellan offentliga och privata aktörer bör gälla.

Även de förslag från Småföretagsdelegationen som ligger på andra utskotts ansvarsområden bör beredas och genomföras med skyndsamhet.

Den före detta chefen för SimpLex-kommissionen har, som nämnts, informerats utskottet om erfarenheterna av sitt arbete. Den inblick i hur regelförenklingsarbetet bedrivs inom Regeringskansliet som utskottet har fått har varit mycket nedslående. Det organ som skulle driva förenklingsarbetet har uppenbarligen malts ned av den interna byråkratin inom Regeringskansliet. Detta styrker utskottet i uppfattningen att regelförenklingsarbetet måste ledas från högsta politiska nivå.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad utskottet här har angett. Därmed blir samtliga nu aktuella motioner, 1999/2000:Sk692 (m), 1999/2000:N218 (m), 1999/2000:N223 (m), 1999/2000:N294 (m), 1999/2000:N273 (m, kd, fp), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N277 (kd), 1999/2000:N323 (kd), 1999/2000:N324 (kd), 1999/2000:N268 (kd, m, c, fp), 1999/2000:N214 (c), 1999/2000:N236 (c), 1999/2000:N265 (c) och 1999/2000:N386 (fp), tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *regelförenklning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk692 yrkande 19, 1999/2000:N214 yrkande 20, 1999/2000:N218, 1999/2000:N223, 1999/2000:N236, 1999/2000:N265, 1999/2000:N268, 1999/2000:N273 yrkandena 24–26 och 28–31, 1999/2000:N277 yrkande 7, 1999/2000:N294, 1999/2000:N323, 1999/2000:N324 yrkande 2, 1999/2000:N384 yrkandena 4, 5, 7, 8 och 14 och 1999/2000:N386 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Småföretagsutveckling (mom. 4)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om småföretagsutveckling bort ha följande lydelse:

Det är av avgörande betydelse för Sveriges framtid att det tillkommer flera nya småföretag och att de befintliga småföretagen växer. För att främja en sådan utveckling bör åtgärder i linje med dem som föreslås i motionerna 1999/2000:Sk694 (m), 1999/2000:N273 (m, kd, fp), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:N269 (fp, m, kd, c) och 1999/2000:A230 (fp) vidtas. Det rör sådant som inrättande av ett virtuellt utbildningscentrum, underlättande av rekrytering av akademiker till småföretag, genomförande av en översyn av de offentligt stödda aktörerna inom företagsutvecklingsområdet, tillsättande av en utredning om ensamföretagarens situation, tillsättande av en utredning med uppgift att föreslå åtgärder för utveckling av företagskompetens och samverkan inom vård och omsorgssektorn, avsättning av medel inom Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för att initiera, stimulera, utveckla, bedriva och sprida forskning om småföretagssamverkan.

Vidare bör större ansträngningar göras för att underlätta för invandrare som vill starta företag. Ett generellt gott företagsklimat är visserligen det viktigaste, men som sägs i vissa av motionerna krävs också särskilda insatser. Andelen personer med invandrarbakgrund bör således öka i de organ som har hand om företagsfrågor, t.ex. hos ALMI och NUTEK. Verksamheten bör också förläggas dit där människorna finns.

Riksdagen bör sålunda genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet här har anfört, varigenom de nämnda motionerna blir tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. Motion 1999/2000:N312 (s) med förslag om ökad utbildning av företagare avstyrks däremot av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *småföretagsutveckling*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk694 yrkande 1, 1999/2000:N269, 1999/2000:N273 yrkandena 33, 34, 37 och 38, 1999/2000:N387 yrkandena 13 och 15 och 1999/2000:A230 yrkande 12 och med avslag på motion 1999/2000:N312 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Kapitalförsörjning (mom. 5)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kapitalförsörjning bort ha följande lydelse:

Önskemålet om att komma till rätta med problemen för nya och befintliga småföretag – inte minst högteknologiska – att få tillgång till riskkapital ligger bakom de här aktuella motionerna 1999/2000:N250 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N206 (kd), 1999/2000:N327 (kd), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:Sf615 (fp), 1999/2000:N386 (fp), 1999/2000:A230 (fp) och 1999/2000:N361 (fp). Utskottet anser att riksdagen bör anmoda regeringen att tillse att de olika frågor som tas upp i motionerna blir föremål för utredning och beredning, antingen inom ramen för det arbete som pågår inom Närings- och Finansdepartementen eller på annat sätt. Därmed blir de nämnda motionerna i sak tillgodosedda. Även motionerna 1999/2000:N296 (v) och 1999/2000:N305 (v) blir i huvudsak tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *kapitalförsörjning*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Sf615 yrkande 5, 1999/2000:N206, 1999/2000:N250, 1999/2000:N296, 1999/2000:N305, 1999/2000:N327 yrkande 3, 1999/2000:N361 yrkande 2, 1999/2000:N384 yrkande 15, 1999/2000:N386 yrkande 11, 1999/2000:N387 yrkande 12 och 1999/2000:A230 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Stöd till uppfinnare och innovatörer (mom. 6)

1999/2000:NU13

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om stöd till uppfinnare och innovatörer bort ha följande lydelse:

Som anförs i motionerna 1999/2000:N232 (m) och 1999/2000:N384 (kd) tas uppfinningar och innovationer inte tillräckligt väl om hand i Sverige. Det viktigaste är att det råder ett generellt sett gott företagsklimat, men på vissa områden behövs kompletterande insatser. Ytterligare åtgärder bör således vidtas för att främja kommersialiseringen av uppfinningar och innovationer. Det är vidare av stor betydelse att tillräckliga resurser satsas på forskning och utveckling och att åtgärder vidtas för att underlätta för småföretag att ta del av detta arbete. I detta sammanhang bör uppmärksammas möjligheterna att bilda s.k. BIC-organisationer, som har som syfte att bistå unga, teknikbase-erade tillväxtföretag. Vidare bör möjligheterna att i större utsträckning tillämpa innovativ teknikupphandling undersökas. Självfallet skall därvid de regler som ställs enligt lagen om offentlig upphandling iakttas. Även olika åtgärder på det immaterialrättsliga området bör övervägas.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med det anförda. Därmed blir de nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *stöd till uppfinnare och innovatörer*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:N232 och 1999/2000:N384 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

7. Teknikspridning (mom. 7)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om teknikspridning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:N239 (m) – att regeringen bör anmodas att lägga fram förslag till ökad rörlighet för kunskap och forskningsresultat mellan universitet och företag. Teknikbrostiftelserna och teknikparkerna bör därvid ges ökad kraft. Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet anför; motionen tillstyrks därmed.

Förslaget i motion 1999/2000:N363 (v) om att förlägga forskning inom miljöanpassad transportteknik till Västra Götaland bör avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *teknikspridning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:N239 yrkande 4 och med avslag på motion 1999/2000:N363 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

1999/2000:NU13

8. Kvinnors företagande (mom. 8)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kvinnors företagande bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i motionerna 1999/2000:N248 (m), 1999/2000:N384 (kd), 1999/2000:N214 (c), 1999/2000:N387 (c), 1999/2000:N361 (fp) och 1999/2000:A231 (fp) – att en viktig uppgift inom näringspolitiken är att särskilt stödja kvinnors företagande. Det finns en stor utvecklingspotential bland kvinnliga företagare. Enligt utskottets mening är det angeläget att fler kvinnor blir företagare. Att identifiera vilka omständigheter som utgör hinder för kvinnor att starta företag och vidta åtgärder för att eliminera dessa är, enligt utskottets mening, en angelägen uppgift inom näringspolitiken.

Viktiga åtgärder för att främja kvinnors företagande är, som föreslås i några av de aktuella motionerna, att stärka etableringsfriheten i den offentliga sektorn, att upphandling av kommunal verksamhet sker i konkurrens och att avknoppningar av offentlig verksamhet uppmuntras. Det är också angeläget att de stöd som lämnas av offentligt finansierade aktörer är utformade med hänsyn till kvinnors förutsättningar och krav. I det sammanhanget är det väsentligt att den forskning som bedrivs om småföretag och entreprenörer också beaktar kvinnors företagande.

Utskottet vill vidare erinra om vad som anfördes i en reservation (m, kd, c, fp) i utskottets anslagsbetänkande hösten 1999 rörande NRC-verksamheten. Där sades att integreringen av NRC-verksamheten i NUTEK:s ordinarie verksamhet riskerar att försvaga den förstnämnda verksamheten. Riskerna ansågs uppenbara att det som skall vara "allas ansvar" i stället blir "ingens ansvar". Erfarenheterna från arbetet med de regionala tillväxtavtalen visar att jämställdhetsaspekter inte automatiskt beaktas, utan att särskilda insatser fortfarande kan vara nödvändiga, påpekades det. En tydlig markering ansågs behövas, t.ex. genom att verksamheten i regleringsbrevet skulle tilldelas en särskild anslagspost.

Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet här har anförat rörande kvinnors företagande. Därmed blir de nämnda motionerna i sak tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks i huvudsak av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *kvinnors företagande*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:N214 yrkande 7, 1999/2000:N248, 1999/2000:N361 yrkande 5, 1999/2000:N384 yrkande 19 och 1999/2000:A231 yrkande 14 och med anledning av mot-

9. Kooperativa frågor (mom. 9, motiveringen)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser att utskottets ställningstagande i avsnittet om kooperativa frågor bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kooperativa företag bör behandlas på ett likvärdigt sätt med andra företagsformer. Enligt utskottets mening bör över huvud taget en generell verkande näringspolitik eftersträvas. Det finns ingen grund för att påstå att kooperativa företag är missgynnade. Några ytterligare åtgärder för att främja de kooperativa företagen anser utskottet inte erfordras och avstyrker därmed de här aktuella motionerna 1999/2000:N290 (s), 1999/2000:N337 (s), 1999/2000:N348 (s), 1999/2000:N212 (c), 1999/2000:N387 (c) och 1999/2000:N388 (mp) i berörda delar.

10. Kooperativa frågor (mom. 9)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om kooperativa frågor bort ha följande lydelse:

Det kooperativa företagandet bör – enligt utskottets mening och i likhet med vad som anförs i motionerna 1999/2000:N212 (c) och 1999/2000:N387 (c) – ges bättre möjligheter att utvecklas. Detta kan ske på olika sätt. Ett sätt är att skapa ökad tillgång till lokalt/regionalt riskkapital för kooperativa företag. Dalarnas län kan ses som ett exempel på en region där kooperativa lösningar har nått stor framgång både vad gäller social service och tillkomsten av nya arbetstillfällen.

Det krävs också ökad rådgivning och fler projektinriktade åtgärder. Personalkooperativ är, enligt utskottets mening, en företagsform som har goda förutsättningar att vinna ökad spridning. Framför allt för verksamhet inom den offentliga sektorn är denna företagsform lämplig och här finns det, anser utskottet, en stor utvecklingspotential.

Riksdagen bör, genom ett uttalande, ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Därmed blir de nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks av utskottet. Även motion 1999/2000:N290 (s) blir tillgodosedd och tillstyrks sålunda. De andra här aktuella motionerna, 1999/2000:N337 (s), 1999/2000:N348 (s) och 1999/2000:N388 (mp), blir också till viss del tillgodosedda vad avser andemeningen i motionstexterna, men de formella yrkan- dena avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande kooperativa frågor

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:N212 yrkande 2, 1999/2000:N290 och 1999/2000:N387 yrkande 18 och med avslag på motionerna 1999/2000:N337, 1999/2000:N348 och 1999/2000:N388

11. Turism (mom. 10)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om turism bort ha följande lydelse:

Turistnäringen är sysselsättningsintensiv och har stor betydelse i många regioner, inte minst i glesbygden. Näringen spelar en viktig roll i arbetet med att komma till rätta med arbetslösheten. I motionerna 1999/2000:N238 (kd) och 1999/2000:Kr201 (c) föreslås olika åtgärder för att förbättra situationen för turistnäringen, åtgärder som utskottet i huvudsak ställer sig bakom. Inledningsvis vill utskottet framhålla att det absolut viktigaste är att det skapas generellt goda villkor för företagandet. Vidare är det viktigt att de regler som gäller för företagen inom turistnäringen är långsiktigt stabila och likvärdiga med dem i andra länder och i andra näringar. Det gäller skatteregler, förutsättningar för finansiering och insatser för marknadsföring. Likvärdiga konkurrensförhållanden bör också råda för olika kategorier av aktörer. Kommuner och ideella föreningar bör inte, genom de speciella regler och möjligheter som gäller för dessa båda kategorier, kunna konkurrera ut privata företag.

Det behövs också ett sektorsövergripande arbetssätt, där alla berörda instanser på lokal och regional nivå samverkar för att skapa förutsättningar för en lönsam turistnäring. Ett område där en bättre samordning skulle behövas gäller regler för kontroll och tillsyn inom turistområdet. Vissa myndighetskontroller som inte kräver specialkompetens skulle sålunda kunna samordnas. Inspektionstätteten bör också anpassas till om problem har uppstått eller inte. När det gäller landsbygdsturismen är en väl fungerande infrastruktur en av grundpelarna.

Utskottet vill också erinra om ett ställningstagande som gjordes i en reservation (m, kd, c, fp) i anslagsbetänkande 1999/2000:NU1 hösten 1999. Där förordades att en utvärdering av de statliga insatserna på turistområdet bör göras. Skälen till att en utvärdering behövs är flera. Ett skäl är att all statlig verksamhet bör granskas kontinuerligt. Den nuvarande organisationen på turistområdet har varit i kraft i mer än fyra år, vilket gör det motiverat med en utvärdering. Ett annat skäl är risken för konkurrensnedvridning. Offentlig näringsverksamhet och bidrag till enskilda företag riskerar att snedvrider konkurrensen inom turistnäringen. I reservationen angavs att anslagsnivån för turistfrämjandet bör hållas oförändrad.

Riksdagen bör anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad utskottet har anförut. Därmed blir de två nämnda motionerna tillgodosedda i berörda delar. Övriga här aktuella motioner, 1999/2000:N229 (v), 1999/2000:N324 (kd) och 1999/2000:N388 (mp), avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *turism*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Kr201 yrkande 12 och 1999/2000:N238 yrkandena 1–3, 5 och 6 och med avslag på motionerna 1999/2000:N229, 1999/2000:N324 yrkandena 1 och 3 och 1999/2000:N388 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Regionala tillväxtavtal (mom. 11)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om regionala tillväxtavtal bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den avvaktande hållning till de regionala tillväxtavtalen som intas i motion 1999/2000:N340 (m). För att tillväxt skall komma till stånd är det absolut viktigaste att det skapas generellt goda villkor för företagandet och att det råder konkurrens på lika villkor. Det finns en inbyggd risk i arbetet med tillväxtavtalen att särintressen – såsom särskilda företag, branscher eller regioner – kan komma att gynnas på bekostnad av andra. I så fall hämmas tillväxten i stället för att främjas. Utskottet konstaterar också att inga nya medel ställs till förfogande för tillväxtavtalen. Riksdagen bör genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet har anfört rörande tillväxtavtalen. Därmed tillstyrks den nämnda motionen i berörd del.

Utskottet noterar vidare att grupper som det borde ha varit angeläget att engagera i arbetet med tillväxtavtalen har varit representerade i alltför liten utsträckning. Det gäller t.ex. företagare, kvinnor och invandrare. I de andra här aktuella motionerna, 1999/2000:N367 (v), 1999/2000:N327 (kd) och 1999/2000:N214 (c), är frågan om kvinnors deltagande i arbetet med tillväxtavtalen föremål för yrkande. Av rapporten om tillväxtavtalen framgår, som nämnts, att jämställdhetsperspektiv nästan helt saknas. Detta är – anser utskottet – helt oacceptabelt. Några län har visserligen kommit en bit på väg, och flera län anger att de framöver kommer att intensifiera arbetet på området, men detta är, enligt utskottets mening, inte tillräckligt. Utskottet utgår från att frågan om kvinnors deltagande i arbetet med tillväxtavtalen lyfts fram på ett mer påtagligt sätt än vad som hittills varit fallet. Med detta avstyrks de nu nämnda motionerna i berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *regionala tillväxtavtal*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:N340 yrkande 8 och med avslag på motionerna 1999/2000:N214 yrkande 6, 1999/2000:N327 yrkande 1 och 1999/2000:N367 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Marknadsanpassat regelverk för tolkning (mom. 14)

1999/2000:NU13

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om marknadsanpassat regelverk för tolkning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i motionerna 1999/2000:N273 (m, kd, fp) och 1999/2000:N384 (kd) – att riksdagen bör anmoda regeringen att lägga fram förslag till ett nytt marknadsanpassat regelverk för tolkning. Det är viktigt att privata företag på området ges möjlighet att konkurrera på lika villkor med verksamheter som bedrivs i offentlig regi. Om flera aktörer tillåts komma in på områden som nu är svårtillgängliga för privata alternativ kommer detta att leda till nya arbetstillfällen, samtidigt som ökad konkurrens innebär en effektivare användning av skattemedel. Enligt utskottets uppfattning leder en ökad konkurrensutsättning av offentlig verksamhet mer generellt till en mer småskalig företagsamhet, ökad valfrihet och en förbättrad välfärd för medborgarna. Med det anförda tillstyrker utskottet sålunda de båda nämnda motionerna i berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *marknadsanpassat regelverk för tolkning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:N273 yrkande 15 och 1999/2000:N384 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

14. Auktorisation av teckenspråkstolkar (mom. 15)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Mikael Oscarsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om auktorisation av teckenspråkstolkar bort ha följande lydelse:

Utskottet anser – i likhet med vad som anförs i de här aktuella motionerna 1999/2000:N289 (s), 1999/2000:So488 (kd) och 1999/2000:N288 (mp) – att auktorisation av teckenspråkstolkar bör införas. Teckenspråket har, som nämnts, sedan snart 20 år likvärdig status med andra språk. Därmed kan utskottet inte se något skäl för att den tolk auktorisation som gäller för andra språk inte också skall gälla för teckenspråk.

Utskottet noterar vidare att dåvarande socialministern Bengt Westerberg för närmare tio år sedan instämde i 1989 års handikapputrednings bedömning att det behövs en auktorisation. Frågan ansågs dock då behöva beredas ytterligare. Tolk- och översättarinstitutet har också såväl i skrivelse till regeringen som i budgetunderlag föreslagit införande av auktorisation.

Enligt utskottets mening är införande av auktorisation av teckenspråkstolkar en viktig fråga för den berörda gruppen. En auktorisation är en bekräftelse på att den som har blivit auktoriserad har de nödvändiga kunskaperna.

Eftersom kvaliteten på kunskaperna ofta är ojämn, anser utskottet att ett införande av auktorisation är angeläget.

Mot bakgrund av att så pass lång tid har förflutit sedan frågan senast behandlades i den aktuella propositionen, anser utskottet att det är nödvändigt att riksdagen nu agerar i frågan. Utbildningsdepartementet planerar visserligen, som nämnts, att tillsätta en utredning beträffande teckenspråksutbildning, i vilket sammanhang även frågan om auktorisation väntas bli aktualiserad. Tillsättningen av utredningen kan dock komma att försenas. För att inte ytterligare tidsutdräkt skall uppstå anser utskottet att riksdagen skall anmoda regeringen att omedelbart tillse att en auktorisation av teckenspråkstolkar införs. Frågan om auktorisation kan behandlas separat och behöver inte kopplas samman med frågan om teckenspråksutbildning i övrigt. Riksdagen bör göra ett uttalande av här angiven innebörd, varigenom de aktuella motionerna blir helt tillgodosedda och således tillstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15.beträffande *auktorisering av teckenspråkstolkare*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:So488 yrkande 5, 1999/2000:N288 och 1999/2000:N289 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Särskilt yttrande

Statliga företag (mom. 2)

Ingegerd Saarinen (mp) anför:

Jag vill beträffande frågan om sammansättningen av styrelserna i de statliga företagen framhålla vikten av att regeringen vid tillsättande av styrelserepresentanter beaktar att de personer som utses inte redan bör ha alltför många andra uppdrag. Om en person skall kunna göra ett bra arbete i styrelsen för ett statligt företag är *en* förutsättning att personen i fråga har tid att ägna sig åt uppdraget.

Ärendet	1
Sammanfattning.....	1
Motionerna	2
Utskottet	10
Näringspolitikens inriktning	10
Motionerna	10
Vissa kompletterande uppgifter.....	14
Utskottets ställningstagande	15
Statliga företag	17
Motionerna	17
Vissa kompletterande uppgifter.....	20
Utskottets ställningstagande	23
Regelförenkling	23
Motionerna	23
Vissa kompletterande uppgifter.....	28
Tidigare riksdagsbehandling.....	28
Redovisning i budgetpropositionen för år 2000.....	30
Komplettering av redovisningen i budgetpropositionen	33
Avstämning av Småföretagsdelegationens förslag	34
Utskottets ställningstagande	37
Småföretagsutveckling.....	38
Motionerna	38
Vissa kompletterande uppgifter.....	40
Utskottets ställningstagande	43
Kapitalförsörjning	43
Motionerna	43
Vissa kompletterande uppgifter.....	46
Utskottets ställningstagande	47
Stöd till uppfinnare och innovatörer	48
Motionerna	48
Vissa kompletterande uppgifter.....	49
Utskottets ställningstagande	50
Teknikspridning	51
Motionerna	51
Vissa kompletterande uppgifter.....	51
Utskottets ställningstagande	52
Kvinnors företagande.....	53
Motionerna	53
Vissa kompletterande uppgifter.....	54
Utskottets ställningstagande	57
Kooperativa frågor	58
Motionerna	58
Vissa kompletterande uppgifter.....	59
Utskottets ställningstagande	61
Turism.....	62

Motionerna	62
Vissa kompletterande uppgifter	64
Utskottets ställningstagande	67
Regionala tillväxtavtal	68
Motionerna	68
Vissa kompletterande uppgifter	69
Utskottets ställningstagande	71
Särskilda branscher	72
Vidareförädling av skogsråvara	72
Motionerna	72
Vissa kompletterande uppgifter	73
Utskottets ställningstagande	75
Livsmedelsindustrin	76
Motionen	76
Vissa kompletterande uppgifter	77
Utskottets ställningstagande	78
Auktorisation, m.m.	79
Marknadsanpassat regelverk för tolkar	79
Motionerna	79
Vissa kompletterande uppgifter	79
Utskottets ställningstagande	80
Auktorisation av teckenspråkstolkare	80
Motionerna	80
Vissa kompletterande uppgifter	81
Utskottets ställningstagande	82
Auktorisation av restaurangidkare	82
Motionen	82
Vissa kompletterande uppgifter	83
Utskottets ställningstagande	83
Auktorisation av begravningsentreprenörer	84
Motionen	84
Vissa kompletterande uppgifter	84
Utskottets ställningstagande	84
Krav på näringsidkares identifikation.	85
Motionen	85
Vissa kompletterande uppgifter	85
Utskottets ställningstagande	85
Hemställan	85
Reservationer	88
1. Näringspolitikens inriktning (m, kd, c, fp)	88
2. Statliga företag (m, kd, c, fp)	90
3. Regelförenkling (m, kd, c, fp)	91
4. Småföretagsutveckling (m, kd, cp, fp)	93
5. Kapitalförsörjning (m, kd, c, fp)	94
6. Stöd till uppfinnare och innovatörer (m, kd, c, fp)	95
7. Teknikspridning (m, kd, c, fp)	95
8. Kvinnors företagande (m, kd, c, fp)	96
9. Kooperativa frågor (m, kd, fp)	97

10. Kooperativa frågor (c).....	97	1999/2000:NU13
11. Turism (m, kd, c, fp)	98	
12. Regionala tillväxtavtal (m, kd, fp)	99	
13. Marknadsanpassat regelverk för tolkning (m, kd, c, fp).....	100	
14. Auktorisation av teckenspråkstolkare (m, kd, c, fp)	100	
Särskilt yttrande.....	101	
Statliga företag (mp)	101	